ૐ

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

નાટયરસ-રાગમંડલ.

અથવા

ગમ્મતની-ગુફા.

જેમાં

જુદા જુદા, નાટકોમાંથી, જુદા જુદા રાગોના ઉરદુ તથા ગુજરાતી, બેઠકોમાં ગવાતાં ગાયનોનો મ્હોટો સંગ્રહ કરેલો છે.

શોખીન પ્રજાની સગવડતા ખાતર

છપાવનાર

રાજગોર વેલજી લાલજી

ઠે. કચ્છી ગલ્લી-કરાંચી.

તથા

ભાટીયા આશુમલ દેવીદાસ જેસલમીરવાળા.

આવૃત્તિ ૧ લી.   પ્રત ૧૦૦૦ (હજાર)

સને ૧૯૧૬

કીંમત બાર આના.

ૐ

વિવિધ રંગ નાટ્ય વાડીનાં, નવલ પુષ્પો ખીલેલાં જે
મધુકર મોજીલા માટે, યથાક્રમથી વિણેલા, છે
એને આદરથી સ્વિકારી, મધુર એ આશ અમારી છે.

કૃશ્ન મુખારની.

પ્રસ્તાવના.

નીતિ અને બોધદાયક, ઇતિહાસીક વાર્તા કે નોવેલો જેટલી અસર જનસમૂહનાં મનપર કરે છે તેથી વિશેષ પ્રમાણમાં સંગીત નાદ (ગાયન)ની અસર થાય છે. આજકાલ જેમ સંગીતને નિંદવામાં કે હલકું ગણવામાં આવે છે, અથવા તો ગાયન ગાવાનું કામ વેશ્યા કે હલકી વર્ણના લોકનું છે, એવું બતાવવામાં આવે છે તેમ આગળ નહોતું, આગળ સંગીતનો પ્રચાર તો એટલો પ્રિય ને માનનીય હતો કે મોટા મોટા રાવરાણાનાં દરબારમાં પૂર્ણ આદરને પામતો હતો, એટલું જ નહિં, પણ આપણા પૂર્વાચાર્યોએ શાસ્ત્રમાં પણ નાદ મહત્તા બતાવતા કહ્યું છે કે,

માલીની.

સુખીનો સુખનિદાન દુઃખીતાનાં વિનોદ
શ્રવણ હૃદય હારી મન્મથ સ્યાગ દૂતઃ
અતિ ચતુર સુગમ્યો વલ્લભઃ કામિનીનાં
જયતી જગતી નાદઃ પંચમ શ્ચાપ વેદઃ

સુખી લોકોને સુખનાં કારણરૂપ દુઃખી જનોને વિનોદ આપનાર કાન અને મનને ખુશ કરનાર કામદેવનો આગેવાન દૂત અતી ચતુર પુરૂષોથી કદર કરાએલો સ્ત્રીઓને પ્રિય એવો જે પાંચમો ઉપવેદ નાદ જગતમાં જયવંતો વર્તે છે. આ પ્રમાણે આપણા પૂર્વાચાર્યો તરફથી મહત્તા પામેલો સંગીત જેવો ગુણ નિધાન વિષય આટલે દરજે હીન પદ પામ્યો છે એ શોકમય નહીં તો શું ! જે નાદમાં કૃષ્ણ પરમાત્મા જેવા પણ તલ્લીન થઇ યમુના તટપર મધુર મોરલીની ધુન જગાવતા ત્યારે ગોપીવૃંદ તો શું પણ યમુનાનાં નીર સરખાં પણ શાન્ત થઇ શ્રવણ કરતા હતા તેજ નાદની ધુન ગીરી ગુફાઓમાં, મોટા રૂષિ-મુનીઓનાં આશ્રમમાં કે શિવ બ્રહ્માદીક દેવોનાં મંદિરમાં પણ પ્રણવ-રૂપે બ્રહ્મનાદ ગાજી રહેતો હતો. પ્રત્યક્ષ પ્રમાણોથી પણ આપણે જોઇએ છીએ તો, હરણ જેવું જંગલી અને ચંચળ પ્રાણી પણ નાદ ઉપર પોતાના પ્રાણ આપે છે. નાગ જેવું ઝેરી પ્રાણી પણ નાદપર પરવશ થાય છે, વિશેષ આ જગતમાં તરતનું જન્મેલું બાળક કે.જે તમામ સંસારના વિષયોથી અજ્ઞાન છે. તે પણ શારીરીક કે માનસીક વ્યાધીથી પારણા-માં રડતો હોય છે, ત્યારે તેની માતા મધુર સ્વરે હાલરડું ગાવા માંડે છે કે, તરત જ તે શાન્ત ચિત્તે પોતાનું રડવું બંધ કરી સાંભળે છે.

આવાં રસીલાં અને ઉત્તમ સંગીતમાં જે માણસ તલ્લીન થાય છે, તે તો આખા જગત વહેવારને નાદરૂપે જ નિહાળે છે. ને તેથી જ કોઇ કવીએ કહ્યું છે કે:—

તંત્રી નાદ કવિતરસ સરસ રાગ રતી રંગ
અન બુડે બુડે તરે જો બુડે સબ અંગ

મને મારી બાલ્યાવસ્થાથી જ રસીલાં ગાયનો ગાવાનો અને સંગ્રહ કરવાનો શોખ થયો. પરિણામે જેમ જેમ આપણા શહેરમાં નામાંકિત નાટક મંડળીયો ઉર્દુ તથા ગુજરાતી આવતી ગઇ, તેમ તેમ મારો શોખ પણ વૃદ્ધિ પામતો ગયો. દરમ્યાન મારા તરફથી સંગ્રહ કરાયેલ ભિન્ન ભિન્ન નાટકોનાં રશીલાં ગાયનોની ક્રમવાર ભિન્ન ભિન્ન નામથી ત્રણ બુકો જન સેવા વચ્ચે મૂકવામાં આવી. સુભાગ્યે તે શ્રમ ફળીભૂત પણ થયો. આજથી કેટલાક માસના વાતપર મારા મિત્રો તરફથી એક તેવું જ બીજું પુસ્તક બહાર પાડવાની ઉપરા-ઉપરી માગણી થતાં આ મારૂં ચોથું પુસ્તક (નાટયરસ રાગમંડલ અથવા ગમ્મતની ગુફા)ના નામથી જન સેવામાં મૂકવાની ઇચ્છા થઇ જે ઇચ્છા શ્રી પરમકૃપાળુ પરમેશ્વરની કૃપાદ્દષ્ટીથી તથા મારા મિત્રો અને ગુજરાતી તથા ઉર્દુ નાટકમંડળીયોની મદદથી આજ પુર્ણ થવાની જે તક હું જોઉં છું તે માટે તેઓનો હું સહ હ્રદયથી આભાર માનું છું. તેમ જ દરેક શોખીન સદગ્રહસ્થોએ મારાં જે અગાઉનાં પુસ્તકો તરફ જેમ ઉદાર ને પ્રેમવૃત્તિ દર્શાવી છે તેવી જ રીતે આ પુસ્તક તરફ પણ ગુણગ્રાહી હંસની નજરથી નિહાળશે એવી સેવક આશા રાખે છે. મારો આ પ્રયાસ નિર્વઘ્ને પુર્ણ કરવામાં મારા ગુણી મિત્રો ધોકાઇ વેરશીમલ ચાંદુમલ તથા શેઠ હીરાનંદ સેવકરામ તથા ડા. ગોવિંદજી વાલજીભાઇ તરફથી જે જે કીમતી મદદ મળી છે તે માટે હું તેઓશ્રીનો ખરા અંતઃકરણથી આભાર માનુછુ. હું કાંઇ સંગિત વેત્તા લેખક કે કવી છું તેવું બતાવવાનો મારો આ ઉદ્દેશ નથીઃ પરંતુ નીતિ, ધર્મ ને બોધરૂપી નાટય ચરિત્રો નિહાળવા બાદ કેટલેક વખતે તમારા હાથમાં તેમાંનો રશીલો ને બોધદાયક કોઇ ભાગ ગાયનરૂપે તમારી દ્દષ્ટિગોચર થતાં પુર્વે વિલોકેલ ચરિત્ર તાદ્રશ્ય થતાં તમારી વૃત્તિ તેમ કરવાને કંઇક અંશે ખેચાય એજ મારો મૂળ ઉદ્દેશ છે. જયશ્રી પરમાત્મ તે પુર્ણ કરો. બનતી કાળજીથી પ્રુફ સુધારવામાં કાળજી રાખવામાં આવી છે, છતાં જો દ્દષ્ટિ દોષને લીધે ભૂલ રહેલી હોયતો તે સુધારીને વાંચવા કૃપા કરવી. સંગીતકળાના શોખીનોને જો અમારો પ્રયાસ પસંદ પડશે, તો હવે પછી પણ વધુ પ્રયાસ કરવા અમો કાળજી રાખીશું. એજ વિનંતિ.

લી० આપનો સેવક,
રાજગોર વેલજી લાલજીના
સહવિનય યથોચિત.

અનુક્રમણિકા.

શ્રી. દેશી નાટક સમાજ.

સતી દમયંતી.

૯ અહો હંસ, સુમિત્ર સંદેશ જરા
૧૮ સાચી પ્રીતિ જળકમળની
૩૩ વિપરીત જગ વ્યવહાર બને
૨૬૯ રતિવતિ જગવતિ, પ્રિય
૨૭૯ ભજગોવિંદ, ભજગોપાલ
૨૮૩ ધન્ય ધન્ય તે, સુકિતજનને
૩૨૦ પડી અજગરને મુખ બાળા
૪૦૪ સરસ, સરસ, જળભર, નૃપઆ
૪૦૯ નીરખો નયનોમાં, મારો નાથ રમે,

સતી દ્રૌપદી.

૩૪૧ ધર્મધુરંધર શ્રી યદુનંદન
૮ ગોવિંદગુણ ગાઓરે
૨૬૪ સખી સ્વપ્ન મહીં
૨૯૩ વારે લાલા મોહનબંન્સીવાલા

રામવિયોગ.

૧૨૩ જાગો રે પિયુપ્યારા રે જગત
૧૯૭ ધર્મધુરંધર, ધિરવીર જય જય
૨૫૭ માતને, તાતની, સાચી સેવામાં
૩૧૦ રે પિતા, શોકફોક, દિલમાંહિરે,
૨૯૬ ખુબી છે કામમાં ગામમાં નામમાં

વિજય કમળા.

૪૨૨ વાલા વચનની વીણા વાગી

સતી સુલોચના.

૪૧૬ અરે મન વૃથા વિચારો કરે
૪૧૪ પિયુની ખબર કોઇ લાવોરે સખી
૪૧૫ આલીઆવી આનંદની વધામણી
૩૯૭ કનકકુરંગ કેવો

ઉદય ભાણુ.

૫૨ રાજવી જાશોના તરછોડીને
૬૮ બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી
૯૫ અલબેલા લટકાળા
૧૦૭ અહો દિલદાર, જરી દેદાર
૧૪૦ પંથી પરદેશી, ચિત્ત સોંપી
૧૫૭ રસીલો, રસીલી
૨૪૧ મનમાયાના, કરનારારે
૧૬૩ સાહેબા સલુણા
૨૯૧ પ્રેમદા છે પ્રીતી ભોજન
૨૯૫ કેવી સુંદર સુરત હુંતો વારી જાઉં
૩૭૪ જે કરશે તે ભરશે
૩૭૮ ટાળ્યા નહીંરે ટળે

વિજયા વિજય.

૯૩ બલમારે સુંદરવા
૧૬૭ નથી પ્રેમ નીપજતો
૨૮૦ સખી સેજ સમારી
૨૪૭ પરમકૃપાળુ પ્રભુ

મોહિનીચંદ્ર.

૧૫૧ અરે હું મસ્તાન, પ્રેમની
૭૯ આવશે પ્યારી આવશે પ્યારી

ઊમાદેવડી.

૨૮૪ નથી જગતમાં સાથ સંબંધી

૩૪૨ જારેજા જારેજા અરે નીચ દુરાચારી
૩૭૭ રસીલીના નેણુ સુધાકર
૨૩૯ શ્રી કમળા પતિ મળે
૨૫૩ રૂડી રઢીયાળી રાત

ભોજકુમાર.

૧૦૪ લાડકડી લટકાળી

વીણાવેલી.

૩૫ બનું હું ફાંકડો, એ બામાનો ભરથાર
૩૯ ગાનગીઆ પરિશ્રમ હ્યો શાને
૫૩ અરે શું માનવનો અભિમાન
૧૩૮ ઘુંઘટકે મોજમેં
૨૭૧ શુંદર શામળીયા
૩૦૨ કાયા કાચો કુંભ છે
૩૦૯ વ્હાલા બોલો તમે
૩૧૯ સરસમાં સરસ સાર સંસાર શું છે.
૪૪૩ ચાલો મારા ચતુર સુજાણુ
૩૭૨ પધારો સૌભાગ્યનાર
૨૧૬ જેને ચિન્તા નથી ચિત્તમા લગાર
૨૨૫ ઉગ્યો સખી

સરદારબા

૯૭ હારે મોરી લાગી સજનસે લગનવા,
૨૭૮ હાય હાયરે સરદાર વિણુ
૪૨૩ બન્સીવાલા આજો હમારે દેશ
૪૨૯ પ્રીતીના પંથનો ગ્રંથ ગુંથેલો
૪૩૪ શાણા ગજબ ભર્યું
૨૩૪ જાઓ જાઓ વ્હેલા થાવો

અશ્રુમતિ

૬૪ શું આ નટવર વસંત થેઇ થેઇ
૯૦ આવો આવોજી ચતુર સુજાણુ
૨૭૩ ચિત્ત ચોરી ઓ ચાલી ચાલી ક્યાં
૨૯૦ મીઠી પ્રીતીની પ્યાલી
૨૯૯ દીસે હલ થયા શા હાલ
૩૨૧ ક્યાં ચાલ્યાં પ્રાણુ મારા
૩૪૪ ચાલરે રસીલી, રંગીલી છબીલી
૩૭૦ ના ના નહિં નહિં જાશુ બાપુ

શ્રી આર્ય નાટ્ય સમાજ

સરસ્વતીચંદ્ર

૧૨ સુભાગીવર સુંદરને
૨૧ શીતલ ચંદ્ર જેવું
૩૬ પ્રીતીકરી શું તરછોડી
૪૩૦ પ્રાણુ પ્યારી હમારી દિલદારીને
૩૨૨ દીધાં છોડી, પીતા માતા
૩૨૮ અહો કરમ ગતિ
૩૪૦ પાપીના મહોડાં કાળાં
૩૮૩ સજી અંગ ફુલોના શોળ શણુગાર
૩૮૭ પ્રાણુ પ્યારા સરદાર
૩૯૫ હળી મળી સૌ આલીરે
૪૦૩ આનંદ આનંદ આજ દીવાળી
૪૧૩ હે ચંદ્ર ધીમારે પ્રકાશો
૪૧૦ આજે રંગ સંગ
૪૨૮ છળ બળ કળ કરી

બોલતો કાગળ

૨૬૫ બચ્ચા કચરા
૩૫૩ રંગી આ દુનિયાના
૩૫૫ ફુલણુજી ફુલોમાં ઝાઝા

૩૫૭ આશક ખરખુચા

ચાલુ જમાનો

૧૩ અવસરને વશ બસ થઇ રહેવું
૩૧ અમારો કોઇ નથી આરો

દેવી દ્રૌપદી

૨૫૪ વીર ભારી ભારતમાં
૨૫૫ ભલી બ્હેન બાંધી તેં દોરીજ હીરની
૩૫૦ રંગ જોબનું બતાવે
૨૫૮ હેયદુપતિ કૃષ્ણ મુરારી
૨૬૨ પ્રિયકર, સુખકર મંગળ વેળા
૨૬૩ પ્રેમના રંગો, યુવતી જાણેરે
૨૭૫ છે સમરતી મમ રામા
૨૫૬ યમુનાને તીરે સખી યમુનાને
૪૦૧ વિપદ વિકટ વસમી
૪૦૫ રંગે રસીલો રીઝાવશે
૩૫૧ છે મમ ભાગિની વિપદમાં કૃષ્ણ

સિદ્ધાર્થ બુદ્ધ

૩૩૯ ગયાં ભેદાઇ મમ અંગે અંગ
૩૩૬ દેવી...શી માયા સુતપર

દેવી દમયંતી

૬ હે કાન્ત કળાધર મારા
૧૫ એ રસીલાની રસીલીએ
૨૭૯ સર્વ સંસાર મદન આધીન
૩૦૭ ભલે આવો પધારો, મોંઘેરા મેમાન

શ્રી વાંકાનેર આર્યહિત વર્ધક નાટક કંપની

નરસિંહ મહેતો

૮૧ મુજને તજી નહીં
૧૦૧ વારી વારી શું શોભે વારો
૧૦૯ પુરણ પામી પ્રીતિથી શણગાર
૧૩૯ આવાં કામ અનેક કરીશું
૧૫૬ વાલા વેગે આવોરો
૨૫૧ હવે મને હરી નામથી નેહ લાગ્યો

મીરાંબાઇ

૧૪૭ તમે તે શું જાણો સ્વાદ
૧૨૮ ગોરી ગુણીયલ જાશું
૧૮૬ કહેને ક્યે દિન જાયેરે

શૈલબાળા

૫૧ અંતર છે એકજ બાળા
૮૬ મન છાંડ તું અજ્ઞાન ભાન
૧૩૧ ધીરીયા વ્હાલી રેતું
૧૩૩ નિર્લજ થઇ નર જેહ જગતમાં
૪૨૦ જા, જા, જા, જા, ભરતખંડમાં
૨૦૪ મારી સ્વભૂમીકા

ઇન્દુમતી

૩૮ રંગીલું રસીલું સ્વપ્ના માંહી
૬૨ ના, ના, નહીં બને નહીં બને, વાત આવી
૨૧૧ જંજાળી, જીવડા, ઝાંઝવા, જોઇ

જગતસિંહ

૫૫ અરે પ્યારે મેરે મએને તોરી
૯૪ ચાલો, ચાલોરે, સખીઓ, સહુ સાથ

૧૧૨ વાહ રસીલાની પ્યારી હું
૧૬૪ ઝીણુા ઝરમર વરસે મેહ
૧૯૮ વિજુ વારે ચડોને મારીરે
૩૬૮ ચંચળ, ચતુરા, ચપળ નયનથી
૪૩૬ જારે, જારે, ઓ રંગીલા હઠીલા
૨૦૨ તન તંબુર નવ જ તાર
૨૦૬ મુજ પરમપિતા ચિત્ત ધરજોરે

રમણુ સુંદરી

૯૧ ખીલી જોબનની, કળી, કરમાઇ, જાય છે

સતી સુંદરબા

૨૦૦ અરે આ અબળાનો પોકાર

મુંબઇ ગુજરાતી નાટક મંડળી.

નંદબત્રીશી

૨૬ સ્નેહની નદીયો છલકાય
૧૭૮ કોમળ કાયા, કાં, કરમાવો
૧૮૨ છોડો નાજુક, બંદ, બંદી, બળવંતજી
૩૫૪ ગંગાજળ નિરમળ
૩૬૦ પ્રણામ પ્રાણુ મારા છે, છેલ્લા પ્રણામ
૨૨૯ મન ભુલાવે મન લોભાવે
૨૩૩ સખી ખોલ ઘુંઘટડો
૨૪૩ કુમકુમ પાય ધારીરે

સૌભાગ્ય સુંદરી

૩૭ બાઇરે...કપટી ના મન મારૂં
૪૦ આવી વરષા સખી
૪૭ મારા તનંમાં, મનમાં ભર્યો છે ઠર્યો છે
૬૦ તાન શાને કરોછો આવું કુડું કામ
૯૮ પ્હેરી ચોળી બટકાં મટકાં
૧૨૬ ચાલો સાહેલી ભુવેનશ્વરીનાં
૧૭૧ અરે કોઇ આવો, પિયાને મનાવો
૩૬૯ ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાણુરે

વિક્રમચરિત્ર

૬૯ એ...માથે મટુકી, લઇ જાવું
૧૮૪ મને સ્હાય, કરશે મુરારીરે.
૨૩૨ નજર કરો નાથ જરા ઓળખી લ્યો
૨૪૦ કરૂણાના ભંડાર, સદાશીવ
૨૪૮ કોઇ દૂધ લ્યો દિલરંગી

કુન્દબાળા.

૪૧૭ તનનન તોમ, તનનન તોમ
૧૯૩ આજેછે દિન આ મુજ ધન ધન

કામલતા

૪૧ પિયુજી પિછાનોરે ધર્મના પાર
૮૫ દિલ મારૂં માને નહિં
૧૮૫ વિધાતાએ બાંધ્યો જે સબંધ
૧૮૮ મેં દુનિયા સઘળી જોઇ
૧૯૬ પિયુ પરદેશીને, કહેજો પ્રણામ અમારા
૩૯૩ વાટ જુએ છે, વ્હાલી રસીકવર
૨૩૫ મને આવે છે ફેર
૨૪૫ રસભર્યું આ, જોબન જાય
૨૪૨ મને લાગેછે માજી ખુલી ભાગ્યરેખામારી

નવલ કુસુમ

૧૩૦ શૈલજાના, કાન્તા શંભુ
૩૦ ભરી ભરી પ્રીતીની પ્યાલી
૧૭૩ નકરરેહો કાળી કોયલડી ટહુકાર

૧૭૫ કોઇનું કર્યું
૧૭૯ અમર, કરીલે, લેને માનવ, દેહ ધરી

જુગલ જુગારી

૮૩ વ્હાલમજી સાડી ગુલાબી મંગાવીદો
૨૩૧ અમો અબળાને માયા વ્હાલીરે

કનક-તારા

૩૭૫ ગયો ક્યાં મિત્રમારો

કરણઘેલો

૨૩૮ આવો સખી આવો, માને મોતીડે વધાવો

મૂળરાજ સોળંકી

૨૩૭ સનનન સોહે, સાંવરીયા શામ

શ્રી મોરબી આર્ય સુબોધ નાટક મંડળી.

ચંદ્રહાસ.

૭૨ ઓ પ્રિયા ધન્યછે, તમારૂં હેત સાચું
૭૯ રે ના, બોલો આવી વાત
૩૭૬ શાણો પુરો આ, પુરો શાણો છે
૪૨૧ ડરમાં તું દિલસાથ
૪૪૦ થયા છોરે પતિ તેજ પ્યારી તનના

રાજતરંગ

૬૩ અવતાર લીધો અવની ઉપર
૧૦૫ પુરણ પુજ્યાં, પ્રિતમજી શ્રીહરી
૧૩૬ ઉઠોનાથ નિંદમાંથી
૧૬૫ પિયુસંગે, રસરંગે
૩૫૯ આપેલી પદવી દીપાવજો મામા
૩૬૭ ઓ કુટિલ અંધ કામી
૪૩૭ ઘેલાં કીધાં, એ કાનુડે, કામણગારે
૨૩૬ માજી કાંઇ ન, સુજે, અંતર ધ્રુજે

દેવયાની.

૪૯ જાશો ક્યાં દઇ વચન
૬૧ દયાના નિધીનો, તનુજા
૧૧૦ માજી મેં જોડયો આ, પ્રીતમમાં પ્રાણ
૩૧૮ મનહરણી, તું તો અણી,
૨૦૭ લાગી લગની, કચમાં, મારી
૨૧૫ હીંડોળા સમ, સખી હૈયુંમારૂં
૨૨૦ કચદેવ પ્યારીકેશો.
૨૫૨ આવ્યો મનનો માન્યો હારો

રમારણજીત

૫૯ શાનેઆલી મદઘેલી શરમાતી,
૧૦૩ રમા રમા રહી જપતી જીહ્વા
૨૦૫ જુવે જગદાધાર દયાળ
૨૦૮ શું નિર્મળ જળની તલાવડીમાં
૨૧૮ રણજીત છે, પ્યાસીરે

સરસ્વતી

૨૦૧ બનાવી પ્રભુએ નારી

ત્રિયારાજ

૨૨૭ પ્યારા પ્રભુ વિનવું

રાણકદેવી

૩૩૮ માનુંની તું માન મારૂં

સતી અનસુયા

૧૫૮ આંખવિના અંધારૂંરે

શ્રી ભારત નાટક સમાજ.

સુરેખાહરણ

૫૮ કળથી બને તે ન, બળથી બને છે
૧૪૧ પ્રમદા પ્યારી, હું, નહીં છોડું
૧૭૪ નંદના છેલ, નાહી સતાવો
૧૮૧ વખત ફરી નહીં આવે આવો
૧૮૯ હૃદયથી ગમતું કેમ તજાય
૧૯૪ આમ શું ચાતકને તલસાવી
૨૭૨ જીવન તમ વિણ કેમ ટકે
૨૮૨ મેના મધુરી, મારી મેના
૩૧૫ અજબ ખીલી, ખીલી, આત્મના
૩૯૨ તુંહી બ્રહ્મ, તુંહી બ્રહ્મ

મહાકવિ કાળીદાસ

૫૭ સંસાર સમજીએ શાણા
૮૦ કાગ વિરા વેગે વાલમને
૧૭૭ હુંતો પ્રેમની જોગણ

વિજય કમળા

૩૯૬ આઇએ, આઇએ, દિલબર

અમન ચમન

૨૭૦ કોઇ મીલાવોરે, એ, ચમન
૨૮૮ ચમન, નમન, તુજને, છે, છેલ્લું

મદીરા.

૧૦૬ સખીઆરી ખેસોરી......
૧૮૭ કમળ નયનનાં, ખંજર, મદીરા મારમાંરે,
૨૯૪ હાય આ તંગીમારી, તનમન પ્રજાળે
૩૧૬ હવે આવજોરે. રસીયાજી મારે મોલ

બાજીરાવ મસ્તાની.

૧૧ તાતધીર, ધારી, જુઓને, ઇતિહાસમાં
૩૨૩ બસ હું બન્યો છું ફાંકડો,

કનક કિશોરી

૧૦ કિર્ચીત કુસગેરે

વિરવિજય

૧૦૨ સરરરરરરર મેઘ વરશે,

શ્રી. પાલીતાણા ભક્તિ પ્રદર્શક નાટક કું.

રતિચંદ્ર

૧૪ કૃષ્ણ કરે તે, ઠીક કરે છે
૨૬૮ કરઝાલી વરમાળ
૨૮૬ ઘેલી મુને કીધી
૩૦૦ પિયુ તનડામાં લાગી
૩૧૨ વ્હાલા શું આમ જાશો
૩૧૭ સાચાનો કૃષ્ણ બેલીરે
૪૧૨ કર્મકી બાત હય, સબ ન્યારીરે

જાલીમ રૂભદ્ર

૩૦૪ આનંદ મંગળ કરશું
૪૧૧ જાવો જાવો ઠગારા

શ્રી સુરવિજય, નાટક સમાજ

શુક્ર જયંતી.

૨ આવો સખી, બીન, બીનરસ, રેલાવો
૪ મધુરી, પ્રીત કરી, કયાં છુપાઇ
૧૬ કરૂં દ્રષ્ટી, જયાં, ત્યાં, હું
૨૪ સખી પ્રેમપાઠ, શીખજો
૨૭ સુખ શાન્તીનો, સાગર જગમાં
૩૪ વ્હાલા ઠાલા, જવાદયોને ચાળા
૨૬૬ કર્મનો મર્મ, કહો કોણ કળે

૨૮૧ પ્રિતગાંઠ, બાંધી તે, નીભાવજો
૨૮૭ ગુલજાર' ગુલાબ, શું આ, સખી
૨૯૨ મ્હારા માનીતા મહારાજ
૨૯૭ મુર્ખ જન, આંખ છતાં થઇ આંધ
૩૦૫ ભરમાવેછે, ભલા ભલાને મોહરૂપી
૩૦૮ મૃગનયની, હસીને, તમે બોલો

ભક્તિ વિજય.

૪૩ ઘેલી થઇરે, હુંતો ઘેલી થઇ
૭૦ હઠછોડો, જુદોજ,એ છે, પંથ પ્રેમનો
૮૨ હું પામુ હર્ષ ભારી, સુદ્ધ ભક્તિ જોઇ તારી

બીલ્વમંગળ–ઉર્ફે સુરદાસ.

૪૪ દાસપરે દયા લાવોરે
૬૭ વિષયવાત, મમ, માત તજીને
૨૭૧ હું ભજન કરીશ, હરીનું
૩૦૧ વ્હાલા વૃજબાલ સાથે લાગીરે, લગનીયાં
૩૧૩ તારો મુજને

શ્રી સુરત શાન્તિ વિજય નાટક

પાંડવ વિજય.

૩૧૧ કૃષ્ણેધરી મુરલી મનહર
૩૦૬ દાતા ગિરીવરધારી
૧૩૭ રામરસ ચખ રસના સુખદાઇ
૧૨૭ વિરલા પ્રિતમ મુજપ્યારા
૧૬૦ આજે સંગમળીને સરંગ મચાવીને

ભલા સુંદરી.

૨૮ આપ્યું વચન તે નીભાવજો ઓ નાથજી
૧૫૮ હોજી શાણી શાને તું શરમાયે
૧૪૯ પાપીપર થાઓન રાણા કૃપાળ

શ્રી સુંદર વિલાસ નાટક કું.

જાળંધર અને સતી વૃંદા.

૧૦૦ વાહવા વૈકુંઠના વાસી

પ્રહ્લાદ વિજય.

૪૮ સમજી જનક રૂષિરાજ
૮૮ ભક્તિ નૌકામાં બેસીનેરે
૧૨૫ રખેવાળ થશે મારો રામ

શ્રી વિદ્યા વિનોદ નાટક સમાજ

માલતી માધવ

૫૪ ચાલ ચાલ ઓ, અલબેલીરે
૭૭ લ્યો સુંદરી સુમનની માળા
૯૨ હાંરે, ખીલી ખીલી, રૂડી ફુલવાડી
૧૧૪ માગા, જપું છું તમ નામની

સંત વિજય

૩૧૪ સ્યામા સંગે રમું

વિકટોરીયા નાટક મંડળી

સત્યવાદી રાજા હરિશ્ચંદ્ર

૮૯ જય જય ઇંદ્રાસન પતિગ્યાની
૧૪૨ હોન દીલારામ, તો ક્યા, દિલકો આરામ
૩૨૪ રાત એક સપના, મયને બદ
૩૩૭ મેરે ગુલશનકા અગર કોઇ સમર
૩૭૩ ઇસ પાપી જગમે
૪૩૮ મન મયલ મીટે તન તેજ બડે

લયલો નહાર

૧૪૩ આજગુલશનપર
૧૭૨ નહીં કોઇ અપના પરાયા હમારા

નાજાં

૪૨૫ સુનોમેરે યારો યે છયલકા

ગોપીચંદ

૬૫ જાવોજી જાવ કિસ નાદાનકો

મદનવસંત

૩૯૦ જઇકહે શદેશો મારા શામને
૪૨૪ સતી સુંદરી પ્રિય પ્યારી

કળાવતી

૧૭૬ શુ બાઇ કરમાવો કોમળ ગુલાબ

પારસી નાટક મંડળી

જહેરીસાંપ

૪૫ મય વારીયાં ખાહી નખાહી
૮૪ ચલાજારે, બેદર્દી
૧૧૫ કહુંકારો શરમકી બાત
૧૫૨ સાંવલ બાંકેરે, નજર મોરી આ ગયો
૧૫૫ દેખુંગી પ્યારે અબાકા મુખડા
૩૩૪ જાનેદે, જાનેદે અબે કયા હય
૪૦૨ કયસે કરરાખે, કવાંરી કુમરીયા
૪૦૬ હમને છેડા, કિસ નાગનકો

જુલમે વહેશી

૩૬૩ પાયા ન બંદોકી બસ્તી
૪૩૧ જર દેતો વાંકો છોડું

ચત્રા બકાવલી

૪૩૫ જબકે કલંદર બનબન ફીરકર
૩૦૩ મોરા મન લાગો, ધડકનરે
૩૮૧ કોઇ હાલ કહો જાકે

આજમ શાહ

૧૭ શાહેવાલા તું પ્યારા

બાગે બહેસ્ત

૪૨૬ અરે જારે મન દુશ્મન થઈ

હુસ્નબારા

૧૧૭ પ્યારી બહેરે ખુદા

તબદીલે કીસ્મત

૭૬ આગતન મન લાગી કયસે બુજાવું
૨૮૯ પ્યારે કયસા મય બનાહું હુશીયાર

ખુદાદાદ

૩૬૨ તોરા દાવર દાદાર યાર શાહા
૩૮૨ કયા બોલુંમે

-હામાંન-

૭૮ કરમ કર મેરે હાલપર અય એ કરીમ

મુંબઇ નાટક મંડળી.

સયદે હવસ.

૪૨ ભરભર જામ પીલા ગુલલાલા
૨૧૩ દીન રતીયાં ના છેડો સૈયાં
૨૨૧ બીસમીલ પીયાને કરડાલા
૨૪૬ પનીયા ભરનકો મય કયસે પ્યારે જાવુંગી.

સફેદ ખુન.

૧૨૦ ચીતવનને તીરનજારા. દિલપર
૧૮૦ મંએ આફતકા પર કાલાહું
૧૯૨ ગોરેગોરે ગાલોપે પ્યારીમયવારી
૩૩૨ કહેરહા હય આસમાં
૨૧૨ બનવાદો પીયા, કોઇ બારીરે
૨૧૭ જ્યાતરસે, બદરીયા બરસે
૨૪૪ બાલજાલ ગાલોપે લાલી
૨૫૦ આ કીલો દાનાહું દુનીઆકા સ્યાના હું

ઇન્કેલાબે હિન્દ

૧૨૧ હટો છુવોના જોબનાકો

કાલીનાગન

૧૨૨ ચલે આતે હય મેરેડેરે

પારસી રીપન નાટક કંપની

ખુનકા-ખુન-ઇન્તેકામ-

૧૧૮ જગત કે વાલી, ચમનકે માલી
૩૨૭ દીલદાર દીલારા, સુન બતીયાં
૩૩૫ ક્યા ખુબકી સફાઇ
૨૧૪ કોઇ તીરે કજાકા નીશાના હોતા

આલફ્રેડ નાટક મંડળી

મુરીદે શક

૧૧૧ જગવાલી તેહારી કરતારી
૩૨૬ ભાવનીયાં...મોહની મુરતી
૩૫૮ છાંડો છાંડોજી મેરી કલાઇયાં
૩૬૫ ખનનન ખનનન

અસીરે-હિર્સ.

૪૬ દીનાનાથ મોહે ડુબતા તારો
૬૬ તોરી છલબલ હય પ્યારી
૧૦૮ મુજે મગવાદો જાન
૧૧૯ અંબવાકી ડાલી તલે આલીરી
૧૨૪ મજા દેતે હય ક્યા યાર
૧૨૯ પાવેગા બેમાન જાન સજા
૧૫૩ મોરે શામ મોરે હામ
૧૫૯ બોલો બોલો સાંવરીયાં
૧૮૩ ચલો ગુઇયાં ઠુમકચાલ જઇયાં
૧૯૧ મોરી કાહે કરત હો બડાઇ સજની
૩૬૪ જવાં દુલ્હાપે, હું મય નીસાર
૪૩૯ અય વાહજી વાહ, દીવાના હય
૨૩૦ હાય મુજે દર્દે જીગરને સતાયા

ખુને નાહક-

૧૯૫ દાવર દાદાર કાદીર સત્તાર
૨૨૬ નાચે ગાયે નારી
૩૩૦ જાની સુન તોહે બીન
૨૨૩ ચક્રમાં ચલતા છલતા જલતા
૪૩૨ સખી કયસે દુખ સહાજાયે

૧૬૨ ઇશ્કલમે બેકલ હું મન હરવા
૪૨૭ નાચે છુમ છુમ છુમ પ્યારી

શહીદેનાજ-

૧૪૪ પરદેશી સૈયાં નેહા લગાયે

બજમે ફાની

૧૫૦ આનબાન જીયામે, લાગી
૩૯૧ મોહે રેશમકી સાડી દીલાવો

ન્યુ આલફ્રેડ નાટક મંડળી.

ખુબસુરત બલા

૭૧ જલ થલમે તોહે
૧૪૫ હાંરે ગોરી ચાલોના
૩૩૧ દેખો યારો કયા ઝક માગ

ભુલભુલઇયાં

૯૬ છાંડ ચલે મન પરદેશી
૧૪૬ ચલો જંગકરે ન દીરંગ કરે
૧૩૪ જો પીયા આયેના
૧૫૪ તેરી મેરી જોડો બની
૧૬૬ સુન દીલબર સુંદર જાન જાન
૧૭૦ મેરી હસ્તી મીટી હાય કયસી
૧૯૯ વારી જાવુંરે સાંવરીયા
૩૫૨ રંગ રલીયાં, હાં કર ગુઇયાં
૩૬૧ સબઘર પાગલ સબઘર પાગલ
૩૮૦ મયતો તોરે દામનવા લગી મહારાજ
૩૮૯ હાફીજ ખુદા રહે ખુદા
૩૯૪ જીસસે શાદીકી ઘાંતોકી બાત કરૂં
૨૧૯ દિલદાર યાર છયલાસે નયના
૨૨૨ જાઓજી જાઓન નખરે દીખલાવો
૨૪૯ મય બાજ આઇ દીલકે લગાનેસે

દિલ ફરોશ

૩૩૩ પ્યાર મોહનીઆં નીભાના હોંગા
૧૪૮ દીલે નાદાનકો હમ સમજાય જાયગે

૩૨૯ દુર દુર મુજીતું નીકલ નીકલ
૧૬૯ તુમ્હે દુંગા મય વાંકી ખબરીયાં

ખુરશીદે જરનીગાર

૪૧૯ આલમમે હય ખુબી સારી

લયલા

૩૨ ભરકે પીલા દે શરાબ યાર

ખ્વાબે હસ્તી

૧૧૬ હારે સૈયાં. પડુંમે તોરે પૈયાં
૪૦૦ અલબેલા છેલા,

તાજેનેકી ઉર્ફે-ચંદ્રાવલી

૫૦ લોકુલ જાની લેલો

અલીબાબા ૪૦ ચોર

૪૩૩ સારી પયસેકી બહાર

સર્વ સંગ્રહ.

૧ ગુણકે ભંડાર
૨૫ સંગીત શુભ ઘડી
૨૮૫ આવો આવો પ્રીયપ્રાણ
૩ વીર રાજની રઢોયાળા
૧૯ નંદકે લાલા હો મતવાલા
૨૩ ચિત્ત હરી લીધુ
૨૭૪ જગતની છે જુઠીબાજી
૫ કેને પ્યારી કહીને બોલાવે નાદાન
૩૭૯ શીદ કલપાવો
૭ અદભુત રચનાશી
૨૦ જુઓ સ્વામીનાથ
૨૨ પાતળીયા પ્રીતમ આવજે
૫૬ શંકર સર્વ દુખ પરિહર
૮૭ છયલામય હું તોપે
૧૧૩ દુનિયા દોરંગી દોરંગી
૧૩૨ બળું છું પ્રેમ આગમાં
૧૩૫ અઠલાતી ચલોના
૧૯૦ દુનીયાના રંગ કંઇ ન્યારા
૨૯૮ નાથ અતીઉત્તમ નાટયો
૩૨૫ દાવરતેરી રહેમતકી
૩૭૧ દિલકે દિલમે
૪૦૭ અવીનાશી તમદાસી
૨૨૪ કામી તે શું ન કરે
૨૫૬ દીલદાર દિલારા દિલબર
૨૬૦ નાહક લાગે ગવનવા
૩૮૫ છબ દીખલાજા
૩૮૬ મન મોહન તોરે નયના
૨૫૮ યે કયસે બાલ બીખરે હય
૨૬૧ અટારીયોપે ગિરારે કબુતર આધીરાત
૭૩ પીયાકો સંદેશા મોરા કહીયો જાય
૭૪ ગોરી ગાઓરી તિલાના
૭૫ અલબેલડી લાડલી રાધકા
૩૮૪ મોરી લાજ શરમ રખલે જગમે
૨૦૩ અયસો પિયાને મોરી બૈયાં
૨૦૯ ગુરૂબીન કૈસે ગ્યાન
૨૧૦ મોરી કરપકડત ગઇ બંગરી
૨૫૭ ગરજ ગરજ બરસાનેકો
૩૪૫ કાનગર આહે
૩૪૬ દામની ચમક લાગી
૩૪૭ પનીયા ભરનસે કૈસે જાઉં
૩૪૮ શંકર વિકધર
૩૪૯ રંગ ભરશે
૩૬૬ ખેંચો કયું સુંદરીયાં
૩૯૮ દુધ બેચનમે ના જાઉં સૈયાં
૩૯૯ છોડો છોડો મોરી બૈયાં નામરોડ
૪૦૮ તુંહી રઘુવર પ્યારા બન્સીવાલા

ॐ

શ્રી પરમાત્માને નમઃ

નાટયરસ-રાગમંડલ

અથવા

ગમ્મતની ગુફા.

૧ પવિત્ર પતિવૃતા

ગુણુકે ભંડાર વ્યાપક સંસાર અએ કરતાર
તું બાલા, વાહ તેરી ગુલકારી પ્યારી પ્યારી સારી-ગુણુ

તુંહી આકાશ છાયો જલ થલમેં તુંહી સમાયો
નીરાકાર ઇશ તેરો કીનહુન પાયો પાર
તુંહી બ્રહ્મા તુંહી વિશ્નુ પાલક જગકો તુસર ગુણુ દાતાર-ગુણુ.

નીત ગુણુ તેરો હમ ગાય આશા હમારી કરદો પુરણુ
તું દાના તું બીના તોપે બલહારી હમજાય
મોહસે હમ છુટે પાપોકે બન્દ તુટે
વિનતી કરત તોરે આગે આજીઝ સિર ઝુકા-ગુણુ

૨ શુક્રજયંતી

આવો સખી બીન બીન રસ રેલાવો
પ્રેમની દિવ્ય જ્યોત ઝલકાવો-આવો.

શુભ શાન્ત રસને, સહુ વહાલથી વધાવો
અદભુત રસ કરૂણા શ્રંગારને શોભાવો-આવો

૨૬ વિર હાસ્યને બતાવો, હાં આવો, હાં આવો.
સહુ હાવ ભાવથી આ નાટ્યને દિપાવો
વળી પ્રેક્ષકો રીઝાવો—આવો.

૩ સતી તિલોત્તમા

વીર રાજવી રઢીઆળા ફરી દરશન દેજો દયાલા
વિવેક વાણીથી વશ કીધો, પ્રેમ બંધને બાંધી લીધો
વાહ કેવાં વાક્ય રસાળાં–ફરી.
આપ તણી છબી અંતર પેઠી, યાદ કરીશ હું અહનીશ બેઠી
જપું જગત નામની માળા–ફરી.

૪ શુક્રજયંતી

મધુરી પ્રિત કરી ક્યાં છુપાઇ, ઉર્મી રદયમાં સમાઇ–મધુરી.
સુંદર તારી છબી નિહાળી, શશી વદની સુખદાઇ–મધુરી.
તું સુખ કર છો તું દુખ હર છો, મનહરણી દેવધાઈ–મધુરી

૫ કુમુદચંદ્ર

કેને પ્યારી કહીને બોલાવે નાદાન, કુમુદ છે બહેન તારી ભુલ્યો કેમ ભાન
પ્યારી નારી થાશે તારી આ અબળા રસ્તામાં ખ્વારી
પાપમાં પડે છે પાપી બની બેઇમાન–કેને.
ખબર થશે રાજાને આની તો પછી બુરી દશા થવાની
તું વિચાર, તજ પ્યાર, નથા ખુવાર તું ગમાર
મારી અરજ તું માન ખોઇ બેઠો શુદ્ધ શાન
નાહક મરવું પડશે તારે સાથે બળવું પડશે મારે
જોખમમાં નાખે છે નાદાન શીદ જાન–કેને.

૬ દેવી દમયંતી

હે કાન્ત કળાધર મારા સ્વીકારો રજની દારા
નિજ પ્રભા ભરીને દવાંત હરીને, મિલન કરીને, વર્ષાવો, અમિરસધારા
તું જીવન સખી મમ સજની, હું કેમ તુંને કહું રજની
તું ઉષા સુનારી, નિશિતમ હારી, મન મુદકારી નભે ચમકતી તારા
સેવા કરી રતી ચાખું, પ્રાણેશ્વરી કરી રાખું
આ શરણુ કિંકરી રમણુ શ્રી હરી, કર્ણુ કર ધરી, થાજો નઉકા તારા–સ્વીકારો

૭ સંગીત કરણુઘેલો

અદ્ભુત રચના શી, આહા પ્રભુ શી બલહાર
તારણુ મારણુ તું જમ કારણુ ધારણુ તું
જેનો જગમાં નહીં આકાર પણુ વ્યાપક છે સર્વ મુઝાર
પ્રાણી માત્રનો તું આધાર શરણા ગતનો પાલન હાર
ભુમંડલનો આ વિસ્તા નિરખ સ્મરીએ વારંવાર

૮ સતી દ્રૌપદી

ગોવિંદ ગુણુ ગાઓરે રે નર નાર, ગીરધર શ્રીધર શ્રી મુરલીધર
નામથી નેહ લગાવોરે, હા નેહ લગાવોરે
મારૂં તારૂં મિથ્યા માની કૃષ્ણુ કૃષ્ણુ કહે જાવોરે
અધમ ઉધારણુ ભવ જળ તારણુ, નિરભય નામથી થાઓરે
ભય નામથી જાવોરે રે નર નાર.

૯ સતી દમયંતી

અહો હંસ સુમિત્ર સંદેશ જરા પિયુ પ્રાણુની પાસ પહોંચાડ જઇ
નહી ખાન પાન સખી સંગ ગમે ન હિંડોળ ન ડોળ પલંગ ગમે
નવ રાગ ન રંગ સુગંધ ગમે દિન રેન અખંડ વિયોગ દમે
રસ ચંદન ચંપ કદંબ થકી શશી અમ્રતથી નથી શાંતી રહી
રહયો અંગ વિયાગ ભુજંગ ડસી બાલા મોહન મોહને મન્ત્ર દસી
ધર ધીર સખી ન નીરાશ બની, અતિ અંતર શ્વાસ ઉંડા ભર તું
તુજ સંશય સંકટ સરવ હરૂં, તુજ કારણુ કષ્ટ શરીર ધરૂં
તુજ આશ નહિ નિરાશ કરૂં, તુજ કાર્ય અવશ્ય હું સિદ્ધ કરૂં

૧૦ કનકકિશોરી

કિંચીત કુસંગેરે બોધ બગડે ઘણોરે, પ્રત્યક્ષ જુઓ તેનું પ્રમાણુ
મણુ દુધ માંહીરે છાંટો પડે છાસનોરે, પછી થાય બીજાંતે તેનાં વખાણુ
હરઇયાની હારેરે સારૂં ઢોર જો હળેરે, જુઓ કુસંગથી કેવા હાલ
માર ખાય ભુંડેરે ચારો જરી નવ મલેરે, ગળે પડે ડેરાં તણુંવાળી સાલ

૧૧ બાજીરાવ મસ્તાની

તાત ધીર ધારી જુઓને ઇતિહાસમાં,
સુધ્ધ સતીઓ પ્રતાપ જગત પામ્યો પ્રકાશ–ધીર
સતી દ્રૌપદી મંદોદરી ઉજાસમા, અહલ્યા તારા કુંતા ભવેભાસ,
સોરઠાણીને પદ્મણી હુલાસમાં, સત્ય કાજે વરી જાઇ હુલાસ;
ભાર્યા ભુષણ તે દારા દુશણ વીના, કિર્તી ચોપાસ અનીતિનો કરે નાશ-ધીર

૧૨ સરસ્વતીચંદ્ર

સુભાગી વર સુંદરને મન મંદિરના સ્નેહ ઝુલે ઝુલાવું નેહદ્દગ નિરખી હરખાવું
રસ ભરીયું તન નવલ કચોળું પીરસી રીઝાવું આ આ...સુભાગી.
અરસપરસ અમિ પી પીવરાશીં દિવ્ય નિશે ડોલી ડોલાવી,
ભુજ ભરી ભેટી શયને લેટી ઉર ઉમળકાના આ ચાળા જાણ્યા સહુમેં બાળા
વારી જાઉં લટકાળાં સમજીને શરમાળા...રસ ભરયું

૧૩ ચાલુજમાનો

અવસરને વસ બસ થઇ રહેવું દુખ આવે તેતો સહેવું
દુખ આવે તેતો સહેવું પ્રભુ રૂઠે કોને કહેવું–અવસરને.
વેળા વશ સીતા રામ થયા વનવાસી
વેળા વશ દ્રૌપદી થઈ સઇંદરી દાસી. એથી શીક્ષણુ લેવું
વેળા વશ નળ નૃપ ગયા જુગારે હારી
ભટકી દમયંતી વનવન હાય બીચારી
છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું—અવસરને.

૧૪ રતીચંદ્ર

કૃષ્ણ કરે તે ઠીક કરે છે સોચ કરે શીદને શાણી
દ્રૌપદી કેરાં વસ્ત્રો દુશાંશન ભરી સભામાં રહયો તાણી
પાચાંળીની પતરાખી શ્રી હરીએ વારે ધાયા સારંગ પાણી–કૃષ્ણ
પ્રહલાદ ઘરૂ ભક્ત કૃષ્ણુજ કેરો કોપ્યો પીતા તે જાણી
તેલ કડામાં નાંખ્યો સુધનવા તોય ન તનને થઇ હાણી
હોલા હોલી ઉપર બાજ પારાધી ઉભો તીર તાણી
સરપ ડંસ્યો શીકારી પાયે બાજ થયો ત્યાં ધુલ ધાણી

૧૫ દેવી દમયંતી

એ રસીલાની રતીએ કંઇ અજબ જાદુ કરેલો છે
મદનનો ગરવ હરવાને એ છબીલો અવતરેલો છે—એ.
હરે છે ચિત દરશનથી હરે છે સ્પર્શથી લજ્જા
સુધાનો સ્વાદ ચુંબનમાં મધુર મીઠો ભરેલો છે—એ.
ન છુટે ધ્યાન પ્રતિમાનું સ્મરણમાં ઇશ ના આવે
રદયમાં ઘર કરી એવો વિલાસી એ વસેલો છે—એ.
પધારો રાજ થકી આંખડી આ વાટ જોતી
વિરહની વેદના ટાળો મદન મદથી છકેલો છે—એ.

૧૬ શુક્રજયંતી

કરૂં દષ્ટિ જ્યાં ત્યાં હું મને તો બ્રહ્મ ભાસે છે
સકળ ઠામે પ્રકાશે છે, તિમિર તન મનનું નાસે છે-કરૂં
અખંડિત એક એ જ્યોતિ, જડે નવ શ્રમ વિણુ શોધી
મને મ્હારૂં બતાવે છે મને તો બ્રહ્મ ભાસે છે-કરૂં
રદય ઘનથી ઉમળકાનાં કિર્ણ દશ દિશ વ્યાપે છે
નિજાનંદે હું આનંદુ મને તો બ્રહ્મ ભાસે છે-કરૂં

૧૭ આજમશાહ

શાહે વાલા તું પ્યારા સરવર બરતર હયે આલા
દઓલત હશમત ખાતીરખા તું દેખે નીન કુલે ચમન તારા
શાહા હુ નરવર ન્યારા—શાહે
સબસે આલા હયે સુલતાન જુગ જુગ જીવે તું જીશાન
પુરા દીલકા હો અરમાન, તું દાના તું બીના તું દાતા તું શાહા
તું આલા તું બાલા સબકા પ્યારા શાહા તું પરવર બરતર
અખતર અનવર અકસર સરવર હર ઘર ભરકા-શાહેવાલા

૧૮ સતી દમયંતી

સાચી પ્રીતિ જળકમળની, જળ સુકેજ સુકાય
જુઠી પ્રીતિ નળ હંસની સ્વાર્થ લગી સમજાય
સાચી પ્રીતિ દમયંતી નળનળ અર્ધાંગ ગણાય
જુઠી પ્રીતિ નળ હંસની સ્વાર્થ લગી સમજાય

૧૯ તીલોતમા

નંદકે લાલા હોમતવાલા કૃષ્ણ કનઇયા તુંમીતુંહો
મથુરાજીમે જન્મ લીયો હયે ધેનુ ચરઇયા, તુંમી તુંહો
જમુનાજીમે કુદ પડયો જબ નાથ નથઇયાં તુંમી તુંહો
બીંદરા બનમે રાસ રચ્યો હયે રાસ રચહયા તુંમી તુંહો
ઈંદ્રને જબ કોપ કીયા જબ ગિરીધરઇયાં તુંમી તુંહો—નંદકે

૨૦ પ્રમીલા

જુઓ સ્વામીનાથ ઘન ઘોર ઘટા
ચમકે ચપલા નભમાં પ્રસરે
બની ઇંદ્ર ધનુષ્યની ઓર અટા—જુઓ
ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે
આડંબર કરી અનુપમ છટા—ઘન

૨૧ સરસ્વતીચંદ્ર

શિતળચંદ્ર જેવું વદન કાન્તિમાન નયન મીચીસેતું શાન્તિથી વિરામ
જાણે જઇ ભેટું એવા ઉમળકા આવે છે, બોલુ કંઇ બોલું ત્યાં તો શરમ દબાવે છે
કાંઇ કાંઇ અંતર થાય થાય ના સ્હેવાય—શિતળ
થર થર કંપે કાયા સ્વર થરડાયો છે, ચાલું ત્યાં તો ચરણો અન્યો અન્ય અથડાએ છે
લાગી લાગી હાં સ્મર લ્હાય લ્હાય લ્હાય અસહાઈ—શિતળ
જાગોજી જાગો વ્હાલા નિંદ્રા વિસારી દયો રાગી થઇ ત્યાગી વ્હાલા ત્યાગી સમાધી લો
લળી લળી લાગું પાય પાય, પાય ઢોળું વાય—શિતળ

૨૨ નઉતમલાલ

પાતળીઆ પ્રીતમ આવજો પ્રીતડી નીભાવજો
શામળીઆ સુંદિર રાખજો ઉર છે તે ભાવજો
વાહ ગુણવંતી સુજનાર, તજ પ્યાર, તજનાર, ના ગુણકાર—પાતળીઆ

હું મીનને તું જળ પ્યારી, મોહન છે તમ બલહારી
જ્યમ રત્નાકર પર ચંદ્ર પ્રતિબીંબ પડતું
ત્યમ મમ ઉરમાંહે વસતું શશીસમ તમ મુખ બહુ ગમતું
પ્રીય વાણુ શાં તુજ પ્યારી, અલી જાઉં તમ પર વારી–વાહ

૨૩ સતી તિલોતમા

ચીત હરી લીધું કાન કુંવરજી મારૂં હરીતો લીધું (૨)
મોહન તારી મોરલીએતો એ જાદું કીધું મને તો (૨)
જબકીને જાગી હુતો સાંભળી તનમાં લાગી તાન. (૨)
આવી વેલી દોડી વનમાં દર્શન ન વાલે દીધું જરા નવદીધું

૨૪ શુક્રજયંતી

સખી પ્રેમ પાઠ શીખજો શીખાવજોરે પ્રિય પ્રાણુને
જઇ અંતરના ઉભરા બતાવજોરે પ્રિય પ્રાણુને
બોલે શું બોલ ઘટશે તોલ આમ નહિ શરમાવશો
હેતે હળી મળી પિયુ સંગ મલી સ્નેહ નદી છલકાવજો
જઇ દિલડાના દર્દને દીખાવજોરે દીલદારને
મનના માન્યા મોહનને મનાવજો, પ્રેમપ્યાલી પીજો ને પીવરાવજો
શાણા સખીબા છાનામાના જઇ, મોહનને મલી આવજો–સખી

૨૫ પતિવૃતા

સંગીત શુભ ગડી શુભ હા
તુહી બ્રહ્મ દેવજ્ઞાની તુંહી વિષ્ણુ દેવજ્ઞાની તુંહી તીન લોક તારન
જમનાકે નીરે તીરે ગઉવે ચરાવત કહત મુની નારદ તેરો જશ ગાવેઆલી

૨૬ નંદબત્રીસી

સ્નેહની નદીઓ છલકાય વ્હાલ વ્હેલા આવી ઉભરાય
સ્નેહ વૃષ્ટી સૃષ્ટી પર થાય સ્નેહમય સંસાર જણાય
સાખી–બીજ રોપાયાં સ્નેહનાં સ્નેહ ભુમિની મ્હાંય
ઊગ્યાં તરૂવર સ્નેહનાં ફળ સ્નેહી સોહાય
રસ અમ્રત સ્નેહે પીવાય સચ્ચીદાનંદ કંથ દેખાય—સ્નેહની

૨૭ શુક્રજયંતી

સુખ શાન્તીનો સાગર જગમાં રામા રત્નની ખાણુ
યત્ન કરી જાળવી રાખે કોઇ પ્રિમી ચતુર સુજાણ
સ્વર્ગ સમા સુખ આપે શ્યામા, તન મન ધન અરપે સતી રામા
દુભાવી એવી રામાને કહાડે કહો શું લ્હાણુ-સુખ
શાણી સુંદરી પ્રભુ પતિ જાણે, અન્ય જનોને કદી ન પીછાણે
એવી મહીલાઓને મળતું મહીમાં મોટું માન-સુખ

૨૮ ઇલાસુંદરી

આપ્યું વચન તે નીભાવજોરે નાથજી
મોહન મનાવું કરને અહાવૂં ફુલી જાશેરે ડાપણુ હો રાજવી.

સાખી-ગોરી તજ ગુમાનને કદી ન ઝાલું હાથ
જો ઝાલું તો જીવથી ગણીશ જ્યારે બાલ
જીતું છળબળ કળથી
જોઇશ ચાલાકી તારી વાહ વાહ વાહ
પધારો પધારો પધારોજી પ્રાણ—આપ્યું

૨૯ સરસ્વતીચંદ્ર

માનસ, સરમાં ઉછરેલી તું દિવસ કેમ, અહિ કેમ કહાડે
સારસ શુદ્ધ તરે વિકસેલાં, અલિકુલ પુંજા માંડે-માનસ
માંડી ગુંજાએ સરીજાતાં સુરભીપરાગની માંહે
સુરભીપરાગ કરે સુરભી ખરી પ્રસરે સલિલ પ્રવાહે—માનસ
માનસ સરમાં ઉછરેલી પડી અહીં તું આજ
મલિન દેડકાં ભર્યાજ ખાડામાં પડી હંસની હાય
માનસ સરમાં ઉછરેલી તુજ દિવસ અહીં કેમ જાય— માનસ

૩૦ નવલ કુસુમ

ભરી ભરી પ્રિતીની પ્યાલી પીજોને પીવરાવજો
લટકેને ચટકે રસીલી રસીયાને રીઝાવજો
જીવનનો લ્હાવો લેજોજી જોબનનો લ્હાવો લેજોજી
રસના રંગ તરંગમાં ઝુલજોને ઝુલાવજો—ભરી

બની તમે ગુલરસીલીરે પીયુ બુલબુલ રસીલાને
જોબનના જાદુઇ કેફે ફુલજો ને ફુલાવજો—ભરી

૩૧ ચાલુ જમાનો

અમારો કોઇ નથી આરો સમય છે પ્રાણુ લેનારો
પડયો શીર દુખનો ભારો પિતાજી મારો કે તારો
સાખી—થઇ છે પાયમાલી ત્યાં સટાથી પિતા ભારી
ગયાં ઘરબારને ધનમાલ આવી સખ્તે લાચારી
બુરો તકદીરનો તારો પિતાજી મારો કે તારો—અમા
સાખી—ન ખાવા અનનો દાણો ન પીવા ગોળીમાં વારી
નહીં તન ઢાંકવા કપડું કહું શું બાત વિસ્તારી
થયો સંસાર આ ખારો પિતાજી મારો કે તારો—અમા

૩૨ લયલા

ભરકે પીલાદે શરાબ યાર શાકીયાં
કોડે ફટકારદું તોડે બરદારદું ઘોડેસ્વાર હું
અયસી રંગીલી ખેજ હો દીલજીસ્સે સબકા તેજ હો
જાદુ ભરાહો ચસ્મમેં ઓર દીલમેં યું આમેજ હો
થોડીસી ઓર હય શીશીમેં બાકીયાં—ભરકે
મઐં હોવે કુનજે બાગહો સાકી હો માહવશ
કોઇ વંહા મુખીલ નહો બાઇ સહીજાબકા
ગરદનમેં હાથ ડાલકે વોહ શોખ લેએ હીજાબકા
લબસે લગાદે મેરે પીયાલા શરાબકા
શરાબહો કબાબહો યેહ શએરહો ફીરા કીયા—ભરકે

૩૩ સતી દમયંતી

વિપરીત જગ વ્યવહાર બને જ્યાં કળી હળાહળ વ્યાપે
દુષ્ટ દાંભીકો સદા સુખી રહે સજ્જન દેખી સંતાપે, સંસાર ડુબેસઉ પાપે
ધર્મ કર્મથી રહીત સર્વજન જીવે વિષ્ય સુખ સાટે
આત્મ જ્ઞાન વિણુ અંધ થઇને ભટકે ભવરણુ વાટે—સંસાર

સ્રી વશ પુરૂષ પામ રતકામી વરધ વડીલ સંતાપે
સ્યામાને સોનેથી મઢે, મા બાપને અન ન આપે—સંસાર

પુણ્યવંત નર રહે રવડતાં, પાપી વઇભવ સ્થાપે
વેશ્યા પહેરે પાટ પીતાંબર, સતી વસ્ત્ર વિણુ કાંપે—સંસાર

પ્રથવી રસકસ વિણુ થઇ, નહિં મેઘ વૃષ્ટી શુભ આપે
પશુ પ્રાણી અન જળ વિણુ મરતાં કળી કસાઇ હાથે—સંસાર

૩૪ શુક્રજયંતી

વ્હાલા ઢાલા જવાદેયોને ચાળા, રસિક રઢીયાળા (૩)
મ્હારા મીઠા મહેમાન શરમાળા, રસિક રઢીઆળા (૩)

શીખો શીખવું શાસ્ત્ર સ્નેહી શામળીયા
પ્રેમ પાઠ પોથી પઢાવું પાતળીયા
હવે નહિ રોકો જવાદયોને બાળા, સમાવો કામ જવાળા (૩–)વ્હાલા

૩૫ વિણાવેલી

બનું હું ફાંકડો એ ભામાનો ભરથાર—ઓહો
નમાવું આકડો ને કરૂં તાબેદાર-વાહ વાહ
બનું હું વાંકડોરે, સાધી લઉં તાકડોરે—બનું

કુંવર બનું અલબેલો અપાર જુઠામાં આજ કાલ દીઠો છે સાર
પોલંમ પોલા ગડ ગડ ગોળા હું બા એ તો વાહ વાહ વાહ—બનું

૩૬ સરસ્વતીચંદ્ર

પ્રીતિ કરી શું તરછોડી પરદેશી હાં છોડી પરદેશી હાં છોડી પરદેશી-
પુરી પંખીણી પ્રેમ પિંજરમાં આખર પાંખ મરોડી પરદેશી હાં-
રોળી પરદેશી. હાં રોળી પરદેશી—પ્રીતિ

ત્યાગી કુમુદ વન ભટકીયો ભમરા, આવ્યો અહીં શું ફરી, દોડી પરદેશી હાં
દોડી પરદેશી, હાં દોડી પરદેશી—પ્રીતિ

ઉડીજા ઉડીજા પંખી મુશાફર, રૈન રહી છે હવે થોડી પરદેશી હાં
થોડી પરદેશી, હાં થોડી પરદેશી--પ્રીતિ

ક્યાજ

૩૭ સૌભાગ્યસુંદરી

બાઇરે કપટી ના મન મારૂં લાગે સરલ મનડું મુજને પ્યારૂં
થયું હેત કોદી હું તો ન વિસારૂ—બાઇરે
દુખણી હું શીદ બીજાને દુભવું, મુજ વિતી વિચારૂં
નહીં ઠગું હું માત કરીશ રૂડું થવાનીજ વાત,
સુકૃત કરી ઠારૂં મન મારૂં-બાઇરે

૩૮ ઈન્દુમતિ

રંગીલું રસીલું સ્વપ્ના માંહો નિરખેલું મુખ કયાં મળેરે-લોલ
ક્યાં મળે લાગી ગળે મારા તનના તાપો હરે--રંગીલું
જુઓ આરે રતીમાં રમતી ભમતી કનકબા
આવી ઉમંગે સ્વામીની સંગે રમવા રંગે
આ. આ. આ. જુઓ
ચુપ ચુપ ચુપ ચંપકબા-વાહ વાહ વાહરે કનકબા-આવી

૩૯ વીણાવેલી

પાતળીઆ પરિશ્રમ લ્યો શાને પોઢોને મારા સમ મારા સમ છે
ચાલોને ચપળા આવું હું આટલે, નાજી મારા સમ મારા સમ છે
ચિન્તાને ટાળવી પુઠ ન ભાળવી, લુંડીને પાળવી,
આ.........પ્રાણ પતી મારી વતો-પાતળીઆ

(રસીલી તું તો રોજ હસ્તીને હસ્તી)
(સતી પાસે છતાં પતિને હોય કે તસ્દી)

અલબેલી રાખે રમણ સુખી, વાહરે તેને ધન્ય તેને ધન્ય છે
પતિની ઉદાસી ટાળી રહે દાસી, સતી પ્રીતી પ્યાસી
આ.........શાણી સતી......ભાગ્યવતી—પાતળીઆ

(ચાલ્ય છાલ્ય તોએ થોડેક આવું, જાઓ ત્યારે મારે નથી જાવું)

તારા જેવી સતી સુંદરી પામે વાહરે તેને ધન્ય લાખો ધન્ય છે
મોહનની માળા, જપે બેઠી બાળા, છબીલા છોગાળા,
આ.........શાણી સતી--પાતળીઆ.

૪૦ સૌભાગ્યસુંદરી

આવી વરષા સખી દાદરવા ઝીલી જીંગરવા
ફરી શોર શારે જીગરઆ-આવી
ચપળા ચમકે મુજ કાળજું કપાઇ જાય
વીરહ અંગારા અંગ અંગ ભર્યાં
પાપી પપઇયો પીયુ પીયુ બોલે
મન બુંદબુંદ લાગે ઝરવા, શારે જીગરઆ-આવી

૪૧ કામલતા

પિયુજી પિછાનોરે ધર્મનો પાર [૨]
નર નારીનાં જોડલાં તેથી બન્યો સંસાર
પ્રથમ પહેલાં પરણવું પછી બીજો વહેવાર— પિયુજી.
પહેલો ધર્મ ગ્રહસ્થનો દુનીયાનો આધાર
એજ પ્રેમના પંથને ભૂલો કાં ભરથાર— પિયુજી.

૪૨ સયદેહુવસ

ભરભર જામ પીલા ગુલલાલા બનાદે મતવાલા— તુંલાલાલાલા.
ફસલે બહાર હયે, જોબન સીગાર હયે
શીશેમે મય હયે, પહેલુમે યાર હએ— તું.

૪૩ ભક્તિ વિજય

ઘેલી થઇરે હુંતો ઘેલી થઇ, વ્હાલા નંદલાલ વાંસે હું તો ઘેલી થઇ
નામ લઇ એનું નામ લઇ હું તો વખત વિતાવું એનું નામ લઇ-ઘેલી.
આરે સાસરીયાંનું સગપણ છોડીરે રૂડા રસ રાશિ સાથે
રાચી રહી—વ્હાલા
લગની લાગી છે મને, લટકાળા લાલથીરે જપું કાનુડાની માળા
કરમાં ગ્રહી—વ્હાલા

૪૪ બીલ્વમંગળ ઉર્ફે-સૂરદાસ

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, દાસ પરે દયા લાવો
સંસારી સબંધ તોડી, જીવ આપ ચરણે જોડી
હું તો બની બેઠો બાવો બાવોરે— દયાળુ.
આંખ વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથાં ખાઉં
વારે અવિનાશી, આવો આવોરે-- દયાળુ.

૪૫ જાહરી-સાપ

અબ વારીયાં...ખાહીનખાહી, રહે અસક બારીયાં–
કુલન માલ ગલેમે ડાલતી કાહેના ડાલતી કાહેના
રંગી ચોટીસે બે જારીયાં નાગન અભાગનકી ખારિયાં–– હમ.
પ્યારી અખીયનમે સિયાહી નસુરમા અનકે બયરાગન બિસારીયાં
કારી કટારીયાં અણુકી આરીયાં
ખોટી કરો ન ઇન્કી ધારિયાં–– હમ.

૪૬ અસીરે-હિર્સ

દીનાનાથ મોહે ડુબતાં તારો ઉગારો કરૂણા નઇયાસો
ભયકે ભવરનસે ઉદ્ધારો કરદોપાર ભવગાર મતડારો
તુમરોહી નામ નીશદીન સરનકો જગ મજ ઠામ
તુમહી દયાકે ધામ જીયામે હય હામ
તો કો તજે ડુબે સાગર ન સંસાર જાવે નહિ પાર રહેમજ ધાર
હોવે નીરાધાર તોરી લીલા જો કોઇ ભુલા વાંકો નાહિ ઠાર
હજારકો સંભાઆરો—તારો.

૪૭ સૌભાગ્યસુંદરી

મારા તનમાં મનમાં ભર્યો છે, ઠર્યો છે ભય જાઉં ગજ જોતી
વળી ગુમાવ્યું, મેં ભાગતાં ભાગતાં નકવેસરનું મોતી— મારા.
હાલવું ચાલવું હારી છું હાય, જીવ મારો ગભરાય
કેદી ફરી મારૂં મળશે મોતી, ગોરી હું કાઢીશ ગોતી–– મારા.

૪૮ પ્રહલાદવિજય

સમજી જનક રૂષિરાજ હાલો આપ સંગે આવું છું
સાથે રહીને સુબોધ પામીશ, એવું અંતર મમ ચાહું
ગોવિંદ ગુણ ગાઉં સંતોષ મન લાવું
સેવા આપની કરીને આનંદિત થાઉં— આપ.

૪૯ દેવયાની

જાશો ક્યાં દઇ વચન, નહિ કરવા દઉં ગમન
ધીરે ધીરે ખસવું, નથી ઘટતું પ્રાણધન પ્રાણધન પ્રાણ...
તરસાવી પ્રેમગન તરસાવો કાં નયન

શું હસી વસી ખસી જાવા થાય મન થાય મન જાશો.
મારીને ક્રૂર મદન, રસ રેડી પ્રિય વદન
ક્યાં તજી જશો કરો પ્યારા, શાંત તન શાત તન જાશો.

૫૦ ચંદ્રાવલી

લો ફુલ જાની લેલો લો ફુલ જાની લેલો
ફુલોમેં ફુલ ચંબેલી, નરગીસ બડી રસીલી ગજરે સોહાને લેલો–લો ફુલ.
આલન હું છેલ છબીલી ફુલોસે મય રંગીલી ચમ્પાહું નામીયારો–લો ફુલ.

૫૧ શૈલબાળા

અંતર છે એકજ બાળા, ગભરાના પણ દેહ દુર રસ વાળાં અધીરાકાં
બહુ દૂર પ્રીત જોઇ ચાળા–શરમાના— અંતર.
નદી નાવ સંજોગ મળેથી, મળાય છે જગમાં, પ્રીય પ્યારા–કરમ કરમ
આ દરશન અંતર સાલે રઢીયાળા સમજુ નહિ અંતર બાળે દુખીયારા
ભેદી તો ભેદ નિહાળે મુજલાલા, ધીરી બાળા મળશું પ્યારા
છેલી ભેટ કરો તન વ્હાલા-- અંતર.

૫૨ ઉદયભાણુ

રાજવી જાશોના તરછોડીને, અલબેલડા મનમેલડા, ઓ ઘેલડા–
મારા નાજુક જીવનહાર અલબેલીના આધાર હો– અલબેલડા
ખીલેલેપુરે બ્હાર સરવર, કળીઆ કોમળ
બાળે વરસીને અંગાર, જળ કણ પણ મળીને આગળ
દૂર દૂર જાઓ ગુણ દરિયા, કોને શરણે આતો કંગાળ
લાલા લાડીલી આ લાચાર, પ્રેમી પંખીણી પાલણહાર રાજવી.

૫૩ વીણાવેલી

અરે શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશેરે
ખરે જેમ પીંપળ ઉપર પાન પલકમાં ખરી જશેરે
પલકમાં ખરી જશેરે માટીમાં મળી જશેરે– અરે શું.
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની નાઆરે નથી
મુઢ મમતમાં તોયે મરતાં આ આ રેમથી
પામર નર નાદાન— અરે શું.
કાયા કલેવર કારમું, છે ગંદકીનો ગાડવો
સમજુ જને સમજી જઇ અભિમાનને વણસાડવો

અભિમાન કૃષ્ણિધરને નહિં દુધ પાઇને પેધાડવો
રાવણુ સરીખા માનવી લીધો નથી કંઇ લાડવો- અરે શું.

૫૪ માલતી-માધવ

ચાલ ચાલ ઓ અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમઘેલી
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી તારા ઉરમાં આનંદની હેલી
મળ્યાં હવે ભેગાં ચંપોને ચંબેલી-- ચાલ.
મારા પગનાં ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી
(ખીલી જેવી ઢીલી એવી તું એ છે હઠીલી) હવે ચાલ (આવીએ છીએ)-

૫૫ જગતસિંહ

અરે પ્યારે મેરે મઅેને તોરી કદર પહેચાની- અરે.
મન મોહેલામાં નહીં માને જીઆં, સમજાવો પીયા,
નસતાવો જીયાં જાનદીલબર- પ્યારે.
તેરે હીઝરમે જુતે હીલાજે, નહીં દીલકો મેરે કરાર હએ
નસતાતું બહેરે ખુદા, મુજે ગમસે શીના શીગાર હએ-પ્યારે.

૫૬ સતીદમયંતી

શંકર સર્વ દુ;ખ પરિહર, બાળકપર તું મયાકર
શુભ મતી દઇને તું કૃપાકર, અમપર, સ્હાય સદા તું કર-શંકર.
ઇંદ્ર ચંદ્ર સો દેવા, ધ્યાન ધરે છે તમારૂં, ઉગાર આ વાર

૫૭ રામરતન

સંસાર સમજીએ શાણુા-મુસાફરખાનું
કોઇ કોઇ આવે, કોઇ કોઇને જવાનું શાણુા--મુસાફર
કરમનું જોગનું છે સંજોગ, વિજોગ શાણુા--
પંથીડાને કાજે ઘેલા, રડયે શું થવાનું શાણુા--
રોઇ રોઇ આંસુડાંની, નદીઓ ભરે તોય શાણુા--
ગયુંતે ગયુંશું આવી, આંસુ લુછવાનું શાણુા--

૫૮ સુરેખા હરણ

કળથી બને તે ન બળથી બને છે, ભોળું હૃદય તે ન સમજી શકે છે-કળથી.
સુરેખા સુખી તો સુખી છું સદા હું, શ્રય એમનાંની ફીકર તો મને છે-
વળી પાંડવો ભક્ત મારા સદાના, ભજે એ મને નિત્ય તન મન ધન છે-

૫૯ રમારણજીત

શાને આલી મદઘેલી શરમાતી, સમજી ગઇ શું સાનમાં
મનની મેલી બહુ બકેલી બાળા, બકતી શું બેભાનમાં-- શાને
લટપટ કરતી બડબડ બોલે, જારે ભર જોબનનાં તાનમાં
ગોરી મનની ચોરી પકડી, તારી ચડી નવીન તોફાનમાં શાને.
નાનકડી જારે જારે જારે કે-લાજુ લાડી વાહરે વાહરે વાહરે કે શાને.
આલીઓ તરૂણ બાળા, કરે શું ચળેલ ચાળા
કરમાં લઇ કુસુમ માળા, રીજવ રણજીત રૂપાળા
બતાવે સતાવે, શાને સમજુ થઇ પેચોટી પકડી, પટ સમજી ગઇ
એ એ એ બોલે શું, એ એ એ ડોલે શું
રસીઓ મળતાં, અકળાએ શું થાએ, ચાલો રહીને માનમાં. શાને.

૬૦ સૌભાગ્ય સુંદરી

તાત શાને કરોછો આવું કુડું કામ-જેને રાખે શ્રી રામ
કરે સ્હાય ધનસ્યામ, તેનુ લેઇ શકે કોણ નામ- તાત
પ્રલ્હાદને પીડી હીરણ્યકશીરીપુ પિતાજી કમાણો સા દામ
ચુરે મ્હોતે મુવો પાપી અંતે થઇ બદનામ— તાત.
મોહી સતીપર શંભુને બાળવા, ભસ્માસુરે બીડી હામ
બળી ભસ્મ થઇ ગયો જાતે બનીને બેશરમ— તાત.

૬૧ દેવયાની

દયાના નિધીનો તનુજા, પ્રતિ આ કોપ ના ઘટે
કદી છોરૂ કછોરૂ થાય તોય પિતાની પ્રિતી ના ઘટે
પિતાની પિતાની પિતાની પિતાની પ્રીતી ના ઘટે- કદી.
ગુરૂ હું સુતા છું તમારી, મતિ શી છે મ્હારી
હજી મારૂં કેવું જ્ઞાન મોટું, વિચારો આમ ના ઘટે
વિચારો (૪) આમ ના ઘટે-- કદી.

૬૨ ઇન્દુમતી

નાના, નહીં બને, નહીં બને, વાત આવી
શરમ શરમ છેક તેં વિસારી સારી, નરમ નરમ બનું ના હું બીતી ધારી
પિતા પિતા ગઇ તમ સુબુદ્ધિ સઘળી, બકના-નહિ સમજે તું કેમ-નાના.
જોઉંછુ તુજ ટેક તું રાખે કેવી રીત, મન્ત બની, મદથી અતી
છોડી પિતા પ્રતિત-શરમ.

૬૩ રાજતરંગ

અવતાર લીધો અવની ઉપર, રમવા કુંવર નીહાળોરે-એ એ એ
પ્યારની પ્યાસી, થઇ વનવાસી, ધાર્યો છે આંહી ઉતારોરે
ફરતાં ફરતાં શોધ આદરતાં, થયો મેળાપ તમારોરે
કામણગારે કામણ કીધું, નેહ નાંખ્યો કંઇ ન્યારોરે- અવતાર
અનીરૂધે ઓખાતણું અંતર જીત્યું જેમ
કારા ગ્રહમાં કેદ થઈ કર્યું તમે પણ તેમ
આવ્યું અનાયાસ અમૃત ચાખો કરો સફળ જનમારોરે- અવતાર

૬૪ અશ્રુમતિ

શું આ નટવર વસંત થેઇ થેઇ નાચી રહયો,
નાચી રહયો જગ નચાવી રહયો. શું.
કોયલ મધુર મોરલી બની, છેડે નટવર કાન;
વિરહ ઘેલી ગોપી તણું, તજી નીકળી અભીમાન.
રસીઆ વિનાની બની બાળાઓ બ્હાવરી,
વેણું વસંત ચિત્ત વિંધી ગયો- શું.
શીતળ સુખકર પવનની, લ્હેર ઘુમે ચોપાસ;
જાણું રાધા કૃષ્ણજી, રાસ રમે છે ખાસ.
વિધ વિધ પંખીના વેણ ઘુઘરી ઘમકેરે,
મહીં મહીં મેનાના નાદ ઝાંઝર ઝમકેરે;
નવ પલ્લવ વાઘો ધરી પચરંગી શીરપાગ,
ફાગ લાગ સાધી રમે મદનરાજ મહાભાગ્ય;
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં,
પ્રિતી ગુલાલ લાલ છાઇ ગયો- શું.

૬૫ ગોપીચંદ

જાવોજી જાવ કિસદાનકો ફુસલાને આયે
કિસકો બહદાને આયે કિસકો બહલાને આયે
ખાતો મે લાને આયે ઘાતોમે પાને આયે
પુરે નાદાન અપની નાદાની દિખલાને આયે- જાવોજી
આગે ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા
દરિયામે ફેંકતે હો જાલપાની જાના કયસા

ફિરતે હો ઘેરે ઘેરે કરતે હો હેરેફેરે આતે હો મેરે ડેરે
જાતે હો બનકે ચેરે જા અબબન્દે અયસે ફ્ન્દે ગોરખ ધંધે
દેખે ક્યા હમકો સિખલાને આયે— જાવોજી

૬૬ અસિરેહિર્સ

તોરી છલબલ હય પ્યારી તોરી કલબલ હય ન્યારી
કરો ધાતે ન મોરે સાંવરીઆં જાન— તોરી
તેરી જુલ્ફે હય કાલી તેરે ગાલોપે લાલી
તેરી નયનાંકી લાગે કાટરીયાં જાન— તોરી
જાઓ જાઓ નાંદા મોહે ન બનાવો જાન
નયનોસે નયના મીલાઓ મોરી જાન— તોરી
અજી છોડોજી હાથ, કરો અકુરોસે ધાત, નહીં હોગી પ્હેચાત:
અજી વાહ વાહ વાહ-વાહ [૧] તોરી

૬૭ બીલ્વમંગળ-ઉર્ફે સુરદાસ

વિષય વાત મમ માત તજીને કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે
ધર્મ વૃત્તિએ ધરણી ધરનું ધ્યાન વૃતિથી ધરવા દે
અધમપણાને અલગ રાખી ભંડાર ભક્તિના ભરવા દે
નટવર નામનું નાવ મળ્યું છે, તો ભવસાગર તરવા દે
નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે

૬૮ ઉદયભાણ

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો-બોલો બોલો મેના બુલાવે
ડોલો રંગ રસિયાજી ડોલો જરા ડોલો-ડોલો ડોલો પ્યારી ડોલાવે
મેના તારા વચનની વેણુ વાગી-લાગી લાગી લલિત સ્હે લાગી
મેના વ્હાલી મેના કે ના કહે પણ જાગી-જાગી જાગી અજબ
જ્યોત જાગી
પ્હેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો-વ્હા વ્હા મેનાં શું સતી
સતી સીતા વીસારો
ચતુર સુજાણ સીતા રામ ઉચરાવે-પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું
લાડલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું સોને રૂપે શું ભીડ ભીતરની ભાગી
રૂડા સુડાને રંગે રંગે રમાડું પાંખે ધાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું
ભાવનાં ભુખ્યાં શું ભાવી ભાવના ભુલાવે- બોલો

૬૯ વિક્રમ ચરિત્ર

માથે મટુકી લઇ જાઉં પ્યારા લ્હેરી લાલાને દુધલડાં પાઉં- માથે
હું ગોવાલણુ નાની નારી, પ્યારો મારો છે વીહારી
રંગે રમાડી રીઝાઉં- પ્યારા લ્હેરી

૭૦ ભક્તિ વિજય

હઠ છોડો-હાંહાંરે-હઠ છોડો જૂદોજ એ છે પંથ પ્રેમનો
વ્હાલા મીરાંને નાશકું વખાણુી- હઠ
નિપટ રીતે નંદલાલ આપની અપાર છે
ચાલોજી બતાવો આપ કોણુ એવી નાર છે-વાહ (૪)
નિરખી રીત ધરીશ-ચિત્ત ન કરો માન તજો ગુમાન-હા-હઠ

૭૧ ખુબસુરતબલા

જલ થલમે તોહે પલ પલમે તોહે દાતા બીધાતા, બખાને હય-જલ
પ્રભુ નાથ જગ મગાત, જગ અનુપ, રૂપ દેખે કીરતી ગાવે હય-જલ
છુપાલે દામને રહેમતમે ઇન ગુનાહો કા ઇલાહી તુજકો ગફુર
રહીમ કહેતે હય
કહી કહે ન અદુ દેખકર જલીલ હમે યહે ઉસકે બંદેહય જીસકો
કરીમ કહેતે હય
કષ્ટ હરન તુમરે ચરન ગુનીયન આયે હય- જલ

૭૨ ચંદ્રહાસ

ઓ પ્રિયા ધન્ય છે તમારૂં હેત સાચું પ્યારૂં
ભુલ્યાં નહિ તમો ચિતથી મુજને રૂપ શીળ વારૂં (૪) ઓ પ્રિયા
તમો સુનયના મુગ્ધા ન વોઢા મુખ તેજ નિરખું ન્યારૂં (૩) ઓ પ્રિયા

૭૩ સ્વામીદાસ

પીયાકો સંદેશો મોરા કહીયો જાય કાગા જારે જારે- પીયા
યાદ આવત ઉનકી બતીયાં મોહે ઉન બીન દેખે મોહે કલ ન
પડત જારે જારે-

૭૪ સ્વામીદાસ

ગોરી ગા ઓરી તિલાના બસંતકા— ગોરી
ઉધે ધીમ, તધીમ તાના, નાદરદાની તારેદાની
નાદર, દર, દર, દર, દર, દર દર-ગિરધરકો રીઝાવો- ગોરી
સા...રે...ગમ...પધ...નીધ...નીધપમ, ગરે મગરેસા
ધાકીટતક, ધુમકીટટક, ધીતા કડાન, ધાધા, ધા— ગોરી

૭૫ સ્વામીદાસ

અલબેલડી લાડલી રાધકા લાડ કરત લલના કે સંગ
હસરસકે બતીયાં કરત પ્યાર- અલબેલડી
રએસ રએસ ડોલે, અંગનમે સંગ લીએ ધરનીધર ઠાડી
અચરા જોબન મોસે કરત પ્યાર- તુંતો નવેલી

૭૬ તબદીલે કીસ્મત

આગ તન મન લાગી કયસે બુઝાવું કયા બતાવુ કયા સુનાવું
કલ ન પાવું જીસે જાવું એએએ કીસકો દીખલાવું= આગ
હાય ગઇ મય હાર પાસ નહિ વોહ યાર દાતા કયસે રહું મન માય
કંથ બીના મોહે કામની આવે કયસે કરૂં કીરતાર (૨)
આજા જલદી ઓ પ્યારે ઓ ન્યારે જરી સુખ પાવું
મંએ તુજપર બલજાવું— આગ

૭૭ માલતી માધવ

લ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જઇ કહેજો પ્રણામ અમારા
માળા નહીં પણ વરમાળા, સુંદિર વર એ શરમાળા— લ્યો
મુખ દર્શનથી મન ચોરી ચીત્ત હરી ગઇ બાલ ચકોરી
તમે કિશોર એ નવલ કીશોરી મટકે મોહયા મટકાળા- લ્યો

૭૮ ખાન્દાને હામાન

કરમ કર મેરે હાલ પર અય કરીમ તેરા નામ રહેમાન હય
અકર રહીમ- કરમ
તુંહી દોનો આલમકા સુલતાન હએ જહાંમેં નુમાયા તેરી
શાંન હય-
ફના હોને વાલા હય સબ કારોબાર રહે નુર તેરા સદા આશકાર-

૭૯ ચંદ્રહાસ

રે ના બોલો આવી વાત દિલમાં શું વિચાર્યું— રેના
શું રે કલંક દેવું રે, આ શુણશે જો તમ તાત
થાશે તો મહા ઉત્પાત, કાઢે મુને મારી લાતરે— રેના
હું નોકર છું તમ દાસ, મારો શો ધર્મજ ખાસ
આવું સુણતાં હું ઉદાસ ને— રેના

૮૦ મહા કવિ-કાળીદાસ

કાગ વીરા વેગે વાલમને દે જા દુખીનો સંદેશ
જોગણુને વેષે વિજોગણી કે જા ભમે દેશો દેશ—
જામે જીતની બુધ હયે છતનો કહે બતાય
વાકો બુરો ન માનીયે અઉર કહાંસે લાય
ગાગરનાં પાણી ઝુકી છળે સાગર ન માઝા મુકી છળે
નીતિનો ધારો એ ધારો પ્રાણેશ દોશો ન ધારો પધારો પ્રાણેશ-કામ

૮૧ નરસિંહ મહેતો

મુજને તજી નહીં જા, પ્યારી ઓ બ્હેની
વિર વિર કહેતી બચીઓ લેતી, થા તું નમેરી કાં— પ્યારી
રમી મુજ સંગે જમી ઉછરંગે, હવે પંખીડા ન થા— પ્યારી

૮૨ ભક્તિ વિજય

હું પામું હર્ષ ભારી, શુદ્ધ ભક્તિ જોઇ તારી— હું પામું
નિરમળ છબી નિહાળી વિઠલ જાઉં હું વારી— હું પામું
મીરાં તું ભક્ત, મારી છો પ્રાણ તુલ્ય પ્યારી
ફરી દીન દાસી ધારી મળજો મને મુરારિ
વર વિશ્વના વિહારી— હું પામું
થાય નહિં ઉરથી અલગ, પલ પણ તારો પ્રેમ
ધન્ય ધન્ય ગીરધર ધણી, રાખી મીરાં પર રેમ વાહ (૩)

૮૩ જુગલ જુગારી

વ્હાલમજી સાડી ગુલાબી મંગાવો પોલકા બનાવો મોતીડાં ટંકાવો
બંગડી બે હીરાની મોંઘી મડાવો જડાવો—વ્હાલમજી
સુરતમાં જણાય છે ધુતારાનો ઢંગ જેવો વાનો પુરશે તેવો
ચઢશે રંગ
હાંસીના હુલાસમાં, રસીલી ના રીસાહીએ—વ્હાલમજી

૮૪ જહેરીસાપ

ચલા જારે એ દરદી સિપહીયા, હરજઇયા, વાહિયા, તોરે સંગ નાહિ બોલતી
ગરજઇયાં, દુખ દઇયાં, હર જઇયાં વાહિયા— તોરે સંગ.
માનો માનો માનો જી માનો, વાએદા હમારા જુઠા ન જાનો
આંખોસે આતા, મહકાજે પાતા, પ્યારીકો મએ અપને ગરવા લગાતા—માનો

૮૫ કામલતા

દિલ મારૂં માને નહિ મનડું ઠરે નહિ ત્યારે કરૂં શું તાતજી
મેં જોયું ફરી ફરી જોડી મળે નહિ કોને વરૂં હું તાતજી— દિલ.
નેણે પ્રીતી ઝળકી હતી અહીં આવતાંજ સમાઇ ગઇ
ઉર્મી અંતર ઉછળી હતી નૃપ દેખતાંજ દબાઇ ગઇ
હીરલો અમુલ્ય ખરીદવા, ઉમંગ ભર આવી અહીં
પણ અંતરે અંકુર ન ફુટયાં પ્રીતી પ્રગટાવી નહીં
છતી આંખે દીવો લઇને પડી કુવામાં, હું ડુબી મરૂં શું તાતજી-દિલ.

૮૬ શૈલબાળા

મન છાંડ તું અજ્ઞાન ભાન ભૂલવું નહિ
એક પ્યાર અલખ તાર મહી રાખવો સહી મન.

વસ્તુ ખરી શી જાણવાની જગતમાં કહી,
તે જાણીને પુરે પુરી પરમાર્થને ચહી મન.

રહો રાય રંક એક ઇશ સમજી હે તુંહી,
તું વિના વૃથા સહુ ઉપાધીયો રહી- મન.

૮૭ હારજીત

છયલામેંહું તોપે કુરબાન મોરે પ્યારે- છયલા
મોરા સાંવરા રંગીલા પારા, વોહ તારા માહ પ્યારા-
તુ તો મેરા મોહન ધની, તુંતો મેરી મોહન બની-અછી બની
અજબ જાની મીલી શાદમાની મીલી કામરાની મીલી
વાહ વાહ કયસા બના હાં હાં હાં હાં- છયલા

૮૮ પ્રહલાદ-વિજય

ભક્તિ નઉકમાં બેસીનેરે ભવ તરીયે
ભવ તરીયે જગથી શાને ડરીએ (૨) ભક્તિ
અમૃત અળગું કરી, વિષ શીદ પીજીએ
સઇયાં છોડીને શીદ ભૂખી ઠરીએરે- જગથી
જુઠી છે જગની માયા પ્રભુ પદ સાચું રે
હેતે કરીને હરિવર વરીએરે— જગથી

૮૯ હરિશ્ચંદ્ર

જય જય ઇંદ્રાસન પતિ આની, જય સુર પતિ શની ઇંદ્રાની
રસિયા રસખાની આગમ જાની, દાની સાહસ અભિમાની— જય
સુરજન પદ સંગી સુખદાની, દુરજન પદ ભંગી દુખ હાની
ભગતી ભગવાની ગંધર્વાની, ગાતી તુમદરતાદાની
તોરી મુલતાની કાશી ધાની, રંભા મેનકા પટરાની— જય
કરૂણાકે સાગર ગુણુ કે આગર, નટવર નાગર નીરમાની— જય
બાદલ બિજલી બર્ખા પાની, પાઈ સબપર હય પરધાની
હય પાનીસે આબાદાની, ઝનનન, ઝન, ઝન, ઝન
નારદ સારદ મુનિ સ્યલાની, મહિમા સબને હય પહચાની
ઇશ્વર ધ્યાની સુરનર માની જશકે જાની જાવેદાની
ઝનનન, ઝન ઝન ઝન સનનન સન સન સન છનનન છન છન છન—

૯૦ અશ્રુમતિ

આવો આવો ચતુર સુજાણુ–ધીરેધીરે–આવો
આવીજી (૪) કરતાતાં શું દીસોજાન શાહજાદા
શાહજાદો પણ ગઉર વદનનો ગોરી થયો છું ગુલામ
પ્રેમ રાજમાં પદવી પ્રિયા નહિ ગુણીયલ હું તારી ગુલામ
કાય બીજે હરામ હું સલુણી તું શ્યામ—આવા

૯૧ રમણસુંદરી

ખીલો જોબનની કળી કરમાઇ જાય છે,
પીયુ ભમરા વિનાની વેલી ઘેલી થાય છે
ઝુલે જુવાનીમાં ડોલંતી ડાળીએ,
રસિયા વિનાની મુંઝાઇ જાય છે— પિયુ
પ્રેમીના પંથનો જે ગ્રંથ ગુંથેલો
રસીલો નહિં ભેદુ વિના પરખાય પ્રિત પુષ્પ વેલો
જોડી વિના જુવાનીનો જુવોની રંગ ઝરો
ઝરે છે પ્રેમહીણો પ્રિત કુવામાં અધુરો
જાઇ ભેટું રસિયાને રમણી હું દીસે–એમ થાય છે— પિયુ

૯૨ માલતી–માધવ

હાંરે ખીલી ખીલી રૂડી ફુલવાડી–ફુલે ભરપુર છે (૩)
મન મારૂં મળવા આતુર છે

કુમારી તારૂં કેવું અજબ પ્રેમ નુર છે— ખીલી
ચીત હરનારી ચતુરા ચતુર છે મધુરીની વાણી કેવી મધુર છે-ખીલી

૯૩ વિજયા—વિજય

બલમારે ચુંદરવા મોહકું લાલ મંગાદે
જેસી તોરી પધીઆં બાલમ લાલ રગાદે- બલ
રંગ રંગીલી અફર ચટકીલી, મોર મોર મંગાદે- બલ
ઇસ દુનીઆ દરમીઆન ના કોઇ વતનદાર રહેવાશી
કોઇ આજ ચલે કોઇ કલ મુસાફિર હય સબ પરદેશી
નગર તુમારા રખો મુશાફિર ચલે વતન અપને
બોલા ચાલા માફ મિલેગે ફિર કબુ સપને— રંગ

૯૪ જગતસિંહ

ચાલો ચાલોરે સખીઓ સહુ સાથ,
પરમ પવિત્ર પુજ્ય પિતાજી પધારે- ચાલો
ઉમંગ ભરીની સંગ રંગ કરીને ચાલીએ સહુએ પ્રેમ ધરીને
લટકો મટકો ચટકો વાહ, વાહ, વાહ,
(૨) રંગીલી રસીલી છબીલી તું નાર
વ્હાલી ન સતાવો ન મુંજાવો વેગે ચાલો— ચાલો

૯૫ ઉદયભાણ

અલબેલા લટકાળા વ્હાલા પ્રીતમ ઠાકોર મારે મન વસિયા
રસઘેલા રીસાળા બેઠા દેવના દેવળ માંહી રંગ રસીયા
પ્રીતિ પંચામ્રતે પાતળીયા પખાળું વચનને ફુલડે વધાવું
હેતના હીંચોળે હળું હળું હીંચાડું હોંસે હસીને હસાવું
શ્રૃંગાર સજી સજાવું ભાવે ભોજનની થાળ ધરાવું
બરફી પેંડાને મ્હેસુર પ્રેમ ભાવના ધારીપુરી કચોરી શુદ્ધ સ્નેહવાસના
ભાવના ભુખ્યા દેવ ઉઠયા લેઇ વાસના
પેંડા પરસાદના વ્હેંચું છું ઉલ્લાસના

૯૬ ભુલભુલઈયા

છાંડ ચલે મન પરદેશી (૨)
બન બન ભટકત હાયે હાયે અબ કબલગ ફીરકર આનાજી
છોડ નગર ઘર જોગ પાએતો હરસે ધ્યાન લગાના- છાંડ ચલે

૯૭ સરદારબા

હાંરે મોરી લાગી સજનસે લગનવા હો લગનવા રે લગનવા- હારે દિયો દિલદાર તોહે સારો જોબનવા, વાહ વાહ જી (૩)-વાહ હારે સમાલો નેનન અયેમોરે સાજન લાચાર મેં લાચાર મેં લાચાર હું યાર દિલદાર મેં દિલદાર મેં દિલદાર હું યાર—

૯૮ સૌભાગ્ય સુંદરી

પ્હેરી ચોળી લટકા મટકાં કરતાં આવ્યા
રંગેબોળી સાડી ઓઢી મન લોભાવ્યાં- પ્હેરી
ઝાંઝરનારે ઝણકારે કર કંકણુના ખખડાટે
કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યાં— પ્હેરી
હવે શરમાવો ઠાલા શાને દીયરજી મારા
બોલો બોલોજી બોલો બોલો
મેં કેવા તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં- પ્હેરી

૯૯ મોહિની ચંદ્ર

આવશે પ્યારી આવશે પ્યારી આવશેરે
અહોહોહો મારી હૃદયરમણી પદમણી પધારશેરે
હીરા મંગાવું કે મોતી મંગાવું પ્યારીનું મન માનશેરે— અહોહો
માળા મંગાવું કે ગજરા ગુંથાવું સુંદરીને શું ફાવશેરે-
ચંબેલી લાવું કે હીનો લગાવું રસીલી શાથી રાચશેરે—
લાડુ મંગાવું કે ઘેબર મંગાવું મોહીનીને શું ભાવશેરે-

૧૦૦ જાળંધર અને સતી વૃંદાં

વાહવા વઇકુંઠના વાસી વ્હાલા વિશ્વાધાર
ત્હારી ચતુરાઇ ન્યારી ન્યારી બલીહાર- વાહવા
કંઇક કળા જોડી મધવાનું માન મોડી
જાળંધર જાળમાં ફસાવી કર્યો ઠાર- વાહવા

૧૦૧ નરસિંહમહેતા

વારી વારી શું શોભે છે વીરો બીજા પાંચીકા ને પોતે હીરો-વારી પીરસું બોબલીએ ખાંડુ ને ખીરો દેશે બેનને બહુ હીર ચીરો ધરણીધરનો સેવક સદા ધીરો જેને નીરખીને લાજે અમીરો- વારી

શુભ ચાહક જગ વિરનું બેન વિના નહિ કોય
વંશ વધારક તાતનો દીર્ઘાયુ તવ હોય
આપ તું આશીશ સુખડાં પામીશ દુખડાં વામીશ બેન—
ધન ધન મારી બેનડી વિણ સ્વારથ તુજ પેર
સ્વારથ સહુ સંસારમાં નહિં નરસિંહને ઘેર
સાચી સાચી પ્રીત ચોટી તારે ચીત ગાતું મ્હને ગીત બ્હેન—

૧૦૨ પ્રતાપ-વિરવિજય

સરરરરરરર મેઘ વરસે ચમકે ચપળા ઘન નહીં
ફરરરરરરર બુંદ પડતાં, સૃષ્ટિ સકળ શોભી રહી
મયુર મનહર કરીને ટહુકાર દે વધામણી મેઘની
ચતુર નર નારી ઉમંગે ગાય તાન લહી લહી— સરર
શી અજબ શોભા બની પ્રાવટ રૂતુથી ભુપરે
વાહ વાહ વિભૂ તમારી કૃતિ કવિ ન શકે કળી— સરર

૧૦૩ રમારણજીત

રમા રમા રહો જપતી જીવ્હા મારીરે
લગાડી લે રમા તેં તો રણજીત ચિત્તને—
નથી દશે દિશામાં રતન તુજ સમુરે રમા કોઇ
સુરતી તારી અંતરમાં મેં ધારીરે—
જગમાં મળે નહિં જોડી તારીરે, ગે તી વળ્યો ગામેગામ વનવાસને
સુંદર ચીત્રમાં જોઇ વળ્યો, તુંને પુરી નહીં આશને
તારી કવિતા કરી કાઢું દિવસ દુખ હારીરે— લગાડી

૧૦૪ ભોજકુમાર

લાડકડી લટકાળીરે ચાલે લટક ચટક લટકાળી-હાંહાંરે
એ લટકેરે મોટા મોટા મુનિનાં માન લીધાં-મોટાં
સોનાં રૂપાનું બેડલુંરે સઇયર પનઘટ પાણીડાં જઇએરે-મોટા
પરણ્યો ઝુલાવો પારણેરે સઇયર કામણ ટુમણે વશ કરીએરે—
જાદુ ભર્યાં નેણુ ભોળાં ભયક વેણું-નખરેથી ભય હરીએરે—

૧૦૫ રાજતરંગ

પુરણ પુજ્યાં પ્રીતમજી શ્રી હરિ, નહિં તો ક્યાં આપને હું વળી—
લલીત લલના લગન લાગી ખરી, પુરવ પુન્યે પ્રીયા પામ્યો પરી

જાણુતી નોતી થશે શું પળમાં-નિરખી નરવર નિરખી નરવર
બની હું બાવરી—પુરણુ
પુષ્પ શીરોમણી પારી જાતક, માનની મનહર માનની મનહર
દીસે તું સુંદરી—લલીત

૧૦૬ મદીરા

સખીઓરી ખેલોરી...ખેલો ખેલો ખેલોરી- સખી
દોલી, ઇંદુ. નંદા, ચંદા, ના છુપી જાઓ, સંતાવો સંતાવોરી-સખી
નંદા આવે નંદા, હાં આવીજા વારો, ઇંદુનો બિંદુનો, ચંદાનો, નારેના
સંપીને ખેલોને શું હડશેલોરી— સખી

૧૦૭ ઉદયભાણુ

અહો દીલદાર જરી દે દાર, દીવાનીને દેખાડોને
અરે લટકી અધર લટકી મરૂં ફટકી જીગર પટકી—અહો
અરે આ॰ાર સુધારસ સાર ચતુરાને ચખાડોને
મુખે અટકી મધુર મટકી અરે છટકી અધર છટકી—અહો
દિલની થાપણુ ઓળવી ઘટે ન કરવી ઘાત
પ્રાણુ કહોતો પાઠવું વાલમ કરવા વાત— અહો

૧૦૮ અસિરે હિર્સ

મુજે મંગવાદો જાન, સલમે સીતારેકી અંગીયાં
ગાલમે લાલી કાનમે બાલી, મેંતો પહેનુંગી પ્યારેકી અંગીઆં-મુજે
અપને સઇયાકી બાલી મે ભોલી, મુજે લાદો બનારસકી ચોલી
જીસમે આલા હો મસાલા લાદો કાલે કીનારેકી અંગિયા- મુજે

૧૦૯ નરસિંહમહેતો

પુરણુ પામી પ્રીતેથી શણુગાર પૂજું પુરૂષોત્તમ નિરધાર
હીરચીર પટહાટક હીરા ઓઢું અંગ ઓપાવો માત
એથી અધીકું અંગ ઓપાવે, હરિ કિરતન જિવ્હાપર આવે-પુરણુ
કૃષ્ણુ નામનાં કંકણુ રૂડાં, હરિ કિ નામના હારો માત
ચીર ચત્રભુજ નામ તણું, શું પીઅરથી એ કરીઆવર- પુરણુ

૧૧૦ દેવયાની

માજી મેં જોડયો આ પ્રીતમમાં પ્યાર, વરૂં તો એને વરૂં હું એને વરૂં
એ છે મારો હું છું એની એ મમ હઇયા હાર

એના વિના હું નજરે ન દેખું, સાર રહિત સંસાર— વરૂં તો
સ્વપ્નામાં આવ્યો મનને ભાવ્યો, સફળ થયો અવતાર
ચિત્ત ચોરાયું તેથી જાણ્યું ગત ભવનો ભરથાર— વરૂં તો
નેણુનો તારો કરૂં ન ન્યારો, પ્યારો પ્રાણાધાર
ખત ધરી એની ખોળ કરાવો વિનવું વારંવાર— વરૂં તો

૧૧૧ મુરીદેશાક

જગવાલી, તે હારી, કરતારી કે વારી— જગ
ગુલકારી કુદરતકી હય સગરો જગબારી— જગ
લખત લખત તુમરો સાર ફુલ પાત ડાર ડાર
કોઇ ન પાયો ગુનકો પાર હશ્ર જગત હયહારી— જગ
રામ ઝરૂખે બેઠકે, સબકા મુઝરા લેત
જયસી જાકી ચાકરી વયસા વાકો દેત
તું માતા તું પીતા પ્યારા તું ત્રાતા તું દાતા ન્યારા
તોપે તન મન ધન હય વારા— જગ

૧૧૨ જગતસિંહ

વાહ રસિલાની પ્યારી તું
હાં હાંરે રસિલાની રામા હું છું પુર્ણ પ્રેમથી— રસીલા
ભોળાને ભમાવી કીધો, છેક દૂર શું
રંગમાં રમાડી ખરા સ્નેહથી જમાડી
બની ઠીક તું અનાડી રસીલાનું જોવા પાણી
સંગે રાખી નીશદિન અરપીશ તન મન નાચું તો થનગન
આવો ફક્કડ મુકી જક્કડ ચાલું અક્કડ,
વાહ પ્યારી, સુખકારી, દીલમાંહી વસનારી તું— રસીલા

૧૧૩ પારસમણિ

દુનીઆં દોરંગી દોરંગી, સદા સજ્જનની નહી સંગી— દુનીઆં
વિનાશ કાળે વિપરીત બુદ્ધિ ફેલે જ્યારે જનમાં
સવળું કહેતાં અવળું સમજે, મર્મ ન લેશે મનમાં— દુનીઆં
પ્રપંચી પાલખીયે બેસે, સાચાને શીર ભારો
સાચું કહેતાં મા પણ મારે, અવનીમાં એ ધારો— દુનીઆં
હાજી હાજી કહેશે જે જન, રાજી તે પર રહેશે
પાજી બાજી તાજી જગતમાં, દમામથી દમ દેશે—

૧૧૪ 'માલતી માધવ
માળા જપું છું તમ નામની રંગીલા છેલા
દાસી તમારી એ બદામની આવો અલબેલા
મોહનજી છો મદઘેલા પુજુ હું તમને પ્હેલાં
સેવા કરૂં હું સુંદિર શામની— રંગીલા

૧૧૫ જહેરીસાપ
કહું:કાસે શરમકી હય બાત–મુશ્કલસે કટતી હય રાત– નિગોડી
મોરી સુની હય બગિયા માલીસે ખાલી, ફુલે હય ફુલ ફુલ પાત–દઇરે મોરે
ગયા પહેલા જમાના અબ તો નિમાના ગદરા ગયા ગોરા ગાત
સુઇ ચોલી ન અંગમે સમાત–નેગોડી-મુશ્કીલસે

૧૧૬ ખ્વાબેહસ્તી
હાંરે સઇયાં પડું મે તોરે પઇયાં સતાવો નહિ મહેકા
પીયા પ્યારે સઐાતનપે જાઓ ન વારી મોહે બીર હાકી મારો ના કટારી
કટારી મોરે સઇયા ન મારો મોરે સઇયાં પલપલીયાં તલમલીયાં
એ કલીયાં હોરલીયાં—હાંરે
બીરહાકી મારી મેં તો રાર કરૂંગી, નીકસ નીકસ જીયા જાએ
મુજે કાહેરે સતાવે, બીન પીયા જીયા જાએ
જી જલાએ કલપાવે, તરસાવે તડપાવે— હાંરે

૧૧૭ હુસ્નઆરા
પ્યારી બહેરે ખુદા દીલકો સંભાલીયે, નાહક રંજન પાલીયે–પ્યારી
જો ગમ ખાએગી તો પછતાએગી, દીલસે ખીયાલ ગેટાલીગે-
વો ઘડી આએગી, પીયાકોભી પાએગી, તબ અરમાંન નીકાલીયે-

૧૧૮ ખુનકા-ખુન
જગતકે વાલી, ચમનકે માલી, શાનપે તેરી જાએ હમ વારી
કુદરત ગુલકારી, ન્યારી તે હારી– જગ
કોયલ કુકુ ભજન ગાએ, પપૈયા પીહુ પીહુ સુનાવે
હાસીદ કે મન તોરી નીરંજન, બસી છબ હય પ્યારી પ્યારી –જગ.

૧૧૯ અસિરેહિર્સ
અંબ વાંકી ડાલી તલે આલીરી ઝુલના ડલાદે–ઝુલના ડલાદે
મોહે પીયા સંગ ધરકે ઉમંગ, ઝુલ ઝુલાવ, રેશમકી ડોર બંધાદે–અંબ
ઝુલને વાલી હય રશ્કે ગુલે લાલા ઝુલા,

જાકે બુલબુલ તું રંગે ગુલકા બનાના ઝુલા
આજ દીખલાવેંગા અંદાજ નીરાલા ઝુલા,
ચાંદ પ્યારી હયેતો બનજાએગા હાલા ઝુલા
પ્યારા લાસાની હય, પ્યારી દીલજાન હય,
જોડી શાહાની હય માહે તુરાની હય
ચલ ચલ દીવાની હય, હીલમીલપે રંગ જુલાદે— અંબ

૧૨૦ સફેદખુન

ચીતવનને તીર ન જારા દીલપર આહ મારા મઐદીલ દેકર પચતાઇ
ઉલ્ફતમે ન રાહત પાઇ, ચાહતસે બાજ આઇ દીલમે હય બીત બસાઈ
એ તનમન સારા તુજ પર વારા, દીલપર આહ મારા— ચીત
મતલબકી ચાહત સારી હય, દો દીનકી સબ દીલદારી હય
બસ મુહ દેખેકી યારી હએ દીલપર આહ મારા— ચીત

૧૨૧ ઇનકેલાબે હિંદ

હટો હુવેના જોબનાકો મોરે શરમાવો ચલો જાવો
નાહી મટકોના હાથ મેરા ઝટકો, ગલેસે લગજાઓ— હટો
જારે છેલાની બાતે દીવાની, નાકર મસ્તાની, યાંહાંસે સટકો-હુવે
મોરી જાની જીગર તુજપે સદકે કમર, કલકતે વાલી ગઉહર
મય મોટરમે તુજકો બીઠાઉંગા— પોંપપોંપ
અઉર થીયેટરમે નાટક દીખલાઉંગા, વન્સમોર— નોમોર
અઉર તુજે ગાર્ડનકી હવા ખીલાઉંગા—સુરસુર ફુરફુર
પ્યારી જાન કહેના માન, જાન જાન જાન— હટો

૧૨૨ કાલીનાગન

ચલે આતે હય મેરે ડેરે બાંકે તીર છે રંગીલે જવાન
તેગદોનો અબરૂ નીગાહ ભરી જાંદુ ગેસુહય જહરી લે માર
કોસ કોસકો ચાહું, કીસ કીસકો બ્યાહું આશક હુવે હજાર- ચલે

૧૨૩ રામવિયોગ

જાગોરે પિયુ પ્યારારે જગત બધું જાગેરે
જગત બધું જાગેરે ગંભીર ઘંટ વાગેરે- જાગો
ગાય છે જુઓ પંખીડાં પ્રીતે, રામા રમે છે રંગ રાગરે- જગત
ગાયે પ્રભાતીયાં ભક્ત જન ભાવે, ઘંવલોણા ઘંટ વાગેરે- જગત

૧૨૪ અસિરેહિર્સ

મજાહ દેતે હય ક્યા યાર, તેરે બાલ ઘુંઘર વાલે
નીકલી મેરે દીલસે આહ જાતાથા વોહ રશ્કેમાહ
દેખા દુશ્મન કે હમ રાહ દોનો હાથ ગલેમે ડાલે— મજા
પહેલેથી મુજસે તકરાર અબ તું કયું કરતા હય પ્યાર
અબ તેરી તરપસે યાર મેરે દીલમે પડ ગયે છાલે— મજા
તેરી ભવે હય યા શમશીર તેરી ચીતવન હય યાતીર
હય આંખે બુતે બેપીર યાહય જહર ભરે દો પ્યાલે મજા
કોઇ દમકા હું મહેમાન એક નજર ઇધરભી જાન— મજા
તેરી આંખો કે કુરબાન ઓ મુંહ ફેરકે જાનેવાલે— મજા

૧૨૫ પ્રહલાદ વિજય

રખેવાળ થાશે મારો રામ હો તું જાણુ જનુની રે— રખેવાળ
શલ્યાની અહલ્યા કીધી કરમાની ભડકી પીધી તેની છે હદયે
મુને હામરે— તું જાણુ
વારી પર તારી જેણે પાષાણુની પાજ ભરી બેલી થાશે તે બહુ
નામીરે- તું જાણુ
રાવણુને જેણે રોળી કીધી લંકાને હોળી એ છે ઠરવાનું મને
ઠામરે- તું જાણુ

૧૨૬ સૌભાગ્ય સુંદરી

ચાલો સાહેલી (૨) ભુવનેશ્વરીના સઉ મળીને દરસન કરીએ
દુખ હરનારી, સુખ કરનારી, મુર્તી માની અંતર ધરીએ
ભાવ ધરી જે પુજન કરીએ તો ભવ સિંધુથી તરીએ
ચુવા ચંદન કુમકુમ કેસર અરચન કરીને મન ઠરીએ
અંબીલ ગુલાલને પુષ્પમાળથી માને વધાવી મંદિર ભરીએ- ચાલો

૧૨૭ પાંડવ વિજય

વિરલા પ્રિતમ મુજ પ્યારા મદના કારા વિરલા
જરી જુઓ આમ મુજ સામું મુજ શિશ તમને હું નામું
દુખ મુજ સરવે હું વામું રંગીલા રસિલા વાંકડા સી (૩)- વિર
મલના નાજુકડી બાળા કરી રહી છે કાલાવાલા
દો આલીંગન મુજ વ્હાલા ઉઠોને પ્રીતિ ઝર્ણું વહ્યું-સી (૩)

૧૨૮ રાધા પ્રેમ ભક્તિ જુની મીરાંબાઈ

ગોરી ગુણીયલ જાશું અમારે ગામરે નારી નિશદીન નહીં ભૂલે
નાથ નામરે
માળ ધારી હાથે કહીશ સ્વામી સ્વામી, શીશ સ્નેહે નામી, જેમ
ભક્તિ ગામી જય રામરે
રાજ કુંવર રૂડા અતી અવની માંહી અનેક, દુધ થકી જીવે નહિ
મિન તણી એ ટેક
એમ કરતાં કસોટી જો કંચન થાશો, ગુણ મારા ગાશો પ્રિત
પાણી પાશો,
કુંજ રતિ થાશો આપ કામરે- ગોરી

૧૨૯ અસિરે હિર્સ

પાવેગા એઇમા જાનસજા ઓ ખુની જા તું દોજખમે
મરકર ઘરપાના ઘર ડરજાના
જલ જાના મર જાના ડર જાના સર જાના ક્યા
તુને જો કુછ બોલા હય અય પાપી ઉસે ક્યા ડરના
મરના ભરના યારી બદકારી કબતક કરના રબસે ડરના દુખ
દેના ગમ દેનાહે જાના પછતાના ક્યા-

૧૩૦ નવલ-કુસુમ

શઇસે જાના કાન્તા શભુ, દીનબંધુ દયા સિંધુ— શઇસે
ગર્વધારી ત્રીપુર મારી દીધા તારી તેં સ્વયંભુ-
મિથ્યા ઉતારી ગર્વ જગ દો આત્મજ્ઞાન રસે ભરી
દો શક્તિ ભક્તિ સંગ ભોળા, શાંન્તિ શાંન્તિ વિસ્તરી
પ્રણુમીપદે, પ્રાર્થ પ્રભુ— શઇસે

૧૩૧ શઈલબાળા

ધીરીયા ધારીયા વ્હાલીરે તું ધીરી ધીરી
લ્યો હવે જાવા દયો મને નાનાના તે કદી નહીં બને
(લલચાયા લોભાયા ભરમાયા] એમકે અરે વ્હા વ્હા
બેઠે અહીં બનવા જેવું, મારૂં છે કહેવું માનું હું એવું છતા
તે રહેવું- નાના

૧૩૨ માધલ વિલાસ

બળું છું પ્રેમ આગમા મને કોઇ બચાવોરે
કોઇ બચાવોરે એની મારી વારે ધાઓરે—
હેરાન હુ બેભાન છું મુને શીદ સતાવોરે- બળું
શુદ્ધ જ્ઞાન વિણ નાદાન છું મને કોઇ બચાવોરે- બળું
પ્રીતમ પરદેશી થતાં ઉડી અંતર આગ આભૂષણ ભુષણ દીસે
જાણે ઝેરી નાગ
દીલદાર હૃદયાહાર (૩) મારૂં કોઇ મીલાવોરે

૧૩૩ શઇલિબાળા

નિર્લજ થઇ નર જેહ જગતમાં જાર કર્મ કરતો
ધીક તેનો અવતાર ઠામ તે કયાંઈ નહી ઠરતો- નિર્લજ
સજ્જન કેરી શુભ શીખામણ કાને નહિ ધરતો
પરમ ધરમ તજી કર્મ કુડાં કરતાં નહીં જરી ડરતો- નિર્લજ
જાર કર્મ કરનાર સદાયે અસત્ય ઉચ્ચરતો
અંધ થઇને મોહ કુંપમાં જઇ પંડે પડતો— નિર્લજ
વળી વધારી વેર વિશ્વથાં ફીટ ફીટ થઇ ફરતો
પણ આખર પસ્તાઇ અરેરે વિણ મોતે મરતો નિર્લજ

૧૯૪ અસિરેહિર્સ

જો પીયા આયેના મોસે સહા દુખ જાયના જીયા જાયે જરાયે
સતાયે હીયા- પીયા
સુજકો મઅલુમનથા પહેલે લગાના દીલકા મેરે પેહેલુમે હમેશાથા
ઠીકાના દીલકા
યાદ આતા હએ ખુશીકા વોહ જમાના દીલકા અબતો મુશકીલ
હએ મેરે કાબુમે આના દીલકા
જાન હે જાતા હએ કમબખ્ત એહ જાના દીલકા સુખ પાયેના
ગમ જાએના કુચ્છ ભાએના- પીયા

૧૩૫ દામેહુસ્ન-જુલ્મી તરવાર

ધીમા ધીમા ચાલો-એ રાહ
અટલાતી ચલોના મોરી જાનરે-મોરી નાજુક કમર

બલખાએનજી લચક આએનજી ગોરી માનરે- આઠ
આન નીરાલી શાન નીરાલી અઉર નીરાલી બાત
જુમત ચાલ ચલેયું પ્યારી મતવાલા ઝુંજાત
પ્યારી પ્યારી બની મોરી શાંનરે મારે નયનાં કેસયના હએ બાનરે
લેલું એકહી નજરમે જાનરે-ગોરી માનરે— આઠ

૧૩૬ રાજતરંગ

ઉઠો નાથ નિદ્રમાંથી આમ શું સુવાય છે પ્રેમની પરિક્ષા પુરી
થઇ હવે હદ થાય છે- ઉઠો
નાથ નિરખો નારીને મુઇ નથી અકળાય છે, પ્રભાતે પિડા પ્રહરી
રાત વિતી જાય છે-
સ્યામ સુતા સાથરે દાસી સાથે થાય છે- ઉઠો

૧૩૭ પાંડવ વિજય

રામ રસ ચખ રસના સુખદાઇ— રામ
પામે સુખ કયારે, રામે રસ જ્યારે વામે પાપ કયારે
નામે શીશ જ્યારે રામે મિત પ્યારે સુખદાઇ— રામ
સત્ય શુદ્ધ પ્રભુ નામ સર્વદા વંદિ વંદિ નવનીત પ્યારે
દાતા ત્રાતા ધાતા આશા પરવર પુરી કર છેદી ભેદી પાપી
કુધી શાંન્તિદા— રસ

૧૩૮ વીણાવેલી

ઘુંઘટકે મોજમે સાંવરે ને માનુ હો— ઘુંઘટકે
એક તો નેના રસીલે તામે કાજલ કીનો બાંકે નેના વાલી હો— ઘુંઘટ
મેઢા દીલ મોતી હુવા તુજ કાનુ બાલીકે સાથ
કયા મઝા દેતી હએ મીસ્સી પાનકી લાલીકે સાથ— એકતો

૧૩૯ નરસિંહમહેતા

આવાં કામ અનેક કરીશું કાગળ વાંચીને વિચરશું— આવાં
લાખ કરોડો રૂપિયા દેશું હાજર હુકમે હરદમ રહેશું— આવાં
જ્યાં જઇ વેચો ત્યાં વેચાશું વાણોતર થઇ વહેલા ધાશું— આવાં

૧૪૦ ઉદયભાણુ

પંથી પરદેશી ચિત્ત સોંપી હું આ—ચાલી મનને ભાવે તે કરજો
હે પુન્યશા—આલી

તરસ્યાને ટીંગળાવા પડદે રાખે પ્રીત પુછું પ્રવીણુ પંથિ એ
કોણુ ગામની રીત

શુભ સંદેશો લઇ સંચરજો હું આ—ચાલી

મહા મહિનાનું માવઠું જગલ મંગળગીત સમય વિનાનું
બોલવું ત્રણેની એક રીત

વ્હેલા મંડપ માંહી મળજો હું આ—ચાલી

૧૪૧ સુરેખાહરણ

પ્રમદા પ્યારી હું નહીં છોડું નહીં છોડું મરતાં રખડતાએએએ—
હું નહીં

રગ કર્મના બદલે છોને સાગર મેલે માજા
છો જતી પાતાળમાં, પ્રથ્વી પલટતાંએએ— હું નહી

૧૪૨ હરિશ્ચંદ્ર

હોનદીલારામ તો કયા દીલકો આરામ દીલકો આરામ ન તો
જીનેસે કામ—

આંખોને કાતીલકે બરછી હય મારી મએ બનકે મતવારી હું
કાતિલપર વારી

હયજીસે બેજારી લાચારી લાચારી કયા દીલકો આરામ— હોન

જીસકો અયરસ્કે સનમ તેરી અદા ભાઇ હય ઉસકો દુરીમે તેરા
પાસે કજા ભાઇ હય

ખાકે હમ ખુને જીગર અરક સદા પીતે હય ઇસ મહબતમે હમે
દોહી ગીની ભાઈ હય—

૧૪૩ લયલોનહાર

આજ ગુલશનપર જોબન હય આયા હુવા
ગુલશનકા જોબન હય તેરાહી દર્શન હય દરપનમે છાયા હુવા—
આજ

તુ હય મેરી જાન પ્યારી બારી કુમારી નાર હાં અરર વ્હા
આનવાલી બાનવાલી સારી અદા પ્યારી નયના કટારી
ચિહરેપે રોગનહય મુખડાબી રોશન હયે બરતન ગરમાયા હુવા—
આજ

૧૪૪ શાહીદેનાજ

પરદેશી સઇયાં નેહા લગાયે દુખ દેગયો—પરદેશી
આવનકી અઇધિયા કિયે ગયો, સુખ લે ગયો દુખ દે ગયો—પર
સઉતન બિરમાય રાખો બયરન લલચાય રાખો
કેહકો અમરત રસ ચાખો કેહકે રસબસ અભિલાખો
હમસે બતીયાં કરકે પતિયાં ન દયો સુખ લે ગયો— પરદેશી

૧૪૫ ખુબસુરતબલા

હાંરે ગોરી ચાવો નઠારો અકેલી અલબેલી
સખીરી મય હારી મય હારી મય હારી મોહે ન સતાવો અયજાવો
કાંહે રંગીલે રસીલેસે પ્યારી નેહાં લગાયા અયજાવો
જાઓ અબ ન બોલુંગી તુમસે ગુઇયાં શરનમચાવો
ગઇ સબ જાન સખીયાં કરકે ધાત કાહે છુપાત
મનકી બાંત ભેદ કહત હય મોહની અખીયાં— હાંરે

૧૪૬ ભુલભુલઇયાં

ચલો જંગ કરે ન દીરંગ કરે દીલ તગ કરે
મીલઢંગ કરે સભી સંગ કરે ચલો યારો સારો
મારો મારો છાપા મારો ધાત કરો સભીસંગ કરે- ચલો
હમજરી સીતમગરી સીતમગરી દીખાયે યારો
સીપાહગીરી દીલાવરી દીખાયે હાંહાંહાંહાંહાં
કામસે નામ હય યાર ઇધર ઉધરસે ભરકે કીસે જરસે હમ ફીરે-

૧૪૭ મીરાંબાઇ

તમે તે શું જાણો સ્વાદ ધેનુના ચરાવાવાળા
ગોરસના પીવાવાળા ધેનુના ચરાવાવાળા— તમે
વિદુરની નારી રહી અંગથી ઉઘાડી જહાં જઇ
ખાધી ભાજી ભાવે થયા રાજી રાજી શ્યામ— તમે
તત્વવેતા ત્રણુ લોકમાં ભોજન કર્યા અપાર
કાં શવરી કાં વિદુર ઘર સુખે જમ્યા બે વાર— તમે
ભોજન ન ભાવે રાણી ભોજન ન ભાવે
પ્રેમના પ્રભાવ વિના ભોજન ન ભાવે— તમે

૧૪૮ દિલફરોશ

દીલે નાદાંકો હમ સમજાય જાયગે-હીજરમ જીનકે જાન ચલી હય
નવોહ અહેલે સીતમ બુલવાય આએગે   દીલે
સખ્ત પથ્થરસે જીયાદા હય તેરા દીલ કાતીલ
હુઇ આસાન નજાબાજકી મુશ્કીલ કાતીલ
ઉધરે એ દર્દ સીતમ પેશાઓ જાહીલ કાતીલ
નકીયા જીબ્હા ગયા છોડકે બીસ્મીલ કાતીલ
દહને જખ્મ પુકારા કીયા કાતીલ કાતીલ
કીસે જખ્મે જીગરકે એહચરકે દીખાએ જાએંગે—   દીલ

૧૪૯ ઇલાસુંદરી

પાપીપર થાઓ ન રાણા કૃપાળ પલપલ ચરચર તન બાળે ઝટપટ કરો ઠાર.પા.
મમતે મરે મુરખ મથી હરી કરે તે થાય છે વીતી તવ હવે સમજ પડી.પલ.
વેરે ડસેલાં માનવી હડકાઇ સેજે જાય છે બાન ન રહે ડંસ ડંસી—પલપલ

૧૫૦ બઝમેફાની

આન બાન જીયામે લાગી તોરી છબ મોરે હીયામે બસી પ્રેમ રસી
ધડકન લાગી મોરી છતીયાં જીયામે ચુભત તુમ્હારી બતીયાં
તુમ બીન મોહે કલન પડત બનુંગી નય બયરાગી—   જીયાંમે

૧૫૧ મોહિનીચંદ્ર

અરે હું મસ્તાન પ્રેમની મને કોઇ ના છેડોરે
લાચાર હું બિચારી છું શીદને લ્યોછો છેડોરે
જુવાંનીથી દીવાની છું મારો છોડો છેડો રે—   અરે
પ્રાણુ દાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત
પ્રાણુ દાનતો સ્હેલ છે કઠણુ પ્રીતની રીત
આધાર તું કીરતાર મારો પાર બેડો રે

૧૫૨ જહરીસાપ

સાંવલ બાંકેરે નજર મોરા આગયે ના કછું કહે ગયે ના કછું સુન ગયે
મોહે બારી ઉમરીયાં મે રોગ લગા ગયે   સાવલ
કયા ખબરથી કે કોઇ તીરે અદા હોતા હય દેખલેનાભી હસીનોકા
                    બલા હોતા હય

મીઠાં મીઠાંસાં યહાં દર્દ જરા હોતા હય જબ મય તન હાઇમેં
- હોતી હું સિવા હોતા હય
કિસ્સે પુછું કે મેરે દિલમેં યહક્યા હોતા હય- ના કહું

૧૫૩ અસીરેહિર્સ

મોરે શાંમ મોરે હામ મોરે સાવરીયા જાવોનમોસે ફેર નજરીયાં
તુમ બીન પીયરવા જાય જીયરવા દીન રહેન મોહે નયેન ટકીએ ડગરીયાં

૧૫૪ ભુલભુલઇયાં

તેરી મેરી જોડા બની પીયા પ્યારે પે જાઉં નીસાર
સુંદર જીયા પ્યારે આજા મય વારી મેરી જાન નયનાસે નયનાં લગાઓ
મુજે ભારીસી સાડી દીલાલારે જસમે ગોટા કીનારી મસાલા
હો આલા દીલબર સુંદર મનહર જાન લે સામાન ચલ દુકાન
મય કુરબાન મય કુરબાન હું હરઆન

૧૫૫ જહેરીસાંપ

દેખુંગી પ્યારે અબાકા મુખડા પ્યારા પ્યારા પ્યારા પ્યારારી
ભુલે હુવેથે હમે અબ તક દિલસે જાયગા સારા સારા સારારી એક
મુદતકા દુખડા— દેખુંગી
રખેગા ઉલ્ફત બહમ અબ સબ કુન્લા શીરતાથા મારા મારા મારારી
દિલ ઉખડાહી ઉખડા દેખુંગી

૧૫૬ નરસિંહમહેતા

વાલા વેગે આવોરે દયા દીલે લાવોરે બીડું મારી ભાંગવા હો જી
નહીં આવો તો છાના ઉઘાડું બધાં છિદ્ર વ્હાલા
આહેરડામાં ઉછર્યા ગોવાળીઆમાં વાસ કાંધે કાળી કામળી
માગી પીતાં છાશ
માતા કહે મુકીયાં પુરો મારી આશ હું રાખું તમથી દાવોરે— બીડું
બે માના બે બાપના નકટા નિર્લજ બાળ મહી માખણના ચોરટા
કંશ તણાં હે કાળ
સોડ તજો રાધા તણી દુરીજન આવે આળ ધિરા વેગે ધાઓરે બીડું

૧૫૭ ઉદયભાણ

રસીલો રસીલીચાંદનીનો સમો સાધી તજી સઘળી ઉપાધિ ગયા ઉપવનમાં
ગુપ ચુપ વાતો કરે નેનના ઇશારા કરે સંગે હસે હરે ફરે રંગ ધુનમાં

પક્ષમાં રીસાયા છે રસીલા ભાન ભુલી ભામીની માનતા મોહન નથી
હાથે પગે થઇ માનુની
વેળા રસીલા વહી જશે પસ્તાવો પાછળથી થશે માન મોહન માન
જાશે કાળ કાણી રહી જશે
તુ માન ભલે ના માન મને પરવાનહી જીવ જાન તને નહિ
અલગ કરૂ તનથી
પ્રીત વચન વીણુ રસના રસીયા મન વસીયા મારેજી—

૧૫૮ સતી અનસુયા

આંખ વિના અંધારૂરે સદાય મારે આંખ વિના અંધારૂ
કોઇ કેશે લાલ લીલું આ ધોળું ને આ પીળું મારે મન સઘળું
કાળું કાળુંરે સદાય
કોઇને જગ લાગે સારૂ કોઇને લાગે નઠારૂં મારે મન જીવતર ખારૂં
ખારૂંરે સદાય

૧૫૯ અલીરેહીર્સ

બોલો બોલો સાંવરીયા પ્યારે નજરીયાં પર વારી બોલો બોલો
કહેદો કહેદો જો મોહે ધીર હોગઇ તકસીર-નજરીયાં
હમ નહી બોલે તુમહી સમજલો હોજોહો તકસીર જાનાં
સજા મય દુંગા તુમહે ઓર તુમ કબુલ કરો વોહ ક્યા સજા હય
સનમ મુલકન ભુલ કરો
ઇધરકે ઉધરકે બસ બસ બસ ચુપ બોલો બોલો

૧૬૦ પાંડવ વિજય.

આજે સંગ મળીને સરગ મચાવીને દંગ ઉમંગથી
રાજે તન સ્તેજેબદન સતેજેબદન કરોને કસી- આજે
હવે સહુ થાઓજી ત્વરાથી ઝાલોજી
છઇએ સહુ તઇયાર અમ હરદમ ચમન સરંગ- આજે

૧૬૨ ખુનેનાહક

ઇશ્કલસે બેકલ હું મન હરવા જરા લાગો અય પ્યારી એહ ગરવા
ખયરાત હુસ્નદે ડાલો દીલશાદ હોવે મતવાલો
તોરી શાંન બહડે જાંન અલ્હા કામ બનાએ મનશા
મનકી પાવે— ઇશ્કલમે

ચંદ્ર બદનીયાં ગોરી મોહનીયાં મીર્ગ નયનીયાં ગુલલાલા
બન નુરમે મેહેરે બાલાજીકો આજ નહી જલા
આવો આવો લુભાવો, રીઝાવો જાના મીલે સવાબ દીલકો
ઘર કરવા— ઇશ્કલમે

૧૬૩ ઉદયભાણુ

સાહેબા સલુણા નાની નણદલના વીરા, લાલ લટકાળા મુને (૨)
આછા આછા ઘાટ ઘડાવો, મારા સાહેબા આછા આછા ઘાટ ઘડાવો
સરખી સહીયર મળી હાંસી કરે છે, લાજી મરૂં છું બાઇ (૨)
વ્હેલાં વ્હેલાં સોનીડા તેડાવો–મારા સાહેબા
નાનુ શુ નાથ એક ઝુમણું ને માંહી ઝીણાં ઝીણાં હીરલા જડાવો
નવસેરો મોતીનો હાર મારા સાહેબા, નાના નાનાં નીલમ મુકાવો
જોગવાઇ જાસ્તી જો હોય મારા વાલમા, કંકણુ ને માણેક મઢાવો
ગરીબ ધણીને બાઇ ઝાઝુ તે શું કહીએ બસ આટલેથી મન
વાળીને રહીએ
મોટો એક પાણો બાઇસાબ માગી લઇએ-વારૂવારૂ–હાડ, હાડ, હાડ–

૧૬૪ જગતસિંહ

. ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ ભીંજે મારી ચુંદડલી
એવા નંદ કુંવરશું નેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી
ઉંચા અવાસ એ અલબેલાના નીચે અમારી મેડીરે
સુતી હતી હું મારા ભુવનમાં સાન કરી મુને તેડી– ભીંજે
ડગડગ દાદુર મગમગ મોરલા ચાતક થયા નમેરીરે
વીજળીના વેગના ભયને ત્યાગી આવી ઉભી આ શેરી–ભીંજે

૧૬૫ રાજતરંગ

પીયુ સંગે રસરંગે રહીશુ રમીશું જમીશુ ઉછરંગે– પીયુ
ભાતભાતનું ભાત હું લાવી આવી ઉમંગે ચડવાનો રંગ અંગે—
ભર જંગલમાં મંગલ મારે પ્યારા પ્રસંગે વશ કીધીરે ઉમંગે—

૧૬૬ ભુલભુલઇયાં

સુન દીલબરશું દર જાન જાન સબ તન મન ધન કુરબાન જાન-સુન
પડી જો નજરીયાં તુ મોરી સુંદરીયાં જોબન ભરી મદમાતી ગુજરીયાં
મીલકે સવરીયાં ચલેંગે બજરીયાં ચમક દમક રંગ લાએંગે સુંદરીયાં

લે દુંગા જીહાંહાં–મય ચોલી સાડી લે દુંગા જીહાંહાં
મય ઘોડાગાડી લેદુંગા જીહાંહાં મય બાગો બાડી લેદુંગા જીહાંહાં.
મય મીઠી તાડી લેદુંગા જીહાંહાં— સુન

૧૬૭ વિજ્યા—વિજય

નથી પ્રેમ નીપજતો કાંઇ વાટે કે ઘાટે
નથી પ્રેમ વેચાતો મળતો દોશીડાને હાટે
લોભના લગડે નહી લાધે પ્રેમ તણું પરવાળજો
સ્વારથ કાકા કઉઆ કોટે નહી પ્રીત મોતી માળજો
પ્રેમ રત્ન કયાં પાકે પ્રેમદા બોલો વચન રસાળ બાળા
પરમ ભેદુ પ્રેમાળ બાળા પરમ ભેદુ પ્રેમાળ– નથી
રસીક રદયથી રસિક રદયને ભેટાડે ભગવાનજો
કોમળ સરળ દય સંગમ એ પ્રેમ રત્નની ખાણજો
રાજા નહિં શું રસિક રદયના મદથી મહા વિકરાળ ગજા
ધુતારા ઘેતાળ રાજા ધુતારા ઘેતાળ— નથી

૧૬૮ ઇલાસુંદરી

હોજી શાણી શાને તું શરમાયે જોબન ને આમ શું છુપાયકે
લટકથી, મટકથી, ચટકથી ચાલે, છબીલી જરા છટાથી
હું ના સમજું બાળી ભોળી જાઓ છોડી લટકાં
લટકાહાં મટકાં ચટકાં કરતાં જાઓ
રંગીલી રસીલી છબીલી જોઆ વાડી શાલી જોબનીઆંની
લટપટ કરતી, ઝટપટ જાને, છલબલ છોડી, વાહ વાહ વાહ

૧૬૯ દિલફરોશ

તુમેહ દુંગા મય વાંકી ખબરીયાં જાન–મુજે દેદો એ પ્યારી સુંદરીયાં જાન
પ્યારી ચંચલ હય ન્યારી ન્યારી, છલબલ અએ જો મુવેચલચલ ન ગુલામકા કામલું
અકસર કામ કરૂંગા ખુશ અનજામ કરૂંગા
બસ કુચ્છ કામ નહીં જો, ચલચલ ચોર કહીકા ચુપ નાકામ કહી
કર બદનામ નહી તું હય નઉકર બરતર અફસર તુજપર
બદતર અજગર અફસર હમપર— તુમ્હે

૧૭૦ ભુલભુલઇયાં

મેરી હસ્તી મીટી હાય કયસી બેકસી અય પરવરદીગાર મય કીસ
દુખમે હુ ફસી
અએ મઓલાતુ અઓલાતુ દાદગર હય બરતર તું સરવર તું- મેરી

૧૭૧ સૌભાગ્યસુંદરી

અરે કોઇ આવો પ્રિયાને મનાવો મારૂં દીલડું ચીરી ખોલી બતાવો-
અરે પ્રિયા મારો નહીં પ્રેમ હાણુના બાણુ
તારે મન હું તુચ્છ છું તું મારે મન પ્રાણુ
મને તપતીને નાહી તપાવો લાગી અગન બુઝાવો
બોલાવો શોભાવો પ્રાણુ પ્રિયા રીઝાવો— મારૂં

૧૭૨ લયલોનહાર

નહીં કોઇ અપના પરાયા હમારા પાઈ ભારી દીલજારી હુઇ
હારી મેરી જાન હારી મેરી જાન સીના પારા પારા— નહીં
કોઈ સાથી નહીં કોઇ સંગી નહીં કોઇ હામી નહીં મેરી જાનકા
હુવા કયસા લાચાર, અરે પરવરદીગાર, બખ્ત કયસા બનાયા બદકારા—

૧૭૩ નવલકુસુમ

નકરરે હો કાળી કોયલડી ટહુકાર-હું જોબન ભરી નાર
મારે મ્હોલે નથી ભરથાર નકર
ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે વીજ કરે ચમકાર
તેમાં પાપીણી પીયુ પીયુ બોલી, શું કાળજું મારે કટારરે—નકર
માત મરી ગઇ તાત ગયા મરી ભ્રાતનું ભાળ લેનાર
પરને પનારે પડી હું મરૂં છું મરેલીને નહિ મારરે— નકર

૧૭૪ સુરેખા હરણ

નંદના છેલ નહી સતાવો, મોહન મન ન ખાલી મલકાઓ
છલબલ કરી પ્રથમ વિસરી પછી પિયુષતે શીદને પાઓ
ના શરમાઓ, જરી તો લજાઓ— નંદ
ઝુરી જુરી મરૂં ઘેલી થઇ ફરૂં કામણુ આ શું કર્યું સમજાવો—
ના શર

૧૭૫ નવલ-કુસુમ

કોઇનું કર્યું કંઇ ન થાય નહિ છે કર્મ સહુ કરનાર
કર્મ સહુ કરનાર ન કોઇથી કર્મ કદી ફરનાર— કોઇનું

કર્મ કાગળે પૂર્વ જનમનાં દીધાં જમે થનાર
દીધા તેવા લેવા પાછા એજ કર્મ વહેવાર- કોઇનું
જમે કરવ્યા હશે કાંકરા મણી નથી મળનાર
જમે મણી તો વિશ્વ ધણીથી ટાળ્યા નથી ટળનાર- કોઇનું

૧૭૬ કળવતી

શું બાઇ કરમાવો કોમળ ગુલાબી આ ફુલ
યૌવન નવરંગેથી કાંઇ ખીલતું ટપકે શી લાલી અમુલ- શું બાઇ
રંગનો રસીલો વ્હાલો આવીને મળશે ફીકું પાડો શાને નુર—
શું બાઇ
ધીરાં નયનોથી નયનો મીલાવી, ખીલવશે પ્યારૂં આ ગુલ-શુબાઇ

૧૭૭ મહાકવીકાળીદાસ

હું તો પ્રેમની જોગણ પિયુને શોધવા ચાલી, શોધવા ચાલી પિયુને
શોધવા ચાલી—
રાજની ભોગણ બની શીરતાજની જોગણ (૨) પિયુને
પ્રેમની કફની ધરીને પ્રેમની ચોળી અંગે ભભુતી પ્રેમની બસ
પ્રેમની ચોળી—
કરૂં સાધના શણગારને, કરૂં શ્યામનું દરશન
રટું મંત્ર કર માળા લઇ, બસ પ્રીયતમ પ્રીયતમ— પિયુને

૧૭૮ નંદબત્રીશી

કોમળ કાયા કાં કરમાવો બેન ભભુતી ચોળી
હવે ભભુતી મુજને પ્યારી દેહ દઉં રગદોળી પ્રીત ગઇ પ્યારા
પ્રીતમની, આશ ઉડી ગઇ આ અંતરની રૂપ રંગ દઉં રોળી-કોમળ
સુંદર શરીરે શોભેબા હીરાનાહાર રૂપાળા
પ્રેમ આંસુના કરી પારલા, સત્ય શીયળની માળા
કંથ કૃપા વિણુ જોગણુ થાઉં, નાથ નામની ધુન લગાવું
પ્હેરી કંથા ઝોળી— કોમળ

૧૭૯ નવલ-કુસુમ

અમર કરીલે સેને માનવ દેહ ધરી પ્રેમથી કરી હરી રસ ભરી
નાહક આ તક અણુમોલી જાશે સમજ તું જરી સમજ તું
જરી— અમર

કાચાં સુતરને તાંતણે જે બાંધી આ જીંદગાની છે
દરિયા તણા મોજા સમી તું જુઠી જાણ જુવાની છે
અણુ ધારીઓ અજ્ઞાની જે આ આંખ બંધ થવાની છે
અંતર તણી સઉ આસ અંતરમાં સમાઇ જવાની છે
માટે ભજ હરી હરી ભજ હરી ભજ હરી–પ્રેમથી કરી

૧૮૦ સફેદખુન

મએ આફતકા પર કાલા હું મય ડસનેવાલા કાલા હું
મએ ફંદા ફાંસા જુમલા ઝાંસા લાખો હીકમત વાલા હું
સબ સોગએ હએ જબસે મેરા ફરેબ જાગા
સએતાનથા ફરેબી પર ઇસકી ધુમમે ધાગાવો ચાલ કીયે કે વોભી
લાહોલ પડકે ભાગા
હરદમ મેરે પએ બારે હએ સબ સીયાને મુજસે હારે હય
દુનીઆંસે ચલતા સબકો છલતા કાતીલ સબકા પ્યાલા હું– મએ

૧૮૧ સુરેખાહરણ

વખત ફરી નહીં આવે આવો સુંદર શીદ ટળવાવો
કરમાવો– વખત
અરે તું કેમ ત્યાગે ચોરી ચિત્ત કયાં ભાગે જઇ અણુસમજુને
ફોસલાવો–
ઉભી રહે અલબેલી કરો ન વાત મેલી જુએ સહેલી જરીતો
શરમાવો—

૧૮૨ નંદબત્રીશી

છોડો નાજુક બંદ બંદી બળવંતજી–ઓકેદીકંથજી– છોડો
છોજી કેશરી સમાન આપ સુરા,
સુતરની તાંત જેમ, હાથીને હાથ તેમ કોમળ આ બંધજી–છોડો
ધેર્યાં અબળા યુથે આજે આધીન છો હવે સ્ત્રીના રાજે
પ્રીતીની બેડી જડી અંગ સાથ, તુટે કેમ ગુણવંતજી— સુતરની

૧૮૩ અસીરેહીર્સ

ચલો ગુઇયા ઠુમક ચાલ જઇયાં (૨) સજન તોરો આયેંગે
અજી આયેંગે સજન તોરો આયેંગે– ચાલો
અજી આયેંગે ઘર સબ જાએંગે દીલબરકી કસમ

ઇસ સરકી કસમ હાં જાઓ લાઓ દીલરૂબા
મનહર લાવું નયન બીઠાવું બચન સુનાવું બીધન મીટાઉં- સજન

૧૮૪ વિક્રમ ચરિત્ર

મને સ્હાય કરશે મોરારીરે વ્હારે ચડસે ગોવરધનધારી
અહલ્યા ઉગારી મીરાંબાઇ તારી એની ચિંતા કરીશ નહિ મારી મને
માંજારી બચ્ચાંને બળતાં ઉગારી મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્રને તારી
દ્રૌપદીનાં ચીર પુર્યાં થાશે તે સ્હાયકારી- મને

૧૮૫ કામલતા

વિધાતાએ બાંધ્યો જે સબંધ પિતાજી ન છોડયો કદી છુટશે છુટશે
તમે તાત મારા હું પુત્રી તમારી જડી સાંકળી તે સાચા
સ્નેહ કેરી નહિ તુટશે તુટશે
બાળકને માબાપનો જો સંબંધ ભુલાયે તો તો મારા તાતજી
આ દુનિયાં પલટાય- તમે

૧૮૬ જુની મીરાંબઇ—રાધાપ્રેમ ભક્તિ

કહેને શ્યેદિન જાયેરે એ વ્હાલા વિના કહેને શ્યે દિન જાયે-
દિલમાં કંઇ કંઇ થાયેરે એ વ્હાલા વિના કહેને શ્યે દીન જાયે
સેજમાં સુતા ઉંઘ ન આવેરે ભોજનીયાં તો જરા ન ભાવેરે
સ્વપનામાંહિ સતાવેરે સતાવેરે- એ વ્હાલા વિના
પ્રેમની પીડાતે કોઇ ન જાણેરે જેને કહીએ તે ગાંડી પ્રમાણેરે
બાળે છે અગ્નિ આ ટાણેરે ટાણેરે—એ વ્હાલા વિનાં

૧૮૭ મદીરા

કમળ નયનનાં ખંજર મદીરા મારમારે—શયન ભુવનમાં
આનંદ ઉમંગને રંગે હું સંગે માલ, રસ રંગે પ્રીતિ જેમ ભલે
પછી માલ—
સોહની સુરત મોહની મુરત ભેટ ભેટ ભેટ પ્રીયા જરા ધીરા થાઓ
કેવો ઠાઠમાઠ, શીખો પ્રેમ પાઠ, પધારો આમ હાંહાં ચાલો આમ
આઆઆઆ-લ્યો મીઠી લાણો— કમળ

૧૮૮ કામલતા

મેં દુનીયા સઘળી જોઇ, કોઈ ન દીઠું કોઈ
સ્વારથની જાળ પરોઇ, સગપણ સૌ નાંખે ધોઇ
આજે હોય વ્હાલા કાલ તેજ થાએ વેરી અજબ સરીખી
એતો રીત પ્રીત કેરી
પોતાના સ્વારથ માટે અવરને નાખે નીચોઇ- સગપણ

૧૮૯ સુરેખાહરણ

રદયથી ગમતું કેમ તજાય છોડે ના પડી છાપ ચતુર ચિત્ત
જીવની સાથે જડાય –
પ્રિત બાંધવી સ્હેલ છે નીભાવવી મુશ્કેલ, માટે સમજો માનુની
મને ન તેડો મેલ રખે તું પાછળથી પસ્તાય—રદયથી
પતંગ શંકા નવ કરે દીપક મહિં બળાય છોડે ભેટે દેખતાં
જીવ ભલેને જાય ખુશી છું તેમ કદાપી થાય- રદયથી

૧૯૦ ચંદ્રસિંહ

જોબનના રંગમાં જુલે, એ રાહ-
દુનિયાના રંગ કંઇ ન્યારા સમજાયું હવે જ્યાં ત્યાં જુઠ
પ્રપંચ— રંગ કંઇ
નાટક જેવી રંગ ભુમી પર કરતા વિધવિધ રંગ સુત્રધાર સમ
શ્રી નટ નાગર હર્ષ શોક ઉમંગ-
પાપી પાપ કરી બહુ સુખ માણે વૈભવ રાજ અનંત.
પુણ્યવાન પગ ઘસતા હીંડતા દેખ્યાં દુરબલ ઢંગ— રંગ કંઇ
ન્યાય અન્યાય નીતી નવ નીરખી ન્યારી જગતની અંત
રાહુ ચંદ્ર શિર શ્રેષ્ટ થાય પણ પરમ પુજ્ય શ્રી ચંદ્ર-

૧૯૧ અસિરેહિર્સ

મોરી કાહે કરત હો બડાઇ સજની, જગતમે લાખન હય
સુરત અનેક હુર- મોરી
રબકી દયાસે મોહે ગરવ ગુમાન નાહી જગવાકો ભરપુર પ્રગટ
કીયો હય નુર
કરતાર કરે પાર જબ હોવે દુખ દુર- મોરી

૧૯૨ સફેદખુન

ગોરે ગોરે ગાલોમે પ્યારી મએ વારી ગજબકી લાલીઆં-

કાનોમેં બાલીઆં જોબન વાલીઆં જાઓજી જાઓ દો ન ગાલીઆં-
બાત નીરાલી ઘાત નીરાલી ચાલ ચલત મતવાલીઆં-
(અચ્છા બે અચ્છા)
ભવે કટારીઆં (ઉલ્લુકા બચા) પ્યારે પેવારીઆં-(ખાઉંગા કચ્ચા)
નએન મદકી પીઆલીઆ- ગોરે

૧૯૩ કુન્દબાળા

આજે છે દિન આ મુજ ધન ધન, માડી દયા કરી મ્હેલ
પ'ારી— આજે

આજ સુધી કંઇ ખબરે ન લીધી, કેમ રહી રહીને સંભારી- દિન
સુખ આનંદમાં યાદ ન આવી કે મનથી તુજ બાળ ઉતારી રી-દિન

૧૯૪ સુરેખાહરણ

આમ શું ચાતકને તલસાવી, કટાર લગાવી શું જાઓ મનમોહન
મહેરતો લાવો-
ચિંતા ન કરશો, ધિરજ ધરશો કામિની ના કરમાવો— આમ
શામળા ન તજો, ન તજો, સુંદરી ધિર ધર તું મનપર તું
પિયુજી પળજો ઇશ સફળતો ગોરી નહિ ગભરાઓ- આમ

૧૯૫ ખુનેનાહક

દાવરૂ દાદાર કાદીર સત્તાર દાતાર આ (૭) આલા કે બાર
ગફફાર, જબ્બાર એ તોરી ગુલકારી પેવારી બલહારી- દાવર
આલમપર સરદારી, કાયમકી, કીરતારી તો પરવારી
પતીત તારે લાખો રબ શરમ ધરમ રાખો બીનતી તોરી હાં (૬)
કરત મીલત નરનારી-

૧૯૬ કામલતા

પિયુ પરદેશીને કહેજો પ્રણામ અમારા પ્રણામ અમારા કહેજો કે
ગઇ તુજ દારા-- પિયુ
કહેજો મને દીધી તજી સમ બીજીને તજશો નહિ
કોઇ પ્રીતીવશ અબળા બીચારી ભોળીને ઠગશો નહિ
કહેજો તને સંભારતી વિષપાનએ કરતી હતી

છેલ્લો નીકળતાં શ્વાસ તારૂં નામ એ જપતી હતી
કહેજો કે દાસી થઈ અન્ય જનમમાં શેવીશ પિયુજી કોમળ ચરણ
તમારાં-- પિયુ

૧૯૭ રામવિયોગ

ધર્મ ધુરંધર ધીરવીર જય જય રઘુરાજા વન વન ભટકયા પણ
નવ લોપી માત તાત માજા
સુખ દુખ સમયે એક સરીખી રાખી રહ્યાં મમતા, ભવ દુખ
મોચન રાજીવલોચન રામ રદય રમતા
દશેશ કલેશ દુઃખનું મુળ જાણી દઇત્ય માની માર્યા, પંથ બતાવી
નેકી ટેકીનો સંત ભક્ત તાર્યા
રામા રસની રામ ચરિત્રે પવિત્ર કહાણી, શ્રવણ મનથી ભવસાગરને
પાર પામો પ્રાણી

૧૯૮ જગતસિંહ

વિભુ વાર ચડોને મારીરે દીન દાસી કહે છે પુકારી
કષ્ટોને કાપી સ્વામી સુખ આપી, આશ પુરો દયા દીલ ધારી-
વિભુ
જોગીને મારે જોગી વેષ ધારી, મળું મોહન મમ સુખકારી
સહાય તારી હે મુરારી, યાચે બાળા બીચારી- વિભુ

૧૯૯ ભુલભુલઇયાં

વારી જાઉંરે સાવરીયાં તોપર વારનારે તન મન ધન સબ તોપર વારૂં
ઘર દર જર સબ તો પર નીસારૂં કબતક કાતીલ બનકર ખંજર
મારનારે— વારી

૨૦૦ સતી સુંદરબા

અરે આ અબળાનો પોકાર નાથ જરી સાંભળોરે, કહું હું કરગરી
સોસોવાર વારે વ્હેલા વળોરે-
દુખીઆરી આ નાર બીચારી રોજ રડે, સ્વામી તમ વિણ સતીનાં
સંકટ કોણ હરે
કર કરૂણા કીરતાર— અરે
સીતા સતી તારામતી દમયંતી દેહ દુખ વેઠતી, સતીઓને દુખ આવે
અતી પણ સત્ય કદી નવ છોડતી
ઘડી સુખને ઘડી દુખ એવી આ જગતની છે રીતી, ધીરજ ધરોને
બાઈ થાશે સહાય શ્રી સીતાપતી

૨૦૧ સરસ્વતી

બનાવી પ્રભુએ નારી, એતો અતી કામણગારી નર તાળાની કુંચી
લ્યો ધારી- બનાવી

જેની કુંખે પાકે રત્ન જેવો પુત્ર દીપતો શુરવીર ** કુટુંબી
સાથે સદા શોભતો

તેમાં પ્રેમની બલીહારી-નર તાળાંની કુંચી લ્યો ધારી- બનાવી
નારીથી નર નીપજે, નરથી નારી થાય, ચોમાસું વૃષ્ટિ વિનાં એકેમાં
ન ગણાય

સંસાર સુખ છે કારી, મળે જો રસીલી નારી- નર તાળાંની

૨૦૨ જગતસીંહ

તન તંબુર નવજ તાર યાર મએ બનાઇરે, યે તંબુર મેં નામે
ખુદા જાની ધુન સમાઇરે

કાથન માળા ગલેમે સેલી કફની જો રંગાઈરે, જેવર બદન ખાક
તન પર મએને અબ લગાઇરે-

અમા રહો તુમ શાદ ખુરમ મેયે મેરી દુવાઇરે, બસ્તી બદલ અબ
તો જમી વીરાના મુજકો ભાઇરે

૨૦૩ ઉસ્તાદી

અયસો પીયાને મોરી સૈયાં મ રોડીરે, જાઓ જાઓ પીયા તોહે
લાજ ન આવે હમસે કરત બરજોરીરે

સે મટકી નીકસી જબલગારસે, સાસ નણદવાકી ચોરીરે— અયસો

૨૦૪ શાઇલબાળા

મારી સ્વભુમીકા તુજને માડી મારા છે છેલ્લા પ્રણામ
પ્રણામ પ્રણામ પ્રણામ પ્રણામ— મારી
જુલ્મી અને અન્યાય નૃપતીઓ કરતા પ્રજા દમન
તેને તુંહે ધરણી માતા કરતી શીદ વહન
માતુ માહરી છું તારો આભારી, બલીહારી તારી ગંભીરતા
ઉપર હવે કરૂં છું પ્રણામ (૫)

૨૦૫ રમા રણજીત

જુવે જગદાધાર દયાળ ન્યાય કરશેરે,
પુર્યાં ચીર દ્રૌપદીનાં અપાર સ્હાય કરશેરે

દગો દીધો નીજ ભ્રાત થઇ કજાત નહિ જરશેરે
નીત્ય જાણ્યું છે પ્રભાત પડશે રાત દીન ફરશેરે—
પાપનો બદલો જ્યારે પુરો બાળશે રાજ રૂપી વહાણુ જોશું કેમ
તારશે ભરદરીયે બોળશે— જુવે

૨૦૬ જગતસિંહ

મુજ પરમ પિતા ચિત્ત ધરજોરે, વિનતી મારી,
પુત્રી શિરપર કર ધરજોરે વેગે વિચારી,
બાળકડી ને ગાય ગરીબડી જ્યાં દોરે ત્યાં જાય,
હિત અહિત હેતુ નવ જાણે તો પામર પીડાયરે—
જગત વિના નહિ ઇચ્છુ જગતમાં જગત છે જીવનહાર,
જગતમહિં જનમી હું વરવા જગતસિંહ ભરથારરે.

૨૦૭ દેવયાની

લાગી લગની કચમાં મારી મોહ બાણ વાગ્યું તનકારી,
શિ સુંદરતા નેત્ર નીહાળું વિવેકથી તો છેકજ હારી—
ચિત વિંધી ચતુરે ઘાયલ કીધા દોરી દીલની ખેંચી લીધી,
જેમ જેમ હું પાછી ખેંચુ તેમ થાય લાંબી એ ભારી—
પ્રેમીનું દુઃખ પ્રેમી જાણે પ્રેમ વગરના કેમ પીછાને,
એવાને મન ઉલટી હાંસી પણ પ્રેમીની ગતી અતી ન્યારી.

૨૦૮ રમા રણજીત

શું નિર્મળ જળની તલાવડીમાં ઉડયો આજ તરંગ,
રૂતુ બદલે છે રંગ વિવીધ પણ રમા ન બદલે રંગ—
રમા શોભના વચ્ચે બાંધી દોરી પ્રેમની સાવ સળંગ,
તોડી તે નહીં ત્રુટે માજી થશો ન આશા ભંગ—
શાનું શું કદી થવાનું શ્યામ, વદો શું આમ, (૨)
તન જુદા પણ નથી જીવ જુદા બેનો એક ઉમંગ—

૨૦૯ સ્વામીદાસ

ગુરૂ બીન કૈસે ગ્યાન આવે ગુરૂ નામાને
ગુન નવ જાને ગુનીયનમે બેગુની કહાવે— ગુરૂ.
માને તો રીજાય સભનકો આલી કયસે ધીશન કોઇ,
ગાવત ઉંચે સ્વર તાલ સુરનસે— ગુરૂ.

૨૧૦ સ્વામીદાસ

મોરી કર પકડત ગઇ બંગડી, સખીરી સ્યામ
એસો મોસે બરજોરી કરકે યમુના કીનારે ઠાડી
મોરી ઇતની નમાની-મોરી
હંસ કર હાર હમે તોડ મોડી મોતીયન હાર લડી
પીયા પીયા મોસે જીયા ન માને, છાંડો સ્યામ ચુંનરી...મોરી

૨૧૧ ઇન્દુમતી

જંજાલી જીવડા ઝાંઝવા જોઇ શું રાચે,
હીણુભાગી હંસા સાચા મોતી શે ના ભાસે—
શ્રાવણુ કેરી વાદળી જળમય થઈ નભ જાય,
તરસ્યો ચાતક ટળવળે કયાંથી પેટ ભરાયરે—
સ્વાતીનુ બીંદુ પડવાથી પેટ ભરાશે-
આશા પતંગ ઉમંગથી ગયો ગગન મોઝાર—
વિંટળાઇ વંટાળીએ પડયો પૃથ્વી આધારરે-
મુરખડા મનડા સંતોસેથી સુખ થાસે—

૨૧૨ સફેદખુન

બનવા દો પીયા કોઇ ભારીરે મોહે રેશમકી ચોલી સાડી
તુજે સાડી બનાદું મએ ભારી ઉસમે ટાંકા હો ગોટા કીનારી
ફીરતો હોગી બહાર નયા હોગા સીંગાર- મોહે.
ગોરે હાથોમે ચુડી હો કાલી, અઓર કાનોમે સોનેકી બાલી
અભી લાઉં સોનાર, હાં હાં જાઓ બાજાર- મોહે.

૨૧૩ સયદેહવસ

દીન રતીયાં ના છેડો સઇયાં છાંડો બૈયાં ધડકે છતીયાં ફડકે અખીયાંહાં-
તુમ લાગો મોરી છતીયાં ઉઇ ટુટીરે કલઇયાં— દીન.
બાત તોરી હય ધાત સારી તડપત કાટી રાત સારી
ચલો હટો જાવો બાતે ના બનાવ ગલે લગ જાવ જીયા નાં જલાવ-દીન.

૨૧૪ ખુનકા ખુન

કોઇ તીરે કજાકા નીશાના હોતો મુર્ગે બીસમીલનહો—
સીનેપે સીલહો પહેલુમે દીલ હો બાંકી અદાએનહો કીસીકી તીર્છી નીગાહેનહો
બોબાપન હો કમનસીબ હો ગોરે ગાલોપે તીલન હો— તીરે

૨૧૫ દેવયાની

હીંડોળાસમ સખી હઇયું મારૂં ઝુલા ખાય ખાય,

છબીવાળા પ્રીતમ આવ્યાં કે એ બીજા દેખાય—
તું જઇને જોઇ આવ પ્રીતમ પરખાવવા, કેતાં શરમજ થાય,
પણ ના ખમાય મન રસીક થાય— હીંડોળા.
ચિત્ત ચોટયું એ સ્વપન પતિમાં એ વિણ અન્ય ન થાય
મન મારૂ સખી બહુ મુંઝાય પ્રતિત પિયુની થાય પ્રેમદા પરણવા જાય-કેતાં

૨૧૬ વીણાવેલી

જેને ચિન્તા નથી ચીતમાં લગાર ભાર પામ્યો સંસારે તે સુખનો સાર સાર
રાજપાટ નથી એને કોડી કામનાં, માળા મ્હેલ મન તદન નકામનાં-પા.
સમજે ચિત નથી ચીરકાળ જીવવું ખાવું તેટલુ રળી ખુશીથી ખરચવું
સંતોષે રહેનાર નર. સુખી સરદાર— પામ્યો.
માયા મુડી પડી પડી એક ઝુંપડી પ્રપંચ રચનથી માનપાન પુંમડી
આબાશ ગરીબ તારો દેવ અવતાર— પામ્યો.

૨૧૭ સફેદખુન

જીયા તરસે બદરીયા બરસે સખી દીન કયસે કટેગે બહારકે
જીયા જાયે, ગભરાયે, કીસે જોબન દીખાઉં સીંગાર કે- જીયા.
ભવરા ગુંજે ડાલી ડાલી બોલે કોયલ કાલી
સેજીયાં ખાલી પીયા નહિં આલી હાએ કયસે રહું જીયા મારકે-જીયા.

૨૧૮ રમારણજીત

રણજીત છે પ્યારીરે નીરખું રમા ક્યારે રઢીયાળી,
આંખો અણીયાળીરે મારી રમા રમણ કરનારી,
દેવો ભેળા મળી સરવે રચી રમા તુંને ખાસ,
કયાંથી મળે એ પંકજ મુજને કલ્પવૃક્ષ પેદાશ-
મનની વેદના વંદુ વનેવન પવન જાણે મમ પીડ,
સંદેશો શ્યામાને જઇ કે જપતો રમા રણજીત—
રમા રમા રોમે રમે રમા રણ અન્ય નથી બીજું,
મરણ પર્યંત મળે નહિં તો જન્મ ધરી ધરશું—

૨૧૯ ભુલભુલઇયાં

દીલદાર યાર છયલાસે નયના લગાયેંગે-નયના લગાયંગે સયના લગાયગે-
યાર મેરા આલા જોબન મેરા બાલા સુરત મેરે સઇયાંકી મનકોન ભાયરે-દીલ
બાત મેરી ભોલી ઉમર મેરી કચોલી, અબ આંખ માર
ગેબરૂસે નયના લગાયંગે.

૨૨૦ દેવયાની

કય દેવ પ્યારી કેશો હરિ મુને કેશો પ્રિતમ હાથ લેશો આલીંગન દેશો-કય
ચતુરાઈ જોઇ મોહી હું મોહન, મુજ મંદિર એસો-હાંરે મુને કેશો
ઘેલી હુતો થઇ પ્રીતમ તારી પાછળ અધરરસ લેશોને દેશો-હાંરે મુને કેશો
ઉપકાર વાળો પ્રીતમ કરી પ્રેમદા મારા થઇ હવે રહેશો-હાંરે મુને કેશો

૨૨૧ સયદેહવસ

બીસમીલ પીયાને કર ડાલા અય વાહવાહ
જીયા હય મતવાલા પીકર દરશનકા પ્યાલા
મયે વારી મયે વારી સખીરી હું મયે વારી,
મએં હારી મએં હારી પીયા તુમસે હારી—
ઉંહુ કયા કહના ચંદર બદન મોહન સોહન, નયનકી બાત બનાવત મોહન
ઉઈ મય મર ગઇ પીયાને ખંજર મારા— બીસમીલ.

૨૨૨ ભુલભુલઇયાં

જાઓજી જાઓ ન નખરે દીખાઓ લો બીચકારી જાન
બેચારી કયસી હયગી નજી ભોલી ભાલી-
અયેસે દે દમ દામમેં લાનેવાલે દેખે ભાલે
હમ નહિં હરગીજ જાનેવાંલે બનતી હોજી કયું નાદાન—જાઓજી.
બરબાદ ન કર નાશાદ ન કર આજાદજો તોહ એજાજમેહય
જલ્લાદનહો સઇયાદનહો બેદાદ યેહ કયું અંદાજમે હયે—અયસે.

૨૨૩ ખુનેનાહક

ચકમાં ચલતા છલતા જલતા મુજકો યેહ કયા દીલમે સમજા
ચીકના શીતના કુટના દમકા પ્યાલા હય એ સમકા— ચકમાં.
તેગમારૂ ખનનનનનન જાન જાએ સનનનનનન,
બનકે મુડદા ફડકે મુરગા સાથીહો વહી જમકા-

૨૨૪ ગુમાનસિંહ

કામી તે શું ન કરે કુકરમરે, કામી તે શું ન કરે,
સુત પીતુ માતા ભગની સંહારે
સ્વારથ માટે મીત્રને મારે, પ્રભુથી દીલે ના ડરે- કામી.
અહરનીશ ધરણી કરે અનીતી પરધન પરદારામાં પ્રીતી,
પાપમાં પાય ધરે— કામી.
અણુ ખપતાં ખાયે ખાંતેથી જાલીમ જુલમ કરે જાતેથી,
મધુ પી મસ્ત ફરે— કામી.

નિમકહરામ થતાં નહિ લાજે ગમાર અનરથ કરીને ગાજે,
પછી વિણુ મોતે મરે— કામી.

૨૨૫ વીણાવેલી

ઉગ્યો સખી સૃષ્ટીનો શ્રંગાર હાર, ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમા
જોને પ્રેમ ઘેલી ખુધીના દેદાર, જોને ડોલે સૃષ્ટી આનંદમાં–ઓહો
ધન્ય ધરા સુંદરી તને ચતુર ચંદ્ર તુજ કાન્ત,
શાન્તિ પાઠ પઢાવતો સાધીને એકાન્ત
ધરણી પડી પતિને પાય શીક્ષા શીરે ધરોરે
ગુણીયલ ગોરી પતી ગુણ ગાય શાંતી ચીતે સ્મરેરે
ધરોને બ્હેન ધરતી માતાનું કહ્યું કાન,
પ્રીતેથી કરો સસાર સુધારસ પાન- ધરણી.
ચંદ્ર સુખે ચીડાઈને તારાના મુખ શ્યામ,
સદ્‌ગુણીનું સુખ ભાળીને રમે દુષ્ટના રામ
સખી જોને પતિનું માન તેનાં ગાંધર્વ ગાયે ગાન
પામે દેવી સમાન સનમાન, રમે રામા રસીક લઇ તાન
ઘરની નાર સમ ગ્રહણીઓ સેવે સ્વામી પાય,
ચતુર ચંદ્ર સમ ધણી મળે જ્યાં જ્યાં ત્યાં ઉચરાય- ઉગ્યો.

૨૨૬ ખુનેનાહક

નાચે ગાયે નારી પીયારી ચલો બારી બારી જાએ
–હમ જાએ બલહારી–– પીયારી.
બાગમેં હયે ફુલ ખીલે પ્યારી મયવારી હરસુ
હય બાદે બહારી ચેધુમઘામ દેખે ગુલોકી શાન
સયરે ચમન ગુલ ગુલશન હય સોહાના લાલા,
ગુલલાલા મતવાલા હોઆલા–– પીયારી.

૨૨૭ ત્રિયારાજ

પ્યારા પ્રભુ વિનવું કરતાં ધરતાં જગ સરવેના- પ્યારા.
વાકે ગીરા પ્રભુ તુજ ગુણ ગણતાં નિરબળ કવિતા સવિતા–પ્યારા.
સફલ કરો પ્રભુ નવીન કૃતિઆ, રસભરી મતી દો ગતી દો–પ્યારા.
ત્રિયારાજની સુંદરી મહિલા વર્ણન અબળા પ્રબળા- પ્યારા.

૨૨૮ ચંદ્રાવલી

દઇ વાલીકા તઓર દીખાના લટકા બના બના દીખા- દઇ.

મદભરી નયના ચંદ્રબદના કર લટકા ઓર ખટકા
ચલો ચલો સાહેલી વાંહા જાના- લટકા.

૨૨૯ નંદબત્રીસી

મન ભુલાવે મન લોભાવે મન ચકડોળે ચડાવેજી,
શુદ્ધ પવિત્ર નિર્મળ આત્મા કાદવે રગદોળાવેજી
જોવાનું તે નહિં દે જોવા, નહિ જોવાનું બતાવેજી,
અમૃત મૂકી વિષને વળગે નર્ક મહિ રોળાવેજી
વારૂ વનિતા વિશ્વ મહિં છે કોઇ ગોરી કોઇ કાળીજી,
ત્રમી છે સંતોષ મહિં નથી સુખકર વૃદ્ધા બાળીજી- મન.

૨૩૦ અસિરેહિર્સ

હાએ મુજે દર્દે જીગરને સતાયા મેરા પ્યારા નહિ,
દીલયારા નહિં કોઇ ચારા નહિં હએ ખુદારા
ફુંગામે આહમે ફરિયાદમે શેવનમે નાલેમે,
સુનાઉ દર્દે દીલ તાકત અગરહો સુનને વાલેમેં
કબાબે સીખહયે, હમ કરવટે હરસુ બદલતે હય,
જો જલ ઉઠતા હય યેહ પહેલું તો વોહ પહેલું બદલતે હય
અહેલે બેદાદ મીલા દીલકા ઉસ્તાદ મીલા
પુરા સઇયાદ મીલા સખ્ત જલ્લાદ મીલા
સાંસ દેખી તને બીસમીલમે જો આતે જાતે,
ઓર ચરકા દીયા જલ્લાદને જાતે જાતે
હાયે જાલીમને રહેમ ન આયા- હાય મુજે.

૨૩૧ જુગલ-જુગારી

અમો અબળાને માયા વ્હાલીરે વ્હાલીરે વ્હાલી પ્રીત વ્હાલી
વસ્ત્ર કરાવો ઘરેણાં ઘડાવો મોતીડે મઢો તો,
મન ખાલીરે ખાલીરે ખાલી મન ખાલી- અમો.
નેહની નજરે નાથજી મારા નારી બની છે ઘેલી કાલીરે,
કાલીરે કાલી ઘેલી કાલી- અમો.

૨૩૨ વિક્રમચરિત્ર

નજર કરો નાથ જરા ઓળખી લ્યો નારી,
છું હું તે બીજી કે કંથ આપનીજ પ્યારી
હેમ પ્યાલો હાથમાં ને માંહિ મીઠું દૂધ,
પીધું શ્યામા પાસથી શું તેની ભુલ્યા શુદ્ધ

કોણુ હતી કંથ એ તે દુધની પાનારી. નજર
મુવાં કીધાં જીવતાં પરચ્યો બતાવ્યો પુર,
યાદ છે કે રાયજી એ જોગણીનું તુર
છાનો મંત્ર શીખવ્યો છે એજ આ ઠગારી— નજર
વિના વાંકે દંડીયામાં કેદ મુજને કીધી,
ચતુર સસરાજી સખત ચોકી તમોએ દીધી
કરી બતાવી મેં સાબીત સરત સર્વ મારી— નજર

૨૩૩ નંદબત્રીસી

સખી બોલ ઘુંઘટડો છોડને છેડો વાહ શું મુખ મલકાય
વ્હાલા સંગે રસ લે રંગે મદમાતું આ જોબનીયું છલકાય
શરમે બાઇ હું બીડાઇ ક્યાંથી સ્વાર્થ સરાય.
ચબાવલી તું ચડમાં, લાડકી લડમાં અંગે અંગ ઉભરાયે— સખી

૨૩૪ સરદારબા

જાઓ જાઓ વ્હેલા થાઓ રસીક સલુણા હવે રામ રામ
જરા જુઓ, જુઓ, જુઓ, શાણી સલુણી એકવાર આમ-
રસીલી છબીલી રામ રામ
પ્રેમ કમળ માંહિ ફરતો ભમર આ ગુંજાર,
હાંયરે વિયોગ હાથ કરતો નિરાધાર
પ્રેમ રતન સોંપી કરૂં શિક્કો સલુણી નાર, જાળવશે જગતપિતા પણ
હું છુ ચોકીદાર (લ્યો આ રતનને શીક્કો) રામ (૪)

૨૩૫ કામલતા

મને આવે છે ફેર ઝુલે મારૂં મન હો સખી-બેસુ રથમાં શી પેર-ઝુલે
કેફ ચડી કોઇ કારમી હું સમજું ના બ્હેન, બ્હાવરી મને કરી
દ્યો વિસામો સુંદરી, ઝીલી આ લ્હેર-ઝુલે મારૂં મન હો સખી-મને

૨૩૬ રાજતરંગ

માજી કાંઇ ન સુજે અંતર મુંજે કેમ હવે કરવું,
નીચ નરોને પાસ પડીને દુઃખ ક્યાંથી તરવું
કુંવર કુંવર નામ સમરવું કામ નથી કરવું,
દઇત્યને પંજે પડી ટળવળવું એમાં નથી ડરવું
કોઇ ઉપાયથી મુક્ત કરો મુને નહિ તો નક્કી મરવું- માજી

૨૩૭ મુળરાજ સોલંકી

સનનન સોહે સાંવરીયાં શામ પ્યારે પ્યારે નેનોપે વારી વારી જાઉં-સનનન
એકતો ડાલે પીયા મુખડેપે આંચળ દુજે દીખાવે ઉંગલીયા રામ
તીજે ભરે મોરી છતીયાં વે ચુંટકી, કયા જાદુ ડાલા ગુજરીયાં
શામ-પ્યારે

૨૩૮ કરણઘેલો

આવો સખી આવો માને મોતીડે વધાવો,
મોતીડે વધાવો, માને ફુલડે વધાવો— આવો
કલ્પતરૂ જશવતી જગ જનની મનવાંછિત, જય વિજય અપાવો-
અલ્પગતિ પહાડ ઇચ્છું ઉલગવા,
જય જય વિજય, વિજય જય થાઓ- આવો

૨૩૯ ઉમાદેવડી

શ્રી કમળાપતિ મળે, મળે એએએ. નરભવ ભયહર જગજન
જયકર સુખકર. દુખહર મોરલીધર પ્રભુ- શ્રી કમળા
જગદા નંદન ભવભયભંજન પરમ ઉદાર, ત્રિભુવનાધાર, નિરગુણ,
નિરાકાર- મળેએએએ
જગપતિ દરશન, તરશે તનમન ત્રિગુણ વિરામ, જગ વિશ્રામ
સુખકર શ્યામ- મળે

૨૪૦ વિક્રમ ચરિત્ર

કરૂણાના ભંડાર સદાશીવ સદાય સુખકરહો,
તાપ અમાપ સમાવો સ્વામી સંકટ સર્વ હરો- કરૂણા
ઉમયાપતિ ભયભંજન ભોળા અરજી ઉર ધરો,
વિષધર વ્યાળ કરાળ કાળથી નિર્ભય નાથ હરો
હિંદ ભુમિના વાસીભણી કંઇ દ્રષ્ટી દયાની કરો- કરૂણા

૨૪૧ ઉદયભાણ

માન માયાના કરનારારે જરી જોને તપાસી તારી કાયા
પુછી જોને તું પંડિત પુરાણારે કોઇના અમર નથી લેખ લખાણા
કાચી છે કાયા માટીની માયા, માટીના ખેલ બનાયા
શાણુ તો સમજી અલગ થયા પણ બાળક બિચારા લપટાયારે જરી
આખોની પાંખો ગઇ છે પીંખાઇ જેણે મુછપર લીંબુ ઠરાયા
કાળના કોવાડેથી કોણ બચ્ચું ભલે રંક ભલે હોય, મહારાણારે જરી

સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા
જોબનને તન ધન તેવાં સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયારે-- જરી

૨૪૨ કામલતા

મને લાગે છે માજી ખુલી ભાગ્યરેખા મારી
ભલે વનમાં હોવાસ, પુરે વિશ્વંભર આસ
શ્રીવર કર સ્હાયે લેશે ઉગારી ખુલી ભાગ્યરેખા મારી- મને
સ્થળને ઠામે જળ કરે ને સ્થળ જળ કેરે ઠામ.
અવળાનું સવળું કરે એ મારો રક્ષણ રામ-- શ્રીવર

૨૪૩ નંદબત્રીસી

ક્રુમ ક્રુમ પાય ધારીરે રૂમઝુમ જાયે નારીરે
'સ્તન ફ્ળને લચાવીરે, મંગળ ધુમ મચાવીરે
ભાલ ટીલડી ટગમગતી શી શોભે
શ્રીમાળ મોતી ઝગમગ કંઠે ઓપે
આંખ અંજન સારરે આંખ અંજન સાર
શીરપર ઝારી જોબન મદવારીરે-- ક્રુમ ક્રુમ

૨૪૪ સફેદ ખુન

બાલ જાલ ગાલોમેં લાલી નાગન લટકાલી, એ અખીયાં મતવાલી
નાજુક નાજુક કમર લચકે, જએસે ફુલનકી ડાલી.
જોબનવાલી છબ નીરાલી મોરી ઉમર બાલી-- અખીયાં
એક તો ચીકના પીપલકા પતા દુજે ચીકના ઘી,
તીજે ચીકના મોરા જોબના, યારોકા લલચોજી - નાજુક

૨૪૫ કામલતા

રસ ભર્યું આ જોબન જાય, રસિક રંગીલા રસિક રંગીલા વિના
અંગ ભર્યાં આ રંગ સુકાય, રંગ રંગીલા, રંગ રંગીલા વિના-રસ
સુંદર બાગ શરીરનો ખીલ્યો છે નવરંગ
અંગ ફુવારા ઉડતાં માળી જ્યાં અનંગ
ફુલ પ્રેમ રૂપી કરમાય ખીલાવે કોણ, ભોગી રંગીલા, ભોગી
રંગીલા વિના- રસ

૨૪૬ સયદેહવસ

પનીયાં ભરનકો મય કયસે પ્યારે જાઉંગી,
કયસેં પ્યારે જાઉંગી, કએસે પ્યારે જાઉંગી-પની

પીયાં પડત હું છાંડ અચરવા, ડીઠ લંગરવા મય બલહારી જાઉં—
રોકો નાં મોહે બીચ ડગરવા, શામ મોરારી તોપે વારી વારી જાઉં—

૨૪૭ વિજ્યાવિજય

પરમ કૃપાળુ પ્રભુ વંદુ વિભુ વિશ્વાધાર
અશરણ શરણ પ્રભુ સુખ સાધક કલ્પતરૂ—
તારણ તરણ ચરણ આધાર,-
શાંતિ સુંદરીનો શણગાર ચિદગન જ્ઞાતા દાતા સાર— પરમ
ખલક ખેલનો પામું પાર માગું મુનીવર વર આવાર— પરમ

૨૪૮ વિક્રમ ચરિત્ર

કોઈ દૂધ લ્યો દિલરંગી, કોઇ દૂધ લ્યો દિલરંગી,
શોખીલા શાણા ઉમંગી—
કેફી પીયે કસુંબલો ગાંજો પીયે અબદુત,
દારૂ દિવાના પીયે, દાના પીયે દૂધ—
એક અમીરસ દેવનો બીજો રસ છે પ્રેમ,
ત્રીજો રસ ગોરસ ભલો પીધે કાયા હેમ—
ગોરી ગવરી ગાયનાં ગોરાં મારા દૂધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દિલ છે શુદ્ધ—
હેમ કટોરો હાથમાં માંહી અમૃત સાર,
ચતુર હોય તો ચીતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર—

૨૪૯ ભુલભુલઇયાં

મય બાજ આઇ દીલકે લગાનેસે,
મોહે સંગ લીયે છયલા બહાનેસે— મય
આજ ફીર અપના ગયા વક્ત મુજે યાદ આયા.
જેરે દીવાર કોઇ આશકે નાશાદ આયા
મય તો અઇઆરથી, વોહ મેરાભી ઉસ્તાદ આયા
મીલનેકો આઇ ગુઇયાં સાજનકો લાઇ,
લગી મેરી મહેનત ઠીકાનેસે— મય

૨૫૦ સફેદખુન

આફીલો દાનાહું દુનીયાકા સ્યાના હું મેરી યગાના, હઐ ચાલ
આગ લગાનેમે, ધોકે બહાનેમે, સારે જમાનેમે, હુબા કમાલ-આફીલો

જબ ફેંકા તબ આયા પાસા, દેકર ચકમાં ફીકરા ઝાંસા,
રોજ એક ઉલ્લુ ફાંસા
સઓકરામાતસે, ઘોકોંકી બાતોસે, ચાલસે ઘાતસે
દુનીઆંકે હાથસે લેતા ઉડાતાહું માલ— આકીલો

૨૫૧ નરસિંહ મહેતો

હવે મને હરિ નામથી નેહ લાગ્યો,
બાંગી ભીડ ભવનો ભય ભાંગ્યોરે— હવે
માયા મંદિર મારાં મનથી મેં મુકીયાંને, ઇદ્રીની ઓળખાણ મેલી
હેમ હીરાથી હાર મઢેલા જે, ચાલ્યો તે ઉપર મુખે થુંકીરે—હવે
કોના સુત તાત કોના માતાને ભ્રાત સરવે, સ્વાર્થના સગપણ ખોટાં
પ્રાણ ગયા પછી પાસે ન આવે, કાઢો કાઢો મુખે એમ ભાંખેરે–હવે

૨૫૨ દેવયાની

આવ્યો મનનો માન્યો હીરો તારા હાથમાં,
રાજી થાતું પેલી સાહેલીના સાથમાં—
ક્યાં સ્વર્ગ ક્યાં દાનવ નગરી સબળ પ્રીતની રીત,
ચેતી ગઇ હું જોઇ ચપળતા ચોરાયું તુજ ચિત્ત— આવ્યો
મારા સમ સાચું કહી દે કા વાત છુપાવછ બેન,
હોઠ હસે પણ અબોલ રહીશું, ચડયું આંખમાં ઘેન— આવ્યો.

૨૫૩ ઉમાદેવડી

રૂડી રઢીયાળી રાત ચાલોને રમવા ચતુરા ચોકમાં
લાગે રદય રળિયાત આનંદ લ્હેકે છે ત્રણ લોકમા- રૂડી
મ્હાલે મદન જોબન વનમાં, લાગી તાલાવેલી તનમાં,
ઓય ચાલો ચોકમાં- રૂડી
જુએ ચકોરી આભરી, ચંદ્ર ઉદયનો ઘાટ,
વિરહે વ્યાકુળ વલ્લભા વ્હાલાની જુએ વાટ
રતિરસ રમણીયો બની રંગ રાતી,
નણુદીના વીરા વિના છાતી ભરાતી—
જેને વીતી જગતમાં તે પર પીડા જાણુ,
સાકરના સોખીનને ભુખ્યાનું નહિ ભાન
શીદ સતાવોરે સલુણા સુંદર શીદ સતાવોરે,
પ્યાલો ધરીને પાસે વ્હાલા ટળવળાવોરે
લાજ ન આવેરે ઠગારા ચંદર લાજ ન આવેરે, નારી નીસાસાનો
સાગર નાહક ખળભળાવેરે

આશા સાગરમાં મુકયું, સ્યામ સમાગમ નાવ
પાર પલકમાં પ્હોંચવા દીનાનાથ દે દાવ
જુએ વ્હાલાની વાટ બાળાઓ બેસી ઘરના ગોખમાં
આવ્યા પ્રિયુ પ્રભાત ઝાંઝર ઝણુણ ઝમકયાં ચોકમાં—રૂડી

૨૫૪ દેવી દ્રૌપદી

વીર ભારી ભારતમાં કેવાં થયાં છે મહારથી
ધર્મ પાળયો સદૈવ જેમણે મથી
હતાં કૃષ્ણચંદ્ર જેમના, સુમારથી, સારથી, સારથીરે—વીર
સતી સુરી સુલક્ષણી શોભા શદનની, દ્રૌપદી, જેવી હતી સુંદરી
ભારતીય, કિર્તીચંદ્ર વિભા જેમનાથી, વિશ્વમાંહી વિસ્તરી—વીર
થયા દાસો કુસંપના બંધુકલહથી દ્વેષનો, અગ્નિ, ચિત્તમાં ધરી
ભારતીય યુદ્ધ ઘોર થતાં દુર્દશાની, આવીઆ, વિભાવરી—વીર

૨૫૫ દેવી દ્રૌપદી

ભલી બ્હેન બાંધી તે દોરીજ હીરની
ખરી પ્રેમ શ્રદ્ધાના કિંમત ચીરની
જુતી તું કૃપાને, ધર્મ વીરતી, વીરની, વારની,—બાંધા
ભૂખ્યો સદૈવ જાણો ભગવાન ભાવનો, બેનડી—ભગવાન ભાવનો
ભાજી ભલી નહિં, પરવા, ખીરની, ખીરની, ખીરની—બાંધી તે
દેવું શું મૂલ્યઆનું આવે ન ધ્યાનમાં-બેનડી આવે ન ધ્યાનમાં
પાટો નહિં કડી જંજીરની, જંજીરની, જંજીરની—બાંધી તે

૨૫૬ મીસ ગોહરજાન

દિલદાર દિલદારા, તનમન, સબ તુમપર કુરબાનકરૂં
ઘડી ઘડીપલપલ, ધડકધડકદિલ, ધડકતહે—દિલ
ખુદાકે વાસ્તે. અબતો યાર પહેલુમેં
નતેરા વસ્લહૈ મુસકી નતાબહૈ દિલકો
અજીબ તરહકા ઇલાહી અજાબ હૈ દિલકો—દિલ

૨૫૭ મીસ રોઝા.

ગરજ ગરજ બરસાનેકો. આયે મહેરવા, બરસન લગી બુંદરીયાં—
એકતો દમકે દામની દમકે દુજે મોર પપૈયાં
બોલન લાગે ઉચટગઇ મોરી નિંદરીયાં—

૨૫૮ મહમુદ હુસેન

યે કેસે બાલ બીખરે હય, કે સુરત કયું બની ગમકી
તુમારે દુશ્મનોકો ક્યા, પડીથી મેરે માતમકી
સંભાલો અપને જોબનકો, છીપાઓ અપને મહરમકો
નહીં ઇશકી ખબર તુમકો નજર પડતી હય આલમકી
ઉધરતો હીંચકીયા આઇ, ઇધિરતો મેરા દમ નીકલા
અભીસે લે રહી ખુશીયાં વ્હા મેરે માતમકી
કરે તુજસે શિકાવત હય અજીબ ઉલટા જમાના હૈ
બડાયા પ્યાર જબ હમને મોહબત આપને કમકી
નમીલીયેગા નમીલયેગા કોઇ હમ મર ન જાવેંગે
ખુદાકા શુક્રકે પહેલે મોહબત અપને કમકી

૨૫૯ દેવી દ્રૌપદી

હે યદુપતિ કૃષ્ણ મુરારી, લજ્જા જાળવજે મારી–વિનવે આ દ્રૌપદી
કેટભનું કંદન કરનારા, મધુજીવન હરનારા
કંસ ગર્વ ધરણી ધરનારા, આશા બંધુ તારી—વિનવે આ દ્રૌપદી
આ સ્થળમાં નથી કોઇ અમારૂં કીચક ભ્રમિષ્ટ ધારૂં
સરણુ સહોદર એકજ તારૂં, લેજે બેન તારી—વિનવે

૨૬૦ મીસ, ગોહરજાન

નાહકલાગે, મવનવા, મોરારે, મોરા નાહકલાયે, મવનવા મોરારે
જબસે ગયે મોરી શુદ્ધહુન લીની, બાતો જાત જાત જોબનવા—
મોરારે

૨૬૧ મહમુદ હુસેન

અટારીયોપે ગીરારે કબુતર આધી રાત સુન સુનરી બાલુ હમતુમ
સોવે સંગસાથ–નહીં નહીરે દેવરા, સૈયાંતો જાગે સારી રાત—
સુન સુનરી બાલુ હમતુમ ખાવે સંગ સાથ
નહિં નહિરે દેવરા છત્રી ધરમ ઘટજાય—અટા

૨૬૨ દેવી દ્રૌપદી

પ્રિયકર સુખકર મંગળ વેળા આજની, ઘડીઆ–ઘડીશી પ્રભુએ બતાવી—
વિદેશમાં જયમાન વધાર્યા, સુબંધુ કીચક ઘેર પધાર્યાં

નેત્ર નિરખશે મુદ્રા, બાંધવ રાજની, ઘડીઆ—ઘડીશા પ્રભુએ બતાવી-
ઉત્તમવીર પરાક્રમશાળી, રિપુમદ મારણુમાં હદવાળી
કિર્તીવિધારી, વિશ્વે આત્મ, સમાજની, ઘડીઆં—ઘડી

૨૬૩ દેવી દ્રૌપદી

પ્રેમના રંગો યુવતી જાણેરે, બાળા શું જાણે-અજાણી
પ્રસુતા પીડારમ પિછાણેરે વંધ્યા શું જાણે-બીચારી
હોય પદમની ઘટ સદનમાં કોણ કહો સુખમાણે
સ્વાદ સર્કરાનો ખાખરની, ખિસકોલી ન પ્રમાણેરે-બાળા
ઉદાર રીઝે રમણીરમણરાગથી, યોવન મદના ટાણેરે—બાળા

૨૬૪ સતી દ્રૌપદી

સખી સ્વપન્ન મહીં મન મોહનમેં નીરખ્યા એકાંન્ત વિષે શયને
શરમાઈ રહી રતી નાથ વદે મુખથી નહીં કાંઇ બોલાય અરે
વિનવે અતી વલ્લભ વ્હાલ ધરી, નવ ઉત્તર મુખ આપાય જરી
નીચું જોઇ રહી પ્રગ પ્રેમ ભરી ખણતી પૃથ્વી નીજ પાયધરે
કરસાહી રસીક રૂદે વળગ્યાં કરતાં બળશે ન થયા અલગા
ત્રુટીહાર ગયો એ રકાઝકમાં કસ કચુકીની છુટી જાય અરે
છુટી કેશ ગયા વિખરાઇ અરે ગઇ દેહકળી કરમાઇ અરે
ગયાં સ્વેદથી વસ્ત્ર ભીંજાઇ અરે પણ નાથ નગણાજ અરે
મનથી મન સેજ મયું પિગળી જેમ સાકર દૂધની સંગ ભળી
કીધું ભોજન નાથની સાથ મળી, મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે
મુખ તાંબુલની પીચકારીઉડીરે અચાનક નાથને અંગપડી
સખી તે રજની અને નેન ઘડી રસીઓ રીસ લાવી રિસાય અરે
સજી સજ્ઞ શરીર શુઅશ્વચડી રણુ જાય પિયુ અરે હું થી લડી
સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી કરો જે રીત નાથ મનાય અરે

૨૬૫ . બોલતો કાગળ

બચ્ચા કચરા, કંઇ સાવધ થા, બુબખ બુઢ્ઢો ચસકેલ દીસે
આંખ ન ચક્કર મોહિની દીપપર જો મીણુઅની પીગળેલ દીસે
કંઇ દાળમાં છે કાળુ એ નક્કી થયું શુ ખરો છે ભેદ એતો જાણવું રહ્યું
પાસને નાપાસનું દરદ નવું થયું. શરમ શરમ બુઢ્ઢાનું હવામાં ઉડી ગયું

૨૬૬ શુક્રજયંતી

કર્મનો મર્મ કહો કોણ કળે લખ્યાં લેખ લલાટ વિષે તે કેમ ફેરવ્યા ફરે—
કુવો હોય તો ગાળીએ...સમુદ્ર કેમ ગળાય
કાગળ હોય તો વાંચીએ કર્મ કેમ વંચાય
ધાર્યું કાંઇ મનુષ્યનું નવ મળે—કર્મ
કર્મ વાદીઓ, કર્મવશાંસે આશામાંહી મરે
કર્મ કર્મ કરતાં કરમાઓ કર્મ ભૂમી પરહરે—ધાર્યું

૨૬૭ શામ વિયોગ

માતને તાતની સાચી સેવામાં સોંપ્યું આ તન મન ધન
સર્વ સેવાનો એ સાર અસંખ્ય જેનો આભાર વાળ્યો કોણે પાડ—
પાળે પોષે પ્રેમથી ને દે જ્ઞાનનું દાન એવા વૃદ્ધ વડીલને વિસરે હરામી હેવાન
તીરથ સઘળા ફરી વળે, જપતપ કરે અપાર, માત તાતની ભક્તિ
વિણ, લિંપણ ઉપર છાર

૨૬૮ રતિચંદ્ર

મને આવે છે ફેર—એ ગહ

કરઝાલી વરમાળ ચાલી પ્રીતમને આરોપવા
નવજોબન થાળ ચાલી જાદવને જમાડવા
પ્રીતમ પુરૂષોત્તમ ગણું તારે ઝાલી હાથ
સીતાને રામજી, રાધા ઘનશ્યામજી શુદ્ધ પ્રેમાળ--ચાલી

૨૬૯ સતીદમયંતી

રતિવતી ગજગતિ પ્રિયરતિ પાસે
ત્વરિત સિધાવ, જઇ સમજાવ સિદ્ધ કરી આવ હે તું પ્યારા--રતિ
વનચર દ્વિજવર મમ પ્રિય કરતું સફળ જીવનનું પ્રિય પ્રિય કરવું—
ધારો ધીરજ ધર્મનૃપવર ફળ ધીરજના મીષ્ટ ફળશે
મણી કુંદનનો યોગ્ય મળશે નૃપવરઆ, પ્રિયકરમાં પ્રિય કર ધરશો--રતિ

૨૭૦ અમન ચમન

કોઇ મીલાવોએ–વસી ચમન ચતુરી ચિત્તમાં
કોઈ મીલાવોરે મારૂં મન પરવશ પ્રીતમાં
લગન લાગી પ્રીત અગન જાગી, ચિત્ત ચમન ચમન ચાહે છે રે
ચમન પ્યારી તું, ચમન પ્યારી મુજ મન મંદિરમાંહે છે રે
ગયું હૃદય છટકી ભમું ભટકી ભટકી રહ્યો ચમન અલગરીતમાં—

૨૭૧ બીલ્વ મંગળ ઉર્ફે સુરદાસ—

હું ભજન કરીશ હરીનું સદા સુખે
આ સંસાર આગ સમલાગે, મિથ્યા ફાંફાં મારી હારી—ભજન
નહીં કોઇને કેવી તમારી વાત આ બંધાઉં છું
રાખો ભરોંસો હૃદયમાં હું દેવના સમ ખાઉં છું
છોડો ક્ષમા લાવી મને ઝટ અંહિથી જાવાદીઓ
સંતો તણા સહવાસમાં ગુણ કૃષ્ણના ગાવાદીઓ—હું ભજ

૨૭૨ સુરેખા હરણ

જીવન તમ વિણ કેમ ટકે, ચાહે છે ચિત્ત દાસી દરશન
મોહન વિણ મટકે—જીવન
ચરચુચંદન અંતર અરગજા કસ્તુરી કટકે
કેસર ભાલભરૂં લ્યો લાલન સોભાવું લટકે—જીવન
માણો મોહન મદન કળાને ધરી પાયપટકે
લ્યો હું ચાલુ ચાલ રસીલી, છણુકે ને ચટકે—જીવન

૨૭૩ અશ્રુમતિ

ચિત્ત ચોરી઼ ઓ ચાલી ચાલીઓ
ચટક છટકથી ચાલ ચાલતી શરમાતી જાતી મદમાતી
જરી ગભરાતી ને શંકાતી પ્રમદા મંડલમાં પંકાતી
ચપળ ચક્ષુથી અમૃત પાતી, મદન તણા ગુણ ગાતી ગાતી
જતીજ રહી—ચિત્ત

૨૭૪ સતી તીલોત્તમા—

જગતની છે જુઠ્ઠી બાજી રદયમાં રહે હવે રાજી
જેને ઘર ડોલતા હાથી હજારો લોક સંગાથી—
જેની તબીયત હતી ખાટી, તેઓ પણ થઇ ગયા માટી

કુંપો છે મળનો કાયા, મીથ્યા છે મોહની માયા
રટીલે રામ સુખ દાઇ, શરણુમાં રાખશે સાંઇ

૨૭૫ દેવી દ્રૌપદી

છે સમરતિ મમ રામા રૂક્ષમણિ સત્ય ભામા...—છે
એક હૃદયને પ્રાણ એક છે ઉભય જીવનાધાર ભિન્ન આકાર ભિન્ન આકાર
જ્ઞાન માનનો જ્યાં વિવેક છે સબળ એક ત્યાં તાર, હૃદયના ધાર હૃદયનાધાર

૨૭૬ સતીદમયંતી

ભજ ગોવિંદ ભજ ગોપાલ ગોપાલ ભજ મુઢ મતે
દિનપછી રજની સાંજ સવારે શીશીરવસંત જતાં ક્રમમાએ
કાળ રમાડે જીવ મેદાને તો પણ મેં મેં કરતું પોકારે—ભજ
બાળપણું જગતમાં ગાલ્યું યોવન યુવતી સાથ ગુમાવ્યું
ઘડપણ મન ચિંતાથી મુંઝાયું હરિ કિર્તન કદી મુખપર નાવ્યું-ભજ
મન ભાવ્યા જન ભોગ કરે છે, અંગ વિષે અતિ રોગ ભરે છે
થાય કદી જીવ મરણુ શરણને, તો પણુ ન તજે પાપ કરમને-ભજ
કોણ હું ને તું ક્યાંથી આવ્યો, માત પીતા સ્નેહી કોણ કહાવ્યા
એ સૌ જમ જંજાળ વૃથારે, સ્વપ્ન સમાન જગત સહુ આરે—ભજ

૨૭૭ વીણાવેલી

સુંદર શામળીઆ નામ જપીશ નીત્ય તારૂં
મનહર ના મળીઆ કાશી કરવત ધારૂં—
શામળા શણગાર હમારા કાળજું હર્યું કામણગારા
વિનવે કરગરી દિનદારા દર્શન દો દિલદાર હમારા
કયાં હું કહું દુઃખ મારૂં—સુંદર
આસપાસ નહી વાસ નિહાળું અરર ત્રિભુવન ભાસતું કાળું
નીરખું નહિં કદી મુખડુ રસાળું જઇ હિમાલય ગાત્ર હું ગાળું
સાક્ષી દેવ દયાળુ—સુંદર

૨૭૮ સરદારબા

હાય હાયરે સરદાર વિણુ સુન્યકાર સો થઇ ગયું
બેભાન જાતે થઇ ગયાં પણુ ભાન પ્યારીનું રહ્યું

મંગલ અને જંગલ બધું દુશ્મન અરેરે થઇ રહ્યું
આ જીવ વ્હાલી વશ થતાં બસ બસ બધું આવી ગયુ
લાગ્યો કલેજે પ્રેમ ઘા રીબાવતો તે રહી રહી
પ્યારીથી પ્યાર બાંધતાં પુરી સજા થઇ રહી
ચતુરા ચિત્ત મારૂં જો ફર્યું છે ફિકર નહિ ઠીક અમારો એ પ્રભુ છે—
વગર વકિ વગર સમજે કરા છું અમારે શું કહે સો બેવશા તું-ચતુરા

૨૭૯ દેવી દમયંતી

સર્વ સંસાર મદન આધીન
શ્રુતિજ્ઞાન વિસ્તારક બ્રહ્મા થઇ ધર્મથી દીન—
થયા પિતાનો ધર્મ ભુલીને નિજ દુહિતામાં લીન—સર્વ
મહાદેવ સ્મર સહારક પણ મદનથી હીન
ભિલ્લ ભામીનીમાં ભરમાયા ભાળી રૂપ નવીન—સર્વ
કૈંક સાધુએ કામ ભક્ત થઇ ત્યાગ્યા નિજ કોપીન
ઇંદ્રચંદ્ર ભૂલ્યાં તો બીજાં કયમ ન ચડે મનમીન—સર્વ

૨૮૦ વિજયા વિજય

સખી સેજ સમારી હું તો સહજ સુતીતી
ઠંડી મંદમંદ વાયુની લ્હેરો વ્હોતીતી
નાવ્યાં નવલ કિશોર મારા ચિતડાના ચોર એની લટકજ ઓર—
નયણે લોભાવી, બાવરી બનાવી મને ગભરાવી
અટકચાળે મારી શરમ તજાવી અવળચંડે અચપુચ અકળાવી-સખી
નયણે નચાવે જતાં હસી હસી સામું જોતાં
મુંગે મુંગા જોત જોતાં પ્રીતી રસ પાતાં પાતાં
લટકાળે લાલે મારી લાજ લુંટાવી અટકચાળે ઝટપટ અટકાવી-સખી

૨૮૧ શુકજયંતી

પ્રિતગાંઠ બાંધી તે નિભાવજો ઓ નાથ નગીના
નેહભર્યા નયનો નિહાળજો-
દિધેલ કોલ પ્રિયા પ્રિતેથી પાળજો
વ્હાલમ વિવનિતાને સંભાળજો (૨) નેહભર્યા

બાંધી આંઠ પ્રેમની સચોટ જાણે નેમની
આણી સંદેશા શુભ કહાવજો, શુભ કહાવજો
(જરૂર પણ તમે ભૂલતા ના–અરે એ તે ભૂલાયકે–નેહભર્યા

૨૮૨ સુરેખા હરણ

મેના મધુરી મારી મેના પિયુજી બોલ બોલો પિયુજી સંગડોલો
સખી સુડલો શું ચિત્ત ગયો ચોરી તમે કાળજું તે કેમ ખાઓ કોરી
એણે કામણ તે શું કર્યું કિશોરી–મેના
જાજા હું નથી જાણતી, મારો પીછો છોડ
પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવશે કરશે પુરણ કોણ
મારી ગભરૂને છળી ગયો ગોલો પિયુજી બોલ બોલો પિયુજી સંગ ડોલો—
મારી ભોળીને કોણે ભુલાવી પિયુ પિયુ પાઠ મુખથી પઢાવી
કરો માફ બાઇ હવે હદ આવી, સખી પિયુ એ તે શું એ હોહોહો(૩)
હવે જાણ્યું હૃદયપટ ખોલો—પિયુજી

૨૮૩ સતી દમયંતી

ધન્ય ધન્ય સુકૃિત તે જનને જેના શ્રેષ્ટ ચરિત્ર
જગતને વંદન યોગ્ય પવિત્ર
પરમ પ્રેમની મુર્તિ જે દંપતી દેવસ્વરૂપ નળદમયંતી દેવસ્વરૂપ—
કળીયુગ પાપીના પ્રપંચે રહયાં શરીરે દુઃખ
તજી રાજ્યને વનવન રવડયાં ધરી વેશ કદરૂપ
પૂણ્ય શ્લોક નળરાયતે બન્યો મુર્ખ બાહુક
અરેરે બન્યો મુર્ખ બાહુક સતીપણ બની વેષ અદભૂત—ધન્ય

૨૮૪ ઊમાદેવડી

નથી જગતમાં સાથ સંબંધી વિના ત્રિભુવન નાથ
શું ફોગટ ફાંફાં મારે મુંરખડા ભરે આભથી બાથ
કમળ પત્ર પર જળ બિંદુને શુકાંતા શી વાર
શ્રાવણની જળ ભરી વાદળી વીખરાતાં શી વાર
જીવતર સમજવું તેવું આખર ન લેવું દેવું
જીવજવું છે ખાલીહાથ અંતમાં પાપ પુન્ય સંગાથ

સાખી-પંથી જીવ પામી ગયો, નરભવ નગર બજાર
સોદાગર સમજી જઇ, કરો પુણ્ય વેપાર
જીવ જવું છે ખાલી હાથ અંતમાં—નથી

૨૮૫ પતિવ્રતા-સાવીત્રી

આવો આવો પ્રિયપ્રાણ
સુજત કુચ્છ નહી પ્રિતમ તુમ બીન વસ્ત્ર આભુષણ
ભાવત નહિ મન છતીયાં બરજે ચેન આવે ન આવે એક છીન
તનમન વારૂં જીયા નીસારૂં નીશદીન પલ છબી તોરી જીયાધારૂં
પાવતનયન જબ દરશ તિહારો ખુશી હોત તબહી હમરેમન—

૨૮૬ રતિચંદ્ર

ઘેલી મુને કીધી શ્રી નંદજીનાનંદે, સખી હું તો ગઇતી જમુનાને તીરે-
સખી એની મોરલીમાં મોહની ભરી છે, તેણે મુને ઘણીરે વ્યાકુળ કરી છે
સખીરે મારા દેહની શુદ્ધ બુદ્ધ હરી છે—ઘેલી
સખી હું તો જમનાના તીરે ગઇતી પાણી, ત્યાં મુને મલ્યારે નંદકુવરહાણી
કામણગારે અંતરની વાત સહુ જાણી—ઘેલી

૨૮૭ શુક્રજયંતી

ગુલજાર ગુલાબ શું આ સખી મંદ મંદ ડોલે
એના મધુરી જો આ વળી મીઠા બોલ બોલે
સખી પંખી પતંગમાં બેઠાં મળી વાત પરસ્પર જો કહેતાં
તેના ગાન તાન લાગે મીઠાં એ મીઠાં બોલ બોલે—ગુલજાર
ગુંજાર કરતો અલિકલિપર કલિ પ્રફુલિત થાય છે
મીઠી મજા સુવાસની લેવા ભ્રમર અથડાય છે
નિજ ભાવનાના ભમરથી ભોગી ભ્રમર ભચકાય છે
અલિજો દશા એનીજ કેવી ચઢતી પડતી થાય છે
આશામાં સહુ બંધાયુ હા હા સહુ સમજાયું, કલિકાંઉલ્લાસ ડોલે—

૨૮૮ અમન ચમન

ચમન નમન તુજને છે હેલું અમન જાય છે રડી રડી
ભવન તજી વન વનમાં ભમશે તુજને જપશે ઘડી ઘડી
જીવિત હિતકર હવે ન ભાસે શોક શુળી પર ચડી ચડી

મરણ શરણ લેવાનું મારે પ્રેમ આગમાં પડી પડી
સાખી-જળહળજોત વિષે પડે હઠે ન પ્રેમ પતંગ
ચોંટયું ચિત ચમન વિષે ધરે ન બીજો રંગ
ભૂખ તરસ ભૂલાઇ ગઇ ગયો વિષય અભિલાષ
મુખ આશા સૂકાઇ ગઇ, ધિક ધિક આ ભવપાશ

૨૮૯ તબદીલે કીસ્મત

પ્યારેકેસામે બનાહુ હુશીયાર દેખો દેખોરે
પ્યારે ઉસે જો ન પાઉં મરૂં જાનમેં ગવાઉં
ઝટપટ ચોરીસે મએં જાઉ ઉસે ખીંચકે લેઆઉં-એકાર-દેખો.
પ્યારી મોહનીયાં ન્યારી સોહનીઆં હોવેગી તેરી ગમ ખ્વાર
હાંહાં-હોવેગી તેરી ગમ ખ્વાર
રૂબસે મએં દાના સીયાના હુંયાર
તેરા જીનહાર-નહીંયતબાર, મીલે કબ યાર— દેખો.

૨૯૦ અશ્રુમતિ

મીઠી પ્રીતીની પ્યાલી, હાથમાં ઝાલી, બાથમાં ઘાલી, નાથને પાવીરે
પ્રીત બજારે પ્રેમદા ઉભી સોદા કાજ, સોદાગર શાણા વિના લેવાવી છે લાજ
શાખ સંબંધી શોધી ખરે ઠોકારૂં હાથ, એ જ સમા બણુચકતણો સ્વપ્નેનસંગાથ.

૨૯૧ ઉદયભાણ

પ્રમદા છે પ્રીતી ભાજન મનરંજન બીડ ભંજન
જુક્તિથી કરીએ જતન, જોઇએ નિત્ય ચઢતો દન
કોઇ ગાય દુઝણી લાવે ચારો નહીં દુષ્ટ ચરાવે
પાણી પણ નહીં પીવરાવે ખાતાં પીતાં અકળાવે
ફળ કો, તે કેવાં પામે મુરખ જન. દળદર દેખેને થાયે નર નિરધન-
પાળ્યું પંખી ઉછરંગે દિન ચાર રમાડયું રંગે
પાલક પલટયો કુસંગે નાખ્યું પંખી ખોરંએ
કો દુખીઆરા પંખીના કેવા દન, પાલકને કે એ પંખીને ધન્ય ધન્ય-
ચિન્તામણી રત્ન છે રમણી વળી પારસમણી મનહરણી
કોમલ ને કાંચનવરણી ધીર ગંભીર વચન રસ ધરણી
સંતાપે એ પ્રમદા જે પામર જન, રૂઠયો ભગવત ને ઉઠયો તેનો દિન-

૨૯૨ શુક્રજયંતી

મ્હારા માનીતા મ્હારાજ તમને ગુરૂ ગમ જ્ઞાન બતાવું
આવે વાત નથી કાંઇ છાની, પરાવું મન મંદિરમાંહી
તમે સમજો ચતુર મ્હારાજ, તમને જ્ઞાની ભેદ બતાવું—
ગુરૂ મનમથ જપ મોહ મંત્ર રતિ આસન તપનો તંત
પંચ બાણુ અમારે પ્રયોગ સમાધિ સુખ અંગ સંયોગ.

૨૯૩ સતી દ્રૌપદી

હાંરે સૈયાં પડુ મે તોરે પૈયાં—એ રાહ.

વારે લાલા મોહન બંસીવાલા ઠગો છે. શાનેરે સલુણા
જાણી જાણી તમારી મેં ઠગાઇ, પ્રીત બાંધી હવે હું પસ્તાઇ
પસ્તાઇ પુરી કાના, ઠગાઇ હુતો કાના
રસભીના, રંગીલા, શરમાળા, શામળીયા— વારે.
શાને સતાવો વાત્ત વાતે ઉડાવોરે, એરી એરી લાલા વાત ઉડાવોરે
મેં જાણ્યા સરવે ચાળા, અરે જાઓ નંદલાલા
વ્રજલાલા, ગોવાળા, છબીલા, છોગાળા— વારે.

૨૯૪ મદીરા

હાય આ તંગી મારી તન મન પ્રજાળે
પૈસા વીણુ સૌ મોજ સોખ તે સાથી ચાલે
રસીક વૈભવ કાયમ રહે કેમ, પ્રીયતમને મન ગમવું
સાથી મેના પોપટ પાળું કયાંથી—હાય.
સુંદર શણુગાર હીરા મોતીના હાર
વીંટી બંગડી ચોલી ને સાડીયો
ઘરબાર, દરબાર, સારા કુદરતના દેખાવ ને શિરપાવ
મારા અલબેલા લ્હાવ ચંચળ ચિત્ત ભાવ બાળે—હાય.

૨૯૫ ઉદયભાણ

કેવી સુંદર સુરત હુતો વારી જાઉં અહો લટકચટક જોઈ હું ઠરી જાઉં
ભાવે મનથીને, મનથી, હું ભજે જાઉંરે–કેવી.
સુણી વચન વનવગડે લુંટાણી છું, વગર મૂલે અચાનક વેચાણી છું
બની પથ્થરની પુતળી ઘવાણી છુંરે- કેવી.
મીઠી નજરના દામે દબાણી છું, કોણુ જાણે કે સાથી લોભાણી છું
ક્યારે નાજુક નગીનો આ પામી જાઉંરે–કેવી.

૨૯૬ રામ વિયોગ

ખુબી છે કામમાં, ગામમાં, નામમાં, રાઘવરાયરે રાઘવરાય
નમી નમીને વિશ્વ કરે વંદના—
રંકને રાય પામે છે સ્હાય સુરજવંસી નામનાં
હરખી, સરખી, નીરખીરીત, નીતીપર પ્રીત, સુરનર કિન્નર પ્રણમે પાય
થેઇ થેઇ થેઇ ગુણીજન ગાયે, થનનન થન થન (૨)
જય જય જય રાઘવરામ રે સુંદિર સીતા સ્યામ
અંતર અંદર આપો આરામ જયરામ તુજનામ, જપીએ આઠ જામ
જય જય જય જય, રઘુપતી રાજારામ—ખુબી છે.

૨૯૭ શુક્રજયંતી

મુર્ખ જન આંખ છતાં થઇ અંધ કરે અભિમાન, કરે અભિમાન
હિતની વાત ધરે નહીં કાન ધરે નહીં કાન ધરે નહીં કાન—
ધર્મતણું મૂળ છે ત્રણે, દયા દીનતા દાન
વિષયભોગ મૂળ રોગનું પાપ મૂળ અભિમાન
જુએ નજરે પણ લેશ ન ભાન, કરે અભિમાન, કરે અભિમાન-મુ૦

૨૯૮ રૂપનગરની રાજકુમારી

નાથ અતિ ઉત્તમ નાટયો સોચ કહા
અદભુત, ગુણ રસ, સુંદિર, મનહર, નીતિમન પ્રિય, ભાઆ...નાથ
હાસ્ય વિનોદ, ઔરવિરકરૂણા નાના રસ ગુણ જ્ઞાન મીલે
નીતિવાન ગ્રહણ કરે જ્ઞાન, વિષય મન અજ્ઞાન હરે
કુલ અભિમાનપે, જાન દીયા, ક્ષત્રીયોને જયસા કામ કીયા
ઇશ્વરદે, મનભારત, જનવા, નીતિમન પ્રિય ભાઆ...નાથ

૨૯૯ અશ્રુમતિ

દીસે હાલ થયા શા હાલ હે દયા નિધાન
ફળ પ્રાપી પ્રસંગનું બ્હેન પામી હું નાદાન
કરણી તેવી પાર ઉતરણી થાયે નક્કી થાય
કોમળ બાળા જોગણુ બનશે હાય ન જોયું જાય—એની મારી
નાથ નિરંજન હાથ ધરે એ એકજ અંતર આશ
જોઇ જોઇ રોઇ રોઇ, નેનમાં, નીર, ન માય—એની મારી

૩૦૦ રતિછંદ

પિયુ તનડામાં લાગી, તારીરે, તારીરે, તારી, પ્રિતીતારી—
જીભે જપીશું નામ વાલમનું
રેશું આલમમાં ભેખ ધારીરે, ધારીરે ધારી ભેખ ધારી—
પરિબ્રહ્મ સમ અમ તમને પુજીશું
છોને નાખે મારીરે, મારીરે, મારી નાખે મારી—
મેરામણી હું માછલડી
શરડી, મરવાની ખારે, વારીરે, વારીરે, વારી ખારે વારી—

૩૦૧ બીલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ

વ્હાલા વૃજલાલ, સાથે લાગીરે, લગનીયાં, માહરી મહારાજ—
પ્યારી છબી શામળાની, સ્થાપી, ઘટ ઘરમાં, મેં'તો
એને હાથે છે મ્હારી લાજ, વૃંદ્રાવનમાં, ફરતાં, ધરતાં, વરતાં, આ...
હૈડે નિત્ય હેત ધારી બંધુ હળધરનાં હું'તો
સેવું છોડીને બીજા કાજ, વૃંન્દાવનમાં આ...વ્હાલા

૩૦૨ વીણાવેલી

કાયા કાચો કુંભ છે જીવ મુસાફર પાસ
તારો ત્યાં લગી જાણુજે જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ
સદા સંસારમાં, સુખ દુઃખ સરખા માની લઇએ
રાખે જેવી રીતે રામા તેવી રીતે રાજી રહીએ
પીંપળ પાન ખરતાં હસ્તી કુંપળીઆં
મુજ વીતી તુજ વીતશે ધીરી બાપડીઆ
નહિં જેવીને તેવી નિત્ય કોઇની નબતી જોઇએ—સદા
દશાના ઢંગ રૂતુના રંગ દેખી લઇએ—સદા
કદી મોહલા તો માળીઆં કોમળ છપ્પર ખાટ
કોઈ દીન એવો આવશે ભુખ્યાં ન મળે ભાત—સદા

૩૦૩ ચત્રા બકાવલી

મોરા મન લાગો ધડકનરે એએ, ન માલુંમ કયું ડરત મોરીજા—
જોરશોર ઠનઠન તમામે, કયા, ગુંજ ગુંજ બનબન
જમાના જાના હમને, ખબરે, જાની ન જાની—
અકેલે અકેલે ચલે હમ બલે, દમ અલમ ભુલા ભુલાકે
પાબેગલે લેલેડાલે, દરદર ફીરના સીધરના દીન તનમન

જોડે વહાં, એ કડ કડ કડ કડ તીકડાન, ધુમ કડ કડ
આજહી જાની ન જાની—મોરા

જાલીમ રૂપાદ ૩૦૪

આનંદ મંગલ કરશું જન્ટલ મેન થઈને ફરશું
જરને જમાવી, જગમાં મોટાં કામો કરશુંયાર—
દામ મેળવી, દામ, હાં રદયે ધારી હામ
ડોસા ડોસી એકુનાં, ઝેરથી રમાડી દેશું રામ—
લ્હેર કરશું લ્હેર હા થાશું સહુ પર સેર
મોટરમાં બેસી નારી સંગે ફરીશું આનંદ ભેર—

૩૦૫ શુક્રજયંતી

ભરમાવે છે ભલા ભલાને મોહ રૂપી માયા
માયા અપારી અતી વિકારી સૌ તેમાં લપટાયા—ભર
માયા વિષે અતિ અધ બનીને ભૂલ્યા જ્ઞાની અને ગુણવાન
મહેશસરખા થઇ માયા વશ પામ્યા અતિ અપમાન
દીધું ભીલડીને આદમાન—ભરમાવે છે
મચ્છ ગંધાપર મોહયો પારાશર, ખેંચ્યું માયાએ ધ્યાન
મિન સુતાનો સંગ કર્યા પછી, આવ્યું રૂષિને જ્ઞાન
પડી પાછળથી સૌ પિછાન-ભરમાવે છે

પાણ્ડવ વિજય ૩૦૬

ધાતા ગિરવરધારી, માયા અકલ પ્રસારી—ધાતા
જાયાસુર હિતકારી દાર્યા દનુજ સુરારી તાર્યો વ્રજ કરધારી—ધાતા
મતિ તારી અપરમ પારી કરે જગને મોહન કારી
ધારી કર હાસ્ય અકારી નીહાળી મતિ વ્રજ ન્યારી
કરણી તેવી પાર ઉતરણી પંથ સરળ દર્શાવ્યો નાથ
નવકો સાથે યારી ખારી પણ વશ સરવે તારે હાથ
કર્મો ધર્મો દાખી વારી લલિત લિલાહરિ કરધારી-

૩૦૭ દેવી દમયંતી

ભલે આવો પધારો મોંઘેરા મેમાન, પ્રિતીનાં ભોજન જમાડીએ
કરી અંતરની ખુલ્લી આ હાટડી, નાથ પાથરીશું હૈયાની પાટડી
જોઉ જમવાની જુગતીથી વાટડી, અમે સારા કરીને તમારાં સન્માન-પ્રી.
ખીરંભરુનો પાક બહુ રસાળ છે, કેલી ચુરમાનો સ્વાદ રસ વિશાળ છે
તુમ થઇશું યજમાન જો કૃપાળ છે, કાન્ત ચુંબન સુધાનું કરાવીને પાન.

૩૦૮ શુક્રજયંતી

મૃગ નયની હસીને તમે બોલો, રંગ રસીયા જવા ઘો છોડો છોડો-
માનુની મનથી માનોને નિરખ્યા કપટી પતિ કામોને
આઆઆ મુદીતા પ્રમદા, આઆઆ અધરા આઆઆ મૃતપા-
શ્રુ જાણી મધુરી વાણી આ, વશીકરણી વદન છુપાવો ના—મુદીતા.

૩૦૯ વીણાવેલી

વ્હાલા બોલો તમે, લાલા બોલો તમે, કેમ રસીઆ રીસાણા
બોલી કે ચાલી નથી, આડી હું હાલી નથી, નીતિને ટાળી નથી નાથ-વ્હા.
સાખી—રે રઢીયાળા રાજવી, દેવાંશીના અંશ
હસવું તારૂં મન વશ્યું ચિત્તહર ચાતુર હંસ
વૈભવમાં મરજી નથી, મહોલ માળાની ગરજી નથી
ઝાંઝર ઝુમણાંની અરજી નથી, માગું ન નાણું રસિક વરજી—
માગું શું બોલ વ્હાલા—

૩૧૦ રામ વિયોગ

રે પિતા શોક ફોક દિલમાંહી રે ધરી, આંખડી આંસુથી ભરી—
જીવ જાય તોય તાત આપનું વચન જરી, લોપનાર હું રે નથી નથી
દિલ દિલગીરી શું કરૂં હરિ વંન જાય, હાય હાય રામરાય પરહરી
રે પિતા કર્મની ગતિ ખરી—રે પિતા.

૩૧૧ પાણ્ડવ વિજય.

સૈયાં તોરે પૈયાં લાગું બૈયાં ના મરોઠ—એ રાહ.
કૃષ્ણે ધરી મુરલિ મનહર, અધર રસાલ
સુરવર, નરવર, નટવર, સુરપુરિ, દૃગને નચાવી, દીએ થેઇ થેઇ તાલ-ધરી.
વદન,મદન,મદસદન, શમન, ધન જનન, મરણ, ભય હરણ તરણમન.ધ.
મનન પરમ પ્રભુ રટણ રસનજન, મન કરે વિકસિત છેદિ ભવજાળ.ધ.

૩૧૨ રતિચંદ્ર

વ્હાલા શું આમ જાશો, નવ દિલ જરી ગભરાશો— વ્હાલા.
આવો ના હોય જુલમઓ, શાણી દિલેના ગભરાઓ
કેદી મળશો પ્રાણપતિ હું શરણ આપને થઇ છું આવી
ના સતી જરી દુખાશો, ના મનવિશે મુંઝાશો
પ્રેમેથી પ્રિય રજા ઘો, જવા દો—વ્હાલા

૩૧૩ બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ.

તારો મુજને હેતેથી ગ્રહી ભુજ હાથ રે ગુરૂજી
ગાઉં પ્રભૂ આનંદે ગુણ ગાય હોજી—
આશરો મારે તો, સાચો એ ગુરૂ આપનો છે
સ્તુતી કરૂં છું સ્નેહ સાથ હો—
છે નહિ મારે આશા ધન ધરા ધામનીરે
ગુરૂ મંત્ર આપો કૃપાનાથરે—ગુરૂજી તારો.

૩૧૪ સંત વિજય

શ્યામા સંગે ફરૂં, દિલ્લને શાન્તિ કરૂં—લટકાળી પ્યારી હો
તીવ્ર વિરહથી વ્યાકુળ હું રે દવા દર્દની પ્રિયકર તુંરે
બસ બસ પ્યારી સંગે હું માણું, માણું, માણું—શ્યામા.

૩૧૫ સુરેખા હરણ

અજબ ખીલી ખીલી, આત્માના ઉજાસરૂપ ચાંદની
પ્રજ્ઞા આકાશે આત્મચંદ. સુખકંદ—
ખેલે કળાઓ સકળ, બ્રહ્મ સંગ ભાવથી
રૂમઝુમ કરી, ઠુમઠુમ ધરી, કરથી કર ધરી, કરે મધુર મધુર ગાન-પ્રજ્ઞા.
બંસીના નાદે કરી ઘેલી ગોપીઓ, ભાન ભુલી, નીજ ધર્મને લોપીયો
સોંપીયો પ્રિતમને એણે પ્રાણ—પ્રજ્ઞા.

સાખી—રમે રાસ વ્રજ સુંદરી નટવર નંદકિશોર
નાદ બ્રહ્મને રીઝવે, માધવ માખણચોર— પ્રજ્ઞા.

સાખી—બ્રહ્મરૂપ શ્રીકૃષ્ણ છે ગોપિ ઈંદ્રિય રૂપ
વૃંદાવન નર દેહમાં રમતાં રાસ અનુપ— પ્રજ્ઞા.

૩૧૬ મદીરા

હવે આવજોરે, રસીયાજી મારે મોલ
મન માન્યાં ત્યાં સુખી થશો હાંરે
મળજો જરૂર ક્યો આવજો આવજો, રે રસીયાજી મારે મોલ-હવે
ઉપકારી, મહારાણીતણો છું મગન મગન દિલમાંય
પધારો (ત્યાં શું છે, બધું છે, હું આવીશ હું કહાવીશ)
મળજો, જરૂર ક્યો, આવજો, આવજો, રે રસીયાજી મારે મોલ-હવે

३१७ रतीचंद्र

ગોવિંદ ગુણ ગાઓરે રે નરનાર—

સાચાનો કૃષ્ણ બેલીરે, જુઠાને દે હડસેલીરે—એવો મારો કાન
રૂંડને માર્યો જો, કુંજને તાર્યો જો, દ્રૌપદીનાં ચીર પુર્યા ઘડી છેલીરે
—એવો
રાણાએ ઝેર દીધાં મીરાંએ અમૃત પીધાં ગિરિધર બંસીધરે સ્હાય કેલીરે
—એવો

३१८ देवयानी

મનહરણી તું તો બણી જો ને મુજ ભણી પરમ પદમણી મદીરા આપી
પ્રિમ લાવો મદ પ્યાલી રહે વ્યાપી રસ લાલી
કેવી વાણી મીઠી આ તારીરે, લાગે મુને પ્યારી રે
ટેકી તુંછે ગણી લીધી માપી,
નથી ન્યારા પીઓ પ્યારા નયન તારા
આઓ છબીલી પીઉ, પ્રીતે રસીલી થયો હવે ખરો સ્નેહ
આનંદનો વરસ્યો મેહ રાણી સૈયર ગણી ઉરછાપી—મન

३१९ वीणावेली

સરસમાં સરસસાર સંસાર શું છે મનની લગનમાં મગન રહેવું એ છે
બનાવ્યો બગીચો, આ જોબન જગતમાં નાહ બુલ બુલોના વિના શોભશે એ
મીઠી પ્રેમ વાયુની લ્હેરો વ્હેછે ભલા ભાગ્યશાળી સમજ તેની લે છે
ભુલી ભાન બુલબુલ પુંઠે ભમે છે, લગન લાગી તે લાગી નહિં છુટે એ

३२० सतीदमयंती

પડી અજગરને મુખ બાળા, તોયે જપતી પતિ જપમાળા
પારધીએ કુદ્રષ્ટી કીધી, ત્યાંય આવી બચાવી લીધી
થઇ ડાકણી શાકણી ઘેલી પતિએ જેને વનમાં મેલી
પરાધીન થઇ ઉદર ભર્યું દાસી રૂપે નીચ કામ કર્યું
ત્યાંય હારની ચોરી આવીં સજા સહેતાં પ્રભૂએ બચાવી
રહે હાલ પિતા ગ્રહે બાળા જપતી સ્વામી નાથની માળા
કરે એક વેળા ફળહાર વ્રત કરી મેળવવા ભરથાર
બાહુક એનો ઉત્તર દીજે, એવા પરમ પુરૂષને શું કીજે

૩૨૧ અશુમતિ

ક્યાં ચાલ્યા પ્યારા મારા એ પ્યારા શું ન્યારા થવાના આવ્યા વારા—
મટી અમારા તમે શું ઠગારા થશોજી ધુતારા—
કોઇના સુભાગ્ય જાગ્યા મારા તો ભોગ લાગ્યા
પ્રીતમ પ્રસંગે પ્યારા અત્યારે અકારા નકારા નઠારા—
સાખી—ભમરો ભોગી ભટકતો કળી કળી અથડાય
લલિત લ્હજત લઇ લ્હેરી લાલ લલચાય
મારૂં તે સારૂં માને મુરખ જન, સારૂં પોતાને છે સમજે પંડીત જન
સાખી—કાંટા ભાંગ્યો પ્રેમનો પછી બહુ પસ્તાય
સુખ સાટે દુખ્ખ વેઠવા એતો ચોખ્ખો ન્યાય
મોહન નિહાળીએ મિઠ્ઠી નજરથી વ્હાતાને વ્હાઇએ સાચા જીગરથી

૩૨૨ સરસવતી ચંદ્ર

દીધાં છોડી પીતા માતા તજી વ્હાલી ગુણીદારા
પિતાકાજે તજી વ્હાલી, ન માની વાત મેં ત્હારી—
પ્રિયાના આંસુ હું ભાઇ નએ રહેવાય જોવાઇ
રૂવે તે દેવી રોવારે અધિકારી ન લ્હાવાને
અહો ઉદાર વ્હાલીરે સતિ તું શુદ્ધ શાણીરે
છુટે ના તે નિભાવી લે પડ્યું પાનું સુધારીલે
અહો આ જીવ મ્હારારે દઇ આદર્શ દારાને
ઘટે ના વાસ સંસારે ઘટે સન્યાસ તો ત્હારે
હતી લક્ષ્મી હતા તાત હતા વ્હાલી હતા ભ્રાત
નહિ ત્યારે નહિ કાંઇ ન લેવું સાથ કાંઇ સાહી
જહાંગીરી ફકીરીએ લલાટે છે લખાવી મ્હેં
પ્રજાએ હું નૃપાળે હું ઉરે આ એકલી તું તું

૩૨૩ બાજીરાવ મસ્તાની

બસ હું બન્યો છું ફાંકડો જુઓ છત્રપતિ આ છેલી—વાહ વાવાજીવાવા
આડો છે મુછનો આંકડો રહીશું રસ રંગમાં રેલી— હાંહાંહાં જીહાંહાં
આઠોકર એક ઠમકાવશું તો મળશે રૂપિયા થેલી—વાહવા જીવાવા
શું પદમણી પરણી લાવશું ને બનાવશું હવેલી— હાંહાંહાં જીહાંહાં
બહુ માડી ઘોડા રાખશું ને થઇશું સુંદર સેલી—વાહવાવા જીવાવા

આકરપર ચાબુક દાખશું ને ફ્રુક બનશું ફેલી— હાંહાંહાં જીહાંહાં
નીત નાયકાઓ નચાવશું ગાન તાને રહીશું ખેલી—વાહવાવા જીવાવા
ચતુરાઇ રીત ચલાવશું મોજે કરશું મન મેલી— હાંહાંહાં જીહાંહાં
કરોડોપતિ કહાવશું કોક કળાએ કેલી— વાહવાવા જીવાવા
નવ કાને કોને લાવશું આનંદની થાશે હેલી— હાંહાંહાં જીહાંહાં.

૩૨૪ હરિશ્ચંદ્ર

રાત એક સપના મયને બદચ્યય પ્યારે આજ દેખા
જાપહૂંચી મય એક દેશમે હાય રાજન દુર હો જાને ઉસ્કા
રાજ દેખા જાતે ઉસ્કા તાજ દેખા લુટ જાતે સબ રાજ દેખા
મુખપર પર તે ગાજ દેખા—સપના
રાજ તારાજ દેખા તાજ મહુતાજ દેખા
રાજકે રાજેકા આખ઼તમે ચ્યય સરતાજ દેખા—જાપહુંચી.

૩૨૫ ગુલરૂ-ઝરીના

દાવર તેરી રહેમનકે ગુલશાનમે કયા બહાર આઇ
છાઇ બદરીયા અયસો કુરહતકી આહા, આહા, આહા
કયા હર દીલને રાહત પાઇ પાઇ— દાવર તેરી.
કયસી બહાર રશ્કે ગુલજાર હરએક સરસાર
હરદમ મોલા મેરે વાહ વાહ તુને કયસી બદલી
રહેમત યજદાનકી મહે ફીલે હય બરસાઇ— દાવર તેરી
લીજે સલામ સાહેબો રામ રામ સાહેબો
ગુડઇવનીંગ ગુડઇવનીંગ વેલકમ માઇડીયર જેન્ટલમેન
તુમને હમપે કયસી સીફકત ફરમાઇ હય ફરમાઇ—દાવર તેરી.

૩૨૬ મુરીદ્દેશાક

ભાવનીયા મોહની મુરતીયાં સલોની પ્રીયાજીયરા લોભાય મન—
ડાર દીનો મોપે કછુ જાદુસાં કરકે તડપત જીયા જાત
મધુરબાત, સુરસગાત, લોભાત, લેતજીયા હય આનબાન
ચાલતોરી, કામનીયાં, મોહની મુરતીયાં સલોની પ્રીયા જીયરા લોભાય મન

૩૨૭ ખુનકા ખુન-ઈન્તેકામ

દીલદાર દીલારા સુન બતિયાં મનજીલકડી પચતાયેગા
કજાકે અજલસે બચાલેનાં-મનજીલકડી પચતાયેગા
હય ચોર ચેહ દુશ્મનજાંકે બદખ્વાહ હય નામો નીશાકે
હય દોસ્ત કીસકે કહાકેરે કોઇ વકતપે કામ ન આવેગા—

૩૨૮ સરસ્વતિચંદ્ર

ઓહો કરમગતિ પલટી મતી મારી, તજી નગર ઘર દુર સ્વજનથી
ભરકી ફિકર ભરી, તજી સુકુમારી—ઓહો
ચંદ્ર કુમુદ તજી ડુબે ક્ષીતીતલ, રજની કરી અંધીયારી દીનદુખીયારી

૩૨૯ દિલફરોશ

દુર દુર મુજીતુ નીકલ નીકલ નીકલ નીકલજા
મચલ નચલ નીકલજા ખલલ ન કર સંભલજા
જાકે મરજા ખાક બનજા કરન ખીજલ દુર હોજા
ચટક મટક ઝટક પટક સટક લટક અટકજા
ઓ ગુલામ બે લગામ ખામ અલગ સરકજા
તોબા તોબા તોબા કરો ન બતીયાં
અરજી ઘતિયાં ચંચલ ચપલ કઠન છતીયાં
હમસે દમ ન ચલત સકત તુમસે હારા હારા ખ્વાહ મખ્વાહ—દુર.

૩૩૦ ખુનેનાહક

જાની સુન તોહેબીન જીના ખુશ લગેના
કલ પડે ના અમન મીલે ના પરેશાની
હયરાની બેધ્યાની હયઠાની સીતમરાની—સુન.
ક્યા ધન તુજપર જાના તનમનકો વારના
હરબારી દીલદારી કર કર જાની સીમ
હરદમ જરસર કરત નજર બન, બન્દગાન બન્દા—સુન.

૩૩૧ ખુબસુરતબલા

દેખો યારો કયા ઝમકારા બીબી અયસી લાએ
કે જીસને આતેહી મેરા દીવાલા ફુંકાહાએ
યારો કે સાથ હોટલમેં ચંપીનકી બોતલ ખુલવાયે
ઔર યહાંતો મીસ્ટર ખયરસલ્લાહકા ડબ્બા ગુલ હોજાએ
મીલે જીસકો જોરૂઅયસી વોહબ્હાર દેખે કયસી
લાઅનત ભેજેયારો અયસી જોરૂકી અયસી તયસી
કોઇ આવે સાયકલ લેકર ઔર કોઇ લાવે મોટરકાર
મીયાં તો ઘરકી ખાંએ હવા ઔર બીબી જાએ બહાર
ગયરોંકી દેકર હાથ બગલમેં ફીરતી હયે બજાર
અયસી ફેશનએબલ ઔરત પર હો ખુલકીમાર—

ભટકે વોહ રાતોકો નાટક શાટકમે ઉલજુલૂલ
મીયાં રોકે તો બીબી કહેતી હય બી કવાયટ મુ કુલ
દેખો યારો તુમભી ન કરના કોઇ અયસી ભૂલ
વર્ના તુમારાબી ચેહ કરદેવેગી ડબ્બા ગુલ

૩૩૨ સફેદ ખુન

કહેરહા હય આસમાં એ સબ સમાં કુછભી નહિ
પીસ દુંગા એક ગરદીશમે જહાં કુછભી નહી
જીસ જગાથા જમકા જલસા અઓર ખુશરોકા મહેલ
ચન્દ કબરોકે સીવા અઓર અબવહાં કુછભી નહી
તખ્ત વાલોકાહી પતા દેતે હય તખ્તે ગોરકે
ખોજમીલતા હએ યંહીંતક બાદ અજઆં કુછભી નહી
ગુંજ તેથે જીનકે ડંકેસે જમીનો આસમાં
ચુપ પડે હએ કબ્રમે અબ હું નહાં કુછભી નહી–

૩૩૩ દિલફરોશ

પ્યાર મોહનીયા નીભાના હોગા ગમજો હોગા ઉઠાના હોગા–પ્યાર
આશકકો ખોસા તો શીરી લબોંકા દેના હોગા દીલાના હોગા–પ્યાર
ચરચે તો ઉલફત કે યેહી રહેંગે હમન હોગે જમાના હોગા–

૩૩૪ જહેરી સાંપ

જાનેદે જાનેદે હય યેકયા–બેકાર હય સારી તે હારી યેધૂમ
કયસા પાપી હય જમાના તૂને જાના કયા,
પાની પાની હોરાની યેકેસી નાદાની ઠાની યહતૂને–જાનેદે
બદ ગુમાન હાય શૌહરપર હયકયસી નારી
બાતે ફુજૂલહી બનાના જીમે કયા હય જોતુ પી છે
પડાહયયું મેરે રોજકીરોજયેહી બલા

૩૩૫ ખુનકાખુન ઈન્તકામ

આશક ખરબુચા જેવા—એ રાહ.

કયા ખુબકી સફાઇ વાહવાહરે મેરે યાર
બઠીયાશ બનકે આયા ઐયારોંકા ઐયાર
ચીડીયાકો ફાંસે ચકમા દેકર ફીકરા ઝાંસા
કરહાલા સારે ઘરકા સબ સફાયા મકકાર
કમબખ્તી સખ્તી સારી જબ આઇ ખુહડેકી

બીહલા ફુસલાકે મુજકો કહા સુન મેરેયાર
કીસમતકી હેટી બેટી જેવર મહેના સમેટી
બીસ્તર પેશલકા લેટી ઔર મુજહો કો કરાર

૩૩૬ સિદ્ધાર્થ બુદ્ધ

દેવીશા માયા સુતપર છે તાનના— દેવી
આત્મ પ્રતિ બિંબ સુત એ સત્ય અતુલ પ્રીતિ ધરતી-દેવી
એ પ્રીતિ નિરખવા આવે દેવપણ ઉતરી—દેવી

૩૩૭ હરિશ્ચંદ્ર

મેરે સુલતાનકા અગર કોઇ સમર કામ આયે
ઇસ્સે કયા બઢકે હય વ્હો આપકે ઘર કામ આયે--મેરે
આજ હય કલનહીં યહ દોલતો દુનિયા કયા હય
નહી બિહતર હયકે સમજે મેરા જર કામ આયે—મેરે
ખાલ ઔર માસભી કામ આતેહયેં હયવાનોં કે
હય ઇન્સાન ઇન્સાનકે ગર ગામ આયે-મેરે
પાંવ ખિદમતસે કભી આપકેહટને કે નહીં
કાટલો ચૌકસે મેરા જોયહે સર કામ આયે-

૩૩૮ રાણકદેવી રાખેંગાર

માનુંની તું માન મારૂં વચન આ નીરધાર
સૌરાષ્ટ્રનો પતિજ હું નામ રાહખેંગાર--માનુંની
ભાનભુલી ભામની કેમ વનમાં ફરે
ઉદાસ દિલ તારૂં કો પૃથ્વીમાં પરે
છે આશ શી તુજ દીલ વિશે જણાવને મુને
કેમ આંહી એકલી કેમ દેહને દમે

૩૩૯ સિદ્ધાર્થ બુદ્ધ

મમાં ભેદાઇ મમ અંગે અંગ મનડું મૂદુરે મ્હારૂં થયું અપંગ-મમાં
ભેદ ન જાણ્યો ભોળા દિલે એ ક્ષણનો ચમકી ચાલી કોઇ વીજ અધસ્મે
મુગ્ધ બન્યો પણ જાણ્યું ન જાદુ હતુ લોહ ચુંબક અનંગ

૩૪૦ સરસ્વતીચંદ્ર

પાપીના મોહડાકાળાં સતીઓના બોલ બાલા
વન વન કુટિલ મન શું કરે તનમન કરી લે તું ભલે

દોરી છે સહુ તુજ હાથમાં જગનાથના—
શું કરે ભલા વૃથા બડાઇ પ્રભુ કરતા જગ ધરતા સંહરતા
અદલ ઇન્સાફ તેના હાથમાં નાદાન કર ગુમાનના
પાપીની ધારણા થાય અંતે ધૂળધાણી
તજ શઠતા દુર્જનતા મન ક્રુરતા નિષ્ઠુરતા—

૩૪૧ સતી દ્રૌપદી

ધર્મ ધુરંધર, શ્રી યદુનંદન જયજગ વંદન સ્વામીરામ
જગદાનંદન, કંસનિકંદન, પંકજ ચરણ નમામિરામ
સંત સતી સુખદાયક જનના, સહાયક દીનના
વિશ્વંભર વ્યાપક, જળ, સ્થળના શશી દિનકરના
બ્રાહ્મણ, પ્રતિપાલ લાલજી પાંડવના રખવાળજોને
દ્રૌપદીકેરા દાસ દયાળુ કૌરવ કેરા કાળજોને—
ભારત ભવ જળ તારક સ્વામી પારથ રથના ગામીરામ—

૩૪૨ ઊમાદેવડી

જારેજા, જારેજા, અરેનીચ, દુરાચારી નારી-લાખવાર કહુંછું દુરજા
અભિમાન તને બહુ છે મગજમાં, સમજ કે તને રગદોળુ રજમાં
અરે જારેજા, બકતીતું ના ખાંડભલેખા ધૂત દુરથા—જારે
રતન પથ્થરથી, નહિરે, પછાડું કાંચડીને, સિંહ નખથી ન ફાડું
જારે મુરખા, હીણા હીજડા, બોળુ હડધા ધુત દુરથા—

૩૪૩ વીણાવેલી

ચાલો મારા ચતુર. સુજાણુ હાં હાં
મારો નહિ. નયનનાં બાણુ, હાં હાં
કાળજે ઉતારી, તારી, મુરતિ, રસિલા પ્રાણુ—ચાલો
ઘાયલ કીધો ત્હેં પહેલા, ધુતારી મારી, નયનનો માર
દાઝયા ઉપર, લુણુ વચન, લગાડી પુરો કર્યો લાચાર
નખરેથી છેવટ નાજુકનાજુકડી માર્યો ત્હેં હાય હાય ઠાર
રસિકવર, માર્યો ત્હેં હાય હાય ઠાર—કાળજે

૩૪૪ અશ્રુમતિ

ચાલરે રસીલી છબીલી, રંગીલી, લગન વેળા વહી જાય
આવને વ્હેલી વ્હેલી અલબેલી મગન મગન મન થાય
કોમળ કળને ગ્રહણ કરણ મધુરી મન લલચાય—ચાલ

રંગનું સુગંધ સુણ્યાં સુગંધી કસ્તુરી મ્હાય
સુરંગીઓને નહિં સુગંધ જગતમાં જણાય
આજ કસ્તુરી સુર સોનું સુગંધી થાય
મંગળ ગીત પ્રીત રીત સકળ ગોરી ગાય—

૩૪૫ મહારાજ કાકુભાઈ

કાનગરઆહે જનમલીયો. કાનગર આહેં
દુરીજન કંપે દેશ દેશવા ભક્તનને કે મનધીર—જનમ
પ્રગટ ભયે મહાબલી અતી યોદ્ધા, કંશ પછાડનકું
કુદ પડયો જલ જમુના, ભીતર. કાલીનાંગ કીનો ફેર—જનમ

૩૪૬ મહારાજ–કાકુભાઇ

દામની ચમક લાગી વાસુ ધાકી ધાય ધાય—
દેખી એસી, વેનીતતું દેખનહાર
માલીક મેરા સ્વામી તું સરજનહાર—દામ
દેવીચંદ્ર મોહની મુરત, વાસુ ધાકી ધાય ધાય—દેખી

૩૪૭ મહારાજ કાકુભાઇ

પનીયા ભરન મે કેશેજાઊ મોરીઆલી ઠાડોલય બીચમગ
નંદકુવર કૃષ્ણજાકો નાહી—પનીયા
રાર કરત કરપકરત અંગીયા મશકત બરજોરી
કર છોરત ન પરેપાઉં—પનીયા

૩૪૮ મહારાજ કાકુભાઇ

શંકર વિકધરે પિનાકધર ડમરૂધર ચંદ્રમન લલાટધર
ફણીદ્રધર,ત્રીશુલધર ત્રીલોચન ગંગાધર જટા મુગટધર—

૩૪૯ મહારાજ કાકુંભાઇ

રંગ ભરશેએ...પીયા મોરી દેખ સખી કાનન
રંગભર હોરી ખેલત બનવારી, મારી પીચકારી
ખેલત, રસ ગિરધારી મુરારી–પીયા મોરી દેખસખી કાનન—

૩૫૦ દેવી દ્રૌપદી

રંગજોબનું બતાવે વિરહ વેદના સતાવે, રત્તિ ચિત્તનેચળાવે
મને બાવરી બનાવે મદન બાવરી—રંગ
સ્નેહ સ્વપ્ન આવી નિશામાં જગાવે
સુની સેજ ઉંડા, નિસાસા નંખાવે
આઠજામ રહતાવે, સમય સંકટ વિતાવે–મને બાવરી

વ્યર્થ ગણો વીણા ન કોઇ જો બજાવે
વ્યર્થ તેમ યુવતી પતિના અભાવે
ભોગી ભ્રમર પાસ નાવે કુસુમ વ્યર્થ જન જણાવે—મને

૩૫૧ દેવી દ્રૌપદી

છેમમ ભગિની વિપદમાં કૃષ્ણા કૌરવ ફરતા ફુલી કુમદમાં—છેમમ
હરિઆરમદ ખળજનો સકળને ચમત્કાર નિજદાખુ—છેમ
પળપણ નહિ અહિં રહું પ્રિયતમા નહિં અન્નજળ ચાખું-છેમમ

૩૫૨ ભુલભૂલઇયાં

રંગરલીયાં હાં કર ગુઇયાં, ફુલવરીયાં પ્યારીયાં—રંગ
થુનથુન નગનગ, જગત નગનગ થરકી જગત કુક થરકી રંજ કુંજે
રંજ કુંજે ધાધા—
પ્યારા, પ્યારા, સમા, આયા પાયા ન્યારા સારા દીલજાની મીલેગુલખીલે-રંગ
ગાવો, ગાવો, સારી સારેગમ, સારે નીસાધાની પધમપ
તીરકીટધા, તીરકીટધા તીરકીટધા ધાંધા

૩૫૩ બોલતો કાગળ

રંગી આ દુનિયાના રંગી બેરંગી, તે રંગી બેરંગી—દુનિયા.
સાગર પાણી શીતલમાં, વડવાનલ તેના તલમાં, આગને પાણી બન્યાં સંગી
આજે સંગી મનાતા કાલ ભુજંગી થાતા કોણ ભુજંગી કોણ અંગી
વાયુ જે દીપક ઠારે આગને એજ વધારે, પ્રભુની પ્રભુતાએ દોરંગી

૩૫૪ દુહા. નંદ બત્રીસી

ગંગાજળ નિરમળ સમુ શુદ્ધ પવિત્રજ સાર
તેવું કુળજો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર
હંસ ગયો સરોવર તીરે દીઠું અમૃત સાર
પીધા વીણ પાછો ફર્યો (તો) પડ પાસા પોબાર
સત્ય ચુકે જો સાધવી ધરા ન ઝીલે ભાર
તે ગુણ જો હોયે મુજમહિં (તો) પડ પાસા પોબાર
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર
કામી પાશ રહે કામની (તો) પડ પાસા પોબાર
મીઠો આંબો સર્વદા ઉત્તમ ફળ દેનાર

તેવું કુળ જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર
વિમળ કમળ વિલોકીને ભ્રમર ગયો તે ઠાર
દીઠું પણ અડકયો નહીં (તો) પડ પાસા પોબાર
અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી સતી ખરી નિરધાર
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર
ભૂખ્યાં આગળ જો ધરે ઉત્તમ ભોજન સાર
ખાધા વિણ ઉઠે નહિં (તો) પડ પાસા પોબાર

૩૫૫ બોલતો કાગળ

ફુલણજી ફુલોમાં ઝાઝા ફુલ્યું ફુલ ફુલી કરમાશે
ફુલી કરમાશે, ખિલેલું આખર ખરી જાશે
સરખા દિવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહિ જાશે
રેંટતણી ઘટમાળ ભરાશે, ભરાઇ ઠલવાશે
ઉજળું એ સહુ દુધ આજ અભિમાને દેખાશે
જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો ત્યારે સમજાશે.

૩૫૬ દેવી દ્રૌપદી

યમુનાને તીર સખી યમુનાને તીર, બંસી બજાવે કૃષ્ણ યમુનાને તીર
સુણવા અધીર ગોપી સુણવા અધીર—બંસી.
જાદુ ભરેલી મધુર બાંસરી બજાવે, ગોપી રસીલી સકળ ઉંઘથી જગાવે
રાધિકાની નણદીનો માડીજાયો વીર—બસી.
સાખી—નિમિત કરી જળ ભરણનું ઘટ લઇ થઇ તૈયાર
યમુના તટ પનઘટ પરે આવી ગોપી નાર
ઘેલી બની ગઇરે ગોપી ઘરનું ભાન ભુલી
નાદે ચઢી ગઇરે ગાંડી રસમાં સાન ભુલી—ઘેલી.
ઘટપટ ભુલી સ્થળજળ ભુલી સ્વામી ધ્યાન ભુલી—ઘેલી
સાખી—દહિં માખણનો ચોર એ ગોકુળનો વસનાર
પુત્ર યશોદા નંદનો કામણનો કરનાર
યોગી ભોગી સદેવ જેથી મુગ્ધ થાય, ગોપી ભોળી ન કેમ કૃષ્ણ ગાન ગાય
બ્રહ્મ શુદ્ધ ધરી આવ્યો માનવી શરીર—બંસી.

૩૫૭ બોલતો કાગળ

આશક ખરચુચા જેવા માશુકનો પુર દમામ

ચાહે રાંડે કે માંડે શું અમને તેથી કામ
જાણે ઘરડી ઘોડીને પહેરાવી લાલ લગામ
જોડી જુગતી છે એવી જોવાને મલશે ગામ
વર લોભ ધરે કન્યાનો જમવાને માગે જાન
ઘોડાને બદલે ખાંધો ગીતડાંને બદલે કાણુ
અંહી માંડવડો મંડાયો ત્યાં કાષ્ટ ગયાં સમશાન
ચોરીને બદલે ચોકો ને રામ બોલો ભાઇ રામ.—

૩૫૮ મુરીદેશક

છાંડો છાંડો જી મોરી કલઇયાં, દુખાત નાંહિ બઇયાં પડું મગ પઇયાં પઇયાં—
આહ બગરીયાં સબતોડ ડરીયાં કરો દેખો ન લડકઇયાં,
કોઉ સખીજો સુન પઇયાં, આ જઇયાં— છાંડો
ચુડીયાં મોરી કરકાઇ, દેખો દેખો તુમે રામદોહાઇ કાંપે હીયા જીયા
એ મન રસીયાં કયા મન બસીયાં આવોજી આવોજી ના તરસાવોજી.
હે બાંકે જનીયાં—

૩૫૯ રાજતરંગ

આપેલી પદવી દીપાવજો મામા, સંતોષ જેમ ફેલાય પ્રજામાં-આપેલી
જાણે ધર્મનો મર્મ વિવેકી તજી દેશો ન ન્યાય કે નેકી- આપેલી
નિશો અમલ તણો ભાન ભુલાવે, ક્રૂર બનાવી કુકર્મ કરાવે,
મર્કટ પાન કરે મદિરાનું પુછવું શું પછી ઉન્નતામાં— આપેલી
સુજ્ઞ અમલ વડે અંધ બને છે, ભુષણ ભુલીને દુષણ લેછે,
જોઇ વિચારીને ચાલશો પ્રીતે, પસ્તાવો ન થશે પડદામાં- આપેલી

૩૬૦ નંદબત્રીસી

પ્રણામ પ્રાણ મારા છે છેલ્લાં પ્રણામ-આભવનું થયું પુર્ણ લ્હેણું તમામ—
* સાચવી છે નીતી પુરી આ શરીરે ધારી ધર્મ ધુરી, સ્વર્ગે રટીશું તમારૂંજ નામ-

૩૬૧ ભુલભુલઇયાં

સબ ઘર પાગલ, સબ ઘર પાગલ, સબ ઘર દીવાના
અંદર પાગલ બાહેર પાગલ ચક્કરમે આના

નોકર પાગલ ચાકર પાગલ કીસકા ગમખાના
સબમેં અબ્દુલકરીમ દાના
યા ખુદા કયા હુવા ગજબ, યા ખુદા પાગલ હય સબકે સબ
કયા કરના મેરે મઓલા, હય પાગલ સારે અઓલા,
હય ખુન હમારા ખવલા
છુટા પીના ખાના
આગ લગાઓ તુંમ દરદર, ફીરના હો માલુમ— સબમે

૩૬૨ ખુદાદાદ

તોરા દાવર દાદાર યાર શાહા તું માલીક પ્યારા
બાગકા બાડીકા નાદીર ગુલકી ડાલીકા
નાદીર બાલીકા સોહે ગુલશન પ્યારા પ્યારા- તોરા
તુ માલીક પ્યારા, આંખો પ્યારા જાનો પ્યારા
નાદીર બરતર આસમાનકા તારા પ્યારા
દાદારકા સંસારકા પ્યારા- તોરા

૩૬૩ જુલ્મેવહેસી

પાયા ન બંદોકી બસ્તી જાંહાંમે અચ્છી
બદકી કરની બરત અગની બદમે મીલકે બદ હુવા -
પલક ઝપકી નજર જબકી ડગર ડગર ખાહી બખ્તે બદસે પાઇ
મનજો બદનાં બતીયાં કરત કર હર હર રતીયાં કરત
કઓસે હોતી અઓસી બારી ખ્વારી
હાએ— પાયા

૩૬૪ અસીરેહિર્સ

જવાં દુલ્હેપે હું મયનીસાર મુવે ખુસટપે હું મય નીસાર
તેરી મેરી જોડી બની મજેદાર
અંધાકાની જોડી બની મજેદાર લુલી લંગડી જોડી બની મજેદાર
શાદી કરંગા ઘોડે ચડુંગા ફીર ના કરૂંગા તકરાર-- તેરી મેરી
મુજે બાલી બનાદે બુંદે મંગાદે સાડી દીલાદે તું ચોલી કે સાથ
તુજે બાલી બનાદું બુંદે મંગાદુ જુતા ગઠાદું મય મોચી કે હાથ
અભીજાઉં અભીલાઉં અભીજાઉં જાન શાદીકા કરો ચેકરાર--તેરી મેરી

૩૬૫ મુરીદશાક

ખનનન ખનનન ઝનનન ઝનનન રૂપઇયા છુપાયે મોસે નીત નીત બાપ
થઇલીમે રૂપઈયા રાખે થેલીકો બકસવામાં તાલા મારે ચાવી
મારે ઇત ઉત બાપ મય ચોરી કીનો આપ
પરભૂઆ બાપ હય મોરા મોહે દેત રૂપઇયા થોડા પર મય
ચાલાક હું છોરા હો જઇયું બાપ તોરા

૩૬૬ મુબારક

ખેંચો કયું ચુંદરીયાં મોરી સખીરી શી બાલાજોડી
હીરખ નીરખ અબ છતીયાં-- ચુંદરી
નર નારી કે નાજ નખરે નખરે નેન હજાર
યું સબ ચુડીયાં ચુસબ તાજ, રાજ સાજ સબયું--

૩૬૭ રાજતરંગ

ઓ કુટીલ અંધકામી, જા શ્રાપ તુંને દઉં છું
જો શુદ્ધ સદા રહી હું તો વચન પળે કહું છુ
હું કુંવારીકા બીજું શું કહું નકકી નાક ખોઇશ ગમાર ગમાર ગમાર ગમાર
કર કાળું મોં અહીંથી તારૂં નહિતર ખાઇશ પેજાર, પેજાર પેજાર પેજાર—

૩૬૮ જગતસિંહ

ચંચળ ચતુરા ચપળ નયનથી ચીત ચમકાવતીરે
મનહર મધુરા મન મટકોથી નીત નવરાવતીરે
પ્રેમી ડાળે હરનિશ ઝુલતી પ્રેમ પુષ્પની માળા ધરતી
પ્રેમી કેરાં પુર્ણ પ્રસંગે મ્હાલતીરે--
મદન કટારી તનપર મારી જખમ કર્યો છાતીમાં :કારી,
ભમર કમળ રસમાં ભામા ભરમાવતીરે—

૩૬૯ સૌભાગ્યસુંદરી

ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાણરે
પગ નાજુક તમારા આ મચકાઇ જશે

કમર લચકાઇ જશે એ સુજાણરે—
નાજુક વેલી ફુલસમી કોમળ આ તુજ કાય,
ધ્રળકે છાતી સ્વાસથી એ ચંચલથી ઓળખાય
પરસેવાના બીંદુ આ બાઝ્યાં મુખે મુખ રાતું થયું થાક અતી દુખે
આ છાતીપરે લ્યો વિસામો સુખે એ સુજાણરે— ધીમાં

૩૭૦ અશ્રુમતી

નાના, નહિ નહિ જાશું બાપું નીચ પ્રસંગે નીચ ન થાશું—
હઠ તજી દે કુમાર વિશેષ મુકી વિચાર—
કાજળની કાળાશ લાગતાં ધોળું છતાં પણ કાળુ બને,
ધારી ધર્મ મેમાન તરફનો જીવ કચવાતાં જાવું પડે
ઝટપટ જાજા, ખાલી ફાંફાં ગાંડો ના થા જા જા જા- નાના

૩૭૧ હુશને ફરંગ

દીલકે દીલમે અરમાન રહે સરફાબી અબ જાયે,
ચલી ચલી મેરીપરી દેકે થેદાગે જીગરી
ચેન ન બીન પ્યારી મોહે આવે, સરફાબી અબ જાયે—દીલકે
મેં જાઉં નહિં પછતાઉં લજાઉં દિલબરકો ગવાઉં યહાં જીગર જલાઉં—
મોહે ત્રીભુવન લાગે વિરાન કરૂં આહોજારી અશ્કબારી જીયા ઘબરાયે—

૩૭૨ વીણાવેલી.

પધારો સઉભાગી નાર દાસી પ્રીતમ તુજ પાયની
સુંદરી રદય હાર છાયા છબીલા તુજકાયની
છો ભાગ્ય દેવી મમ બામા રહયા રદયે મંદીરે રામા,
ભોળા મારા ભરથાર શાણા શીર સરદાર—દાસી
સદા પતિ પ્રીયાના અન્ન દાતારે પતિ દેતાને અમે ખાતારે
રહીયે પતીવડે રંગ રાતારે
વાહ વાહરે...આ મારા ભાગ્યના ભંડાર
ભુંડી છું આ મારા પ્રાણના આધાર—દાસી.

૩૭૩ હરિશ્ચંદ્ર.

ઇસ પાપી જગમેં ધન હય અપસે ધર્મી ઇન્સાનકો,
ઇસ ધર્મીકો જીસ્ને દઉલત ધનકો છોડા
છત્રો સિંહાસનકો છોડા દુનિયાકે દામનકો છોડા,
સરપર ખેલા સંકટ જેલા રખ્ખા હય ઇમાનકો ઇમાનકો-ઇસ
અબ રચકે દીગર ઢબ કોઇ ભારી દુખ ડાલું અબ કોઈ
નીકલે જીસ્સે મતલબ કોઇ મુજકોભી માને સબ કોઇ
ઇંદ્રાસનમે દઅવા કરકે,
જો આયા સો પુરા કરકે બાજી જીતું કીર્તી પાવું
રખ્ખું અપને આનકો, મએ આનકો-ઇસપાપી

૩૭૪ ઉદયભાણુ.

જે કરશે તે ભરશે કોઇ શું કહેશે... બાવળ વાવીને આમ્રસ્વાદ કેમ લેશે
કેસુડે વાસ ન મળશે નહિ કેતકી કદીએ ફળશે,
જે વાવે તેવું લણુશે કરણી સરખાં ફળ દેશે— બાવળ
કઉવચ સંગતથી રંગત શું રહેશે, ચંદન ખંડનથી ગંધ અખંડ વ્હેશે
મદ મધપુડે જે વળશે મધ ભાગ્ય હશે તો મળશે પણ ચટકા તો નવ ટળશે
આદેશે પરદેશે—બાવળ

૩૭૫ કનકતારા.

ગયો ક્યાં મીત્ર મારો હાય અરે પ્યારો,
મુંજાએ છે બહુ દુખેથી જીવ મારો— ગયો
દુખી છે મિત્રના નારી અને બાળો
બચાવું ત્યાં સુધી નહિ શાંત થાનારો
જુલમ છે પાપીયે કીધાં ઠગાઇથી
બચીએ તો હવે છે કયાંય જાનારો— ગયો

૩૭૬ ચંદ્રાહાસ.

શાણો પુરો આ પુરો શાણો છે નીતી વચન મુખ શા સંભળાવે-શાણો
વેષ કંગાલનો વસ્રમાં ભાસે પણ ઉત્તમ કુળ એ ઓળખાવે—શાણો
દિવ્ય કાંતિ છે દેહની કેવી રાજ કુંવર તન તેનું જણાવે—શાણો
પ્રશ્ન કરીને પુરોરે જાણું મોહની મુજપર એ ઉપ જાવે—શાણો

૩૭૭ ઉમાદેવડી.

રસીલીના નેણુ સુધાકર વેણુની સાકર નહિં મળે હવે હાય
નજીવાં જીવતર સાથે વિના વખતે જોબન રતન જાય
ચિત્તનો ઉજાસનો ઉલ્લાસને આશ આજ જાય—રસીલી
પ્રેમ પાન એકવાર પામ્યો હોત હાય હાય
સલુણી સંગ રાગ રંગ માણ્યો હોત હાય હાય
સાસને નહિ સોસ કે અફસાસતો જણાય—રસીલી
ભીંતર ભેદી પ્રેમ સુખ મુખથી કહ્યું નવ જાય
ગુંગે ખાધો ગોળ તે સ્વાદ હૃદય સમજાય— રસીલી

૩૭૮ ઉદયભાણુ.

ટાળ્યા નહિરે ટળે લખ્યાં જે લલાટે લેખ,
વાવ્યાં બીજ તે ફળે કરમે લખ્યું તે મળે—ટાળ્યા
દશરથ બાંધેલ તલાવડી પાણી શ્રવણ ભરે
ધર્મ કરતાં ધાડ થઇ આંધળા ઝુરી તો મરે—ટાળ્યા
રઘુવીર ચાલ્યા વનમાં સીતા રૂદન કરે.
દુષ્ટ દગે સતી લઇ ગયો લંકા પળમાં બળે—ટાળ્યા
હરિશ્ચંદ્ર જેવો રાજવી નીચ ઘર મજુરી કરે.
રાણી વેચી પરઘરે વેળા ચાહે સો કરે—ટાળ્યા

૩૭૯ કુમુદચંદ્ર.

શીદ કલપાઓ ન સતાવો હું છું રંક જુઓ જરી દિલપર ધારીરે-શીદ
આજારી. નાદારી, બીચારી ગમખ્વારી આવારી છે મારી સાથ
હું નારી ગઇ હારી દુખીયારી છું ભારી લ્યોધારી અહીં અનાથ—
બે તનથી છું ધનથી છું મનથી છું જનથી સાજનથી બહુ દીનથી દુર
માતાથી પિતાથી ભ્રાતાથી દાતાથી નાતાથી ન ચડયું નુર-સીદ
બીચારી વીચારી લ્યો તારી કર ધારી દિલ ધારી ઘા મારી આજ
પ્યારાને મારાને આંખોના તારાને જાઉં છે મળવાને કાજ-શીદ

૩૮૦ ભુલભુલઇયાં

મય તો તોરે દામનવા લગી મહારાજ,
દરશન દીજો કીરપા કીજો આપ બડે ગરીબ નવાજ-મય

રામ ઝરૂખે બયઠકે સબકા મુજરા લેત,
જયસી જીનકી ચાકરી વયસા ઉનકો દેત-ફીરપા

૩૮૧ ચત્રાભકાવલી

કોઇ હાલ કહો જાકે મેરી પરીકો સમજાકે—કોઇ
તેરી ખબર દે કઓન મુજે અઓર લાએ કઓન નીશાન
તુજે કહાંમે પાઉં જાન એહી હય ધ્યાન રહા હય રાન—કોઇ
અએ પંખ પંખેરૂ ઉડે ફીરે તુમ જગે જગે પર દુર
કહી નજર પડીવો હુર સરાસર નુર જો હય મજબુર-કોઇ
સુનો સુનો અય બનકે દરખ્તો સુનો મેરી ફરીયાદ
કહાં જમા મેરા શમ શામ કરો ઇમદાદ મએં હું બરબાદ-કોઇ
અએ જમીન ફટજા જરા તું હટજા નજર પડે ઇસરાર
કહીં છુપી હએ વો દીલદાર ગુલે બે ખાર મેરી ગમખ્વાર-કોઇ
હવા સલામો પયામમે હય જહાંમે તેરા નામ
જહાં મીલે વો ગુલ અંદામ તું હય યે ગામ એહી હય કામ-કોઇ

૩૮૨ ખુદાદાદ

કયાબોલુંમેં કયાબોલુંમે તુમસે બાત. સજન કયા બોલુંરે તોસે
પ્રેમરસકી બતીયાં કરૂંગી બશર તોરે સા...થ   કયા
જો કોઈ કહે પીયા ફુલ તોહે હે ગરવા, જેસેકે રચાયો રંગ
એસારંગ મેરે સાથ અઇસાહી રચાઉ રંગ કરૂં સંગ સા...થ   કયા

૩૮૩ સરસ્વતી ચંદ્ર.

સજી અંગ ફુલોના શોળ શણગાર વાહ
પ્રિય પતિરતિ વતિ કર અભિસાર—અંગ
આ વસંત સાર અનંગ બહાર આવાર-અંગ-
અલિગુણ ગુંજન સુખદ પ્રભંજન
પ્રિયજન રંજન સુમન સુવાસ કરિસ વિલમ્બન પ્રિય પતિ સગમ
રસ આલમ્બન વિવિધ વિલાસ ધરી અભિલાષ ચાલ ચાલ સખી
હાવ ભાવ ધરી લઇ લે જીવન લ્હાવ મન મુઝાવ નહી સખી આમ
ખસો હસો સતાવો ન કામ-હાંહાં અલી નવ બન વિકળ લગાર-અંગ

૩૮૪ સ્વામીદાસ.

મોરી લાજ શરમ રખલે જગમે સોતુપાક જા। પરવર દીગાર-મોરી

પયદાકીયે તુમ લાજ તમીકો તું દાતામય ચેરો તેહારી .. સોહુપાક

૩૮૫ ગોહરજાન.

છબ દીખલાજા બાંકે સાંવરી ધ્યાન લગો મોહે તોરોરે–છબ
પિયાકે ચિત્ર યબીન નયન રસીલે ચાલ ચલત મતવારીરે
કાહે કરૂં મેરો બસ ન ચલે ન માને પિયા મોરોરે—છબ

૩૮૬ ગોહરજાન.

મનમોહન તોરે નયના અજબ રસીલે દેખત જીયામે બસીરે—મન
પ્યાર કરનકો જીયા મોરા ચાહેરે બારી બારી સુરતીયાપે મન લલચાયોરે
સાંવરી સુરત મધુરી મુરત, જીયામે મોરેબસી રેબસી હોબસી હોબસી
પ્રાન પ્યારે હા નયનાસે નયના મિલાયજા
અટકીલે મટકીલે તોરે નયના અજબ રસીલે—મન

૩૮૭ સરસ્વતીચંદ્ર

પ્રાણ પ્યારા સરદાર યઉવન વટિકા વિહારી પતિ
જાણું વ્હાલા મહાભાગી હું બાળા સુંદર—પ્રાણ
પામી તમ જેવા વર્ણાગી ભ્રમર પિયુ મળી પ્યારી જુવાની
પ્રિતિરસ પાઇ પીવાની સારસ સમાન સદાની
વાહ પ્યારી, રસ ઝારી, બલીહારી. છે ત્હારી તન મન ધન વારૂં તું
પર—પ્રાણ

૩૮૮ સતી પાર્વતી.

નાટક દુનીઆનું દર્પણ રૂડું ગુણ દોષ જોવાનું
આંતેથી જોઇ જોઇ બોધ લઇ દીલડાનું દુખ ખોવાનું-નાટક
જ્યાં સુંદર મનહર ગાણું રસ ભરેલ રૂડું ભાણું
ભલે મુરખડા ભસી મરે કે ધિંગ ધિગાણું—નાટક
ઘડીક હસાવે ઘડીક રડાવે બધ્ધે બોધ બતાવે.
લે જેને મન જે ભાવે જ્યમ માર્યું ત્રાંબુ ખાવે
રીતસર ખાવે રસ આવે નહીં તો જમપુરી જાવે
કમબખ્ત ઉંધુ સમજે તો કોને કહેવાનું—નાટક

૩૮૯ ઝુલઝુલઇયાં.

હાફીજ ખુદા રહે ખુદા રહેમીલી આસાઝીકી
હો પુરન સખ બતીયાં મગન મગન દીન રતીયાં
કીર ફીગાર હરદમ દુખટારે, ઇધર ઉધર ખતર નકર
નામસે, કામશે દામશે ખુશી—હાફીજ

૩૯૦ મદનવસંત

જાઇ કહે સદેશો મારા શામને કુમુદનાથ જાઇ કહે સદેશો
ટળવળે છે પ્યારી, જળ વિનાની માછલી જેમ મરણુ પામશે તજી
વિરામને— કુમુદ
ચંદથી વિખુટી પડી હરણીરે વને જો કયાં જઇને લેય તે આરામરે—કુમુદ
વન વીસારી પ્રીતમ શોધવા ગઇ કોયલડી, ભુલ પડી માર્ગ તું
બતાવને— કુમુદ
રેમ હિણ થા ન જા તું પ્રેમી પ્રાણુ છોડી, પ્રેમ ધા લાગ્યો તે
રૂઝાવને— કુમુદનાથ

૩૯૧ બજમેફ્રાની

મોહે રેશમકી સાડી દીલાવો, સાડી દીલાવ ચોલી પહેનાવ
એ ધનીયાં દુકાનીયાપે મોહે લે જાવ- મોહે
ગોટા કીનારી દ્હેલીસે મંગાદો, લાદોગે નામય કુરબાન હાં હાં
મેરી જાન
એકવાર બોસા, સાડી લાદો ચોલી લાદો ફીર બોસા માંગો
ચલો મારકીટ આવ, પહેલે પઇસે તો દીખલાવ, પાસ પાઇ નહીં ચાર
મારવાડી દે ઉધાર તોહે પ્યારકી બહાર લાવ— મોહે

૩૯૨ સુરેખાહરણુ

તુંહી બ્રહ્મ તુંહી બ્રહ્મ ગહનગતિ તુજ અગમ્ય
પુર્ણાનંદ કૃપાકાન્ત શરમ ભરમ તુજ શરણુ— તુંહી
બ્રહ્મા વિશ્નુ વેદ સાર શંકર ન પામે પાર
સકળ સાર કિરતાર પ્રથમ નમન તુજ ચરણુ— તુંહી
આકૃતિમાં બુદ્ધિ આપ. શુદ્ધ પાત્ર ભેદ સ્થાપ
દોષ કાપ બાળકપર કર તું વહેતું કરૂણુ ઝરણુ— તુંહી

૩૯૩ કામલતા

વાટ જુએ છે વ્હાલી રસિકવર રજા અમે તો લઇશું બા
પ્રેમ ગુંથણી ગુંથો છાનાં દુર અમે તો થઇશું બા–
મને એકલી મુકીને તમે જાઓ ના
થશો એકલાં તમે ત્યાં જાઓ બા, મને લાગે છે બીક.
બધું ઠીક છે ઠીક, કેમ કેમ
ખાલી કરો પતરાજી અમે છઇએ એમાં રાજી છતાં કરો છો સખાઇ
છોડો જશું અમે બાઇ. હવે આવજો બા અલી તું, હા આવજો બા
કરો અમન ચમન અમે જઇશું બા— વાટ

૩૯૪ ભુલભુલઈયાં

જીસસે શાદીકી ધાતોંકી બાત કરૂં ઉસસે બાતોહી બાતોમે માત કરૂં
ફીરમય દુલ્લાબનું કદમકો યું ધરૂં, જબમે નઉશા બનું અકડકે યું ચલું
ચાંદકે નુરસી શાન હો બની ચાલસે માનકા માલધની, પ્યારીસે
પ્યારા મીલે
આફસે તારા મીલે, દીલબર દીલારા મીલે, હમસે વોહ પ્યારા હમારા
મીલે—જીસે

૩૯૫ સરસ્વતીચંદ્ર

હળીમળી સહુ આલીરે પ્રીતે રીતે યજન ઉમાવરનું કરીએએરે
મૃગમદ ચંદન અગર સુગંધિત ઉત્તમ વિધીને આદરીયેએએરે
વ્હાલ ધરીને વામાઓ વ્રત ધરે શંકર તે સતીને સુખ અરપે. આ...
સ્ત્રીનો સઉભાગ્યહાર સ્વામી શ્રંગાર છે એ સુખ અખંડ સદાશિવથી
મળનાર છે
એવું જાણી શાણી સ્નેહે સ્મરીયે આ...
ભવ ભવ કારણ ભવ જલ તારણ સદાય ચરણ શરણે ચિત ધરીએ
શિવ ભક્તિ વર વર સુખદાયક વ્હાલે વર વાંછિત વરીએ. આ...—હળી

૩૯૬ વિજય કમળા

આઇએ, આઇએ, આઇએ, દિલબર, આઇએજી
રસ્કે કમર, જામે, વસ્લ પીલાઇએ, લાઇએ, લાઇએ—આઇએ
ચુન ચુન કલીયાં સેજ બીછાઇ, વ્હાંપર તસરીફ લાઇએ—આઇએ
જાઓ, જાઓ, જાઓ, કુંવર જાઓજી, રસીલા, રસના, રાયજી,
શાને લજાવો—
સુંદર શયન ભુવન તે પર, શુંળીના કાંટા બીછાવો—જાવો

૩૯૭ સતા સુલોચના

કનક કુરંગ કેવો ચાલે ધીમો ધીમો સ્વામીરામ પ્રાણુ
નોય એ કુરંગ કોઇ હોશે શું હરામી હે સુજાણુ પ્રાણુ
દર્પ કેવો એ ચરે છે નયનો શા ફેરવે છે
થનગન થેઇ થેઇ કરી નાચે રામ, એ મૃગમારી મૃગયા ધીકારી વાલા
તેની ચોળી શીવડાવો લેવડાવો સ્વામી લાવો
ફરી યોગ મળે નહીં આવો રામ—કનક
રેરે મૃગાક્ષી પ્રભુ સર્વ સાક્ષીં રામા
દીન પ્રાણીં વ્યર્થ મારી નહીં પાપની બાંધવી બારી
હઠછોડ સુસીલાનારી પ્રાણુ રામ—કનક

૩૯૮ મી. મેરૂ

દૂધ, બેચન, મેં, ના જાઉં સૈયાં, સૈયાંની, ગવાલન મોરી
અચરા, પકડ, મોસે, કરત, રાર—દૂધ
દહિંદહિં, કરકે, દવાર, પુકારે, જોહમે, દેખે, હમસે, મુસકાએ
હમારી, માનત, નાહીં કૃષ્ન, મુરારી—દૂધ

૩૯૯ મી. મેરૂ

છોડો છોડો મોરી બૈયાંના મરોડ
મોરી નરમ કલાઇ છોડો છોડો નાહીં નાહીં—છોડો
અબદેતી હું દુહાઇ, તોગે, હાય, હાય, હાય, હાય—છોડો

૪૦૦ ખ્વાબેહસ્તી

અલબેલા છેલા, અયસા લાદેંગે
જો રંગીલા હો દિલજાનકા, નઇઆનકા, નઇબાનકા
મોટર ગાડીકી, સએર કરાવે અયસી શાનકા—અલ
બડી મોટર બીઠાને વાલી, અરી ચલ ચલ ચલ
બડી બાતે બનાને વાલી અરીચલ ચલચલ
નઇનઇ ફેસન, ચલે તેરા સાજન
બડી ફેસન દીખાને વાલી અરીચલ ચલ ચલ
સાયકલ બીઠલાકે જી બહેલાવે વોહ જી શાનકા—અલ

૪૦૧ દેવી દ્રૌપદી

વિપદ, વિકટ વસમી, પાંડવ મતિ હાય ભમી—વિપદ
ધર્મરાજ થઇ એક જુગારી ગયા રાજ્ય ધનદારા હારી

કૃતિએ કેમ ગમી......વિપદ
શત્રુ લાવશે સંકટ ભારી, કૃષ્ણ રાખજે લાજ હમારી
યાચું ચરણ નમી—વિપદ

૪૦૨ જહરીસાંપ

કયસે કર રાખે કવોંરી કુમરિયા
અબ નહીં યાકી બારી ઉમરિયા—કયસે
તાનેપોતાના મુખપર મારે
અપને પરાયે સારી નગરિયા—કયસે
બ્યાહ રચ્યે કાહુસે યાંકો
તો ન રહેગી નીચી નજરિયાં—કયસે

૪૦૩ સરસ્વતીચંદ્ર

આનંદ આનંદ આજ દીવાળી, સૂર્ય ઉગ્યો છે મંગળમાં
અતિ ઉમંગે, રંગે સગે, હરૂં ફરૂં સ્નેહી મંડળમાં
આઠ હઠ ખટપટ કરી કરી થાકયો, હાર્યો અંતે છળબળમાં
પદવી દીવાનની પણ પામ્યા, અધિકાર ઉપર ફકકડ જામ્યાં
કરશે સલામ સરવે સામા, અમને, ઝૂકી ઝૂકી, આહાહા

૪૦૪ સતી દમયંતી

સરસ સરસ જળભરઆ નૃપ ઉપવનમાંરે
સાગર સ્વરૂપ પલટી આ સ્થળ જળરૂપ રહેશું
ચૌદ રત્ન ભંડાર તેના દેવો લઇ જાય કે શું
હંસ વિહંગમ આપણુ સર્વે મુકતા નહિં કેમ લેશું
કમળ પુષ્પ કોમળ શૈયામાં—હાંહાંહાં
રમણી સંગ રગે રહેશુરે, આનંદ પરસ્પર લેશુંરે
પ્રિય સંગમાંરે હાંહારે રસ રંગમાંરે—

૪૦૫ દેવી દ્રૌપદી

રંગે રસીલો ભીંજાવશે આવશે, પ્રેમ લીન લલના બનાવશે
હાંહાં ધીરી રંગીલો રીઝાવશે—રંગે.
મૂકો લવારો ભમે જીવ મારો-અરે વાહ, વાહ, વાહ
હું છું કુંવારી ન આ છેડ સારી-સખી. જા, જા, જા
જો છુટે હાથે જોબનીયું લુંટાવજે
લજ્જા લગારે લોચનમાં ન લાવજે—ધીરી રંગી.

૪૦૬ જહરીસાંપ

હમને છેડા કિસ નાગનકા, છુવતહી મારે ફુંકાર—
બાતનકી સબ ૪સુંગરી, બાતિલ ,કરતી હય જરી જરી
શીશમેં ઉતરતી નહીં પરી, અબ મંતર હય બેકાર—હમ.

૪૦૭ સતી ભટીયાણી

અવીનાસી, તમદાશી, છે આ દાવાનળમાં (૨)
છે આ દાવાનળમાં, છે આ દાવાનળમાં—અવીનાશી
સાહ્યતા હું માંગુ તારી વારે ચડો બંન્સી ધારી
બાળાને આવી ઉગારોરે, ઉગારો નાથ ઘડી પલમાં
નાથ ઘડી પલમાં નાથ ઘડી પલમાં— અવીનાશી
સુદામાની વારેધાયા દ્રૌપદીના ચીર વધાર્યા
સતીનું સતીત્વ બચાવો ચક્ર ધારી પલમાં
ચક્ર ધારી પલમાં ચક્ર ધારી પલમાં— અવીનાશી.

૪૦૮ બાવા કલ્યાણભારથી.

જાનેદે જાનેદે અબે કયા હય—એ રાહ
તુંહી રઘુવીર પ્યારા બંન્સી વાલા તેરાહી,-નામ સબ જગમે
ગાવે ધ્યાવે, ગ્યાની ધ્યાની રિખિમુની ગુનીસારા—તુંહી
દીનકે બંધુ, તુમ દીન નકી, સુધલીયો
ભક્તનકે, હેત દુષ્ટ મારા—તુંહી

૪૦૯ સતી દમયંતી

નીરખો નયનોમાં, મારો નાથ રમે નાથ રમે મારો પ્રભુ તો રમે-
ભવો ભવની સાધુ ભાવટ ભાગે, ઘટમાં રમૈયો મારો પૂરણ રમે-
જગ જગમાં સાધુ સઘળોજ જામ્યો. અવઘટમાં પણ આપો આપ સમે

૪૧૦ સરસ્વતીચંદ્ર

આજે રંગ લહેરી સંગમાં ઉડાવીએ,
પ્રેમ ઝૂલે, પ્રેમીને ઝૂલાવીએ, પ્રીત રીતે હૃદયને રીઝાવીએ
છેલ છબીલાથી સ્નેહી રંગીલાથી, સ્નેહ ઉભરાવીએ
વાહવા ખીલી મજાની, મનમાની જુવાનીની બહાર.
એળે ન એ ગુમાવીએ—આજે
અરે વાહ મોજ ઉડાવો, હવે બસ ના વખત વિતાવો

લીલા રચાવો, રસિકાઓ આવો
હાં રમી પ્રિતિ રંગમાં રંગાવો.
કાન રાધાની રંગત જમાવીએ પ્યારાને પ્રીતે રૂડોકાનુડોબનાવીએ
ઘડી રીસાવીએ વળી મનાવીએ,
વાહવા, રાધા રૂપાળી ભાવે કુંજ વાળી કીસ્રને અંહી, ભજાવીએ
ચંદ્ર ભાગા રૂપાળી—ભાવે

૪૧૧ જાલીમ રૂબરૂ.

જાવો જાવો હમારા ન બતાવો ધુતારા મરમાળા શુ બનાવો વચનમાં
નહીં ફાવો પિયુજી શું, સતાવો ભોળીને ન ભાવો, બનાવો શું વચનમાં
આતો પ્રીતીની કરી છે કસોટી, તેમાં ધારો શું વ્હાલી રીસ મોટી
હવે જાણી તમારી વાત શાણી હતી હું તો અજાણી ઘેલા છોજીમદનમાં

૪૧૨ રતીચંદ્ર

કર્મકી બાત હય ન્યારીરે, સ્વામી દોષ કીસીકો ન દીજીએ-
કાહેકું બગલા સફેદ ભયા, કાહેકું કોયલ કાલીરે—સ્વામી
કાહેકું કુલટા મોજ કરત હે, કાહેકું સતી દુખીયારીરે—સ્વામી
કાહેકું કુવે જલ મીઠા ભયા, ખારા સમુદર વારીરે—સ્વામી
કહેત કબીરા સુનો મેરે સાધુ કર્મકી ગતી બલિહારીરે—સ્વામી

૪૧૩ સરસ્વતીચંદ્ર.

હે...ચંદ્ર ધામારે પ્રકાશો, ગગન મંડળેરે
હે...અમરીસ, સીંચી સ્નેહ નજરથી હમાર
વ્હાલી કુમુદને વિકસાવવારે—
શિતલ વિમલ કિરણના કર સ્પર્શથીરે
દૂર છતાં પણ દિવ્ય સ્વરૂપનાં દર્શથીરે
ખિલાવો કુમુદ જરીરે રસીલીમાં રસ ભરીરે વ્હાલા વધારવારે-
સાખી-જલમાં વસતી કુમુદની ચંદ્રમાં વસે આકાશ
જે જેના રદયે વસે, તે રહે છે તેની પાસ
રખે ચંદ્ર ડુબાઓ સજલ વાદળેરે પ્રેમી કુમુદની ડુબાવી વિરહાશ્રુજળેરે
પડી પદ્મિની સ્નેહ સરોવરેરે, પ્રેમ મંત્રથી આરાધે ચંદ્ર અંતરેરે
સાખી-મુગ્ધા પ્રીતિ વશ કુમુદિની તમ દર્શનમાં છે આશ

રખેત્યજી કરતા પ્રભૂ દૂર દ્વિપાંતરે નિવાસ
એ જે પ્રલયકાળના તોફાનમાં કરતો ઉંડા ધરણી તલમાં વાસરે

૪૧૪ સતી સુલોચના

ઉનિકો બચન દેત હારે બલમા—એ રાહ

પિયુની ખબર કોઇ લાવોરે સખી
મોહનવર મળવા સારૂં તલસી રહ્યું મન મારૂં
સ્વામિને સંદેશ કોઇ કહાવોરે સખી—પિયુ
ચંદ્રવિણ નિશા અંધારૂ વિયોગી જીવન ન સારૂં
દરશ પિયુનાકો કરાવો કરાવોરે સખી—પિયુ
વિકસે કુમુદા પ્રીતે ભ્રમર મધુપ આશે
નાવે અલીરાજ કળી કરમાશેરે સખીરી—પિયુ

૪૧૫ સતી સુલોચના

આલી આવી આ આનંદની વધામણી
મારા વાલમ પધાર્યા વિજય કરી—આલી
આહા ચાલોને વહાલે વધાવા સખો
કનક થાળ લઉં માણેક મોતીડે ભરી-આલી
પુષ્પમાળ નાથ સારૂ સુવાસે ભરી
હર્ષ ઘેલી કુમકુમ કેમ જાયે ભુલી—આલી
તનમન વારૂં મારા પ્રાણની પરવા ન જરી
ધન્ય ધન્ય ભાગ્ય મારૂં ભેટું પ્રિય હૃદયભરી
શાણી અલી શાને શરમ મેલી, વરઘેલી બની
ચાલ વેગે વહેલી, સાહેલી, ચિત્ત ઠોર કરી
આ...... બાળા લગાડે કેમ વાર

૪૧૬ સતી સુલોચના

અરે યન વૃથા વિચારો કરે, હોય જે ધાર્યું વિશ્વામ્બરે
આપ ચિંત્યું અદ્ધરથી ટળે, અચિંત્યું આગળ આવી મળે
રામચંદ્ર મહારાજ અવધ રાજ્યાસનપર પગ ધરે
હરિ ઇચ્છાએ નરહરી સરખા તજી રાજ્ય વન ફરે—હોય
સીતા સરખી સુભાગ્યલક્ષ્મી મૃગ માયામાં પડે
કનક કુરંગે ચર્મને વશ થઇ રાવણ કાંધે ચડે— હોય

જેનાથી નર નાગ સુર યમરાજ સરીખા ડરે
એવો લંક અધીશ શીશ દશ તુચ્છ કીશથી મરે— હોય

૪૧૭ કુન્દબાળા

તનનન તોમ તનનન તોમ તોમ તનનન
નાદર દર દીં દીંતા દીં દીં તનનન- તનત
દીં દીં દીં દી તનનનનનનન ધિટ ધિટ ધિટધા નગનગનગ તોમ
તનનન તનનન તોમ સનનન સનનન સોમ ધિટકિટધા, ધિટકિટધા,
ધિટકિટધા
કિડાન ધિટધા કિડાન ધિટધા, કિડાન ધિટધા— નાદર

૪૧૮ ઇન્દુમતિ

મારો કરો ઠાર દુશ્મનોને યાર ધીરવીરો સર્વ એકવાર થઇ તઇયાર ખ્હાર
લુંટો ઝુંટો સર્વ પંથિયો કરોને ખુવાર સઉ ફરોને થઇજાઇએ પુર્ણમાલદાર
બળવંતો બળ બતલાવો ના અચકાવો શુરવીરો શુર અજમાવો ના શરમાવો
કળવંતો કળ બળથી મારીને હરખાવો સહુ આવો સહુ આવો સહુ
આવો યાર-

૪૧૯ ખુરશીદે જરનીગાર

આલમમે હય ખુબી સારી પઇસેકી બાબા માઇ બેટા જોરૂ પ્યારી પઇસેકી
જીલ્લત ખારી ઇજતદારી પઇસેકી જહાં દેખોવહાં મારામારી પઇસેકી
પઇસે લાના જૈસે પાના દુખ ઉઠાના સુખ ઉઠાના
સર કટાના જીસે જાના તબ હો આના પઇસેકી
કયસી ખારી ઓ લાચારી ખીદમતગારી તાબેદારી સઉમક્કારી હો
કમાના પઇસેકા
અદના આલા બનીઆં લાલા ઓ દીવાના પઇસેકા
છોટા મોટા સચ્ચા ખોટા આલુ ગોટા થાલી લોટા
હંડી સોટા પીના ખાના પઇસેકા- આલમમે

૪૨૦ શાઇલબાળા

જા, જા, જા, જા, ભરતખંડમાં અખંડ જય તારો થશે
વિપત વામસે સુયસ જામશે મંગળ કાર્ય આર્યમાં પ્રખ્યાતી પામશે-જા

જન મન રંજન નવિન પ્રયોગથી ખચીત ચકિત શ્રોતા થશે હર્ષિત
રમતે, ગમતે, પ્રીતે, નીત્યે ગુણી ગણના ગારી— જા, જા, જા, જા,

૪૨૧ ચંદ્રહાસ

ડરમાં તું દિલસાથ છોકરા ડરમા તુ દિલસાથ–તુંને કોઇ ન મારે લાત–
તુંને સંભાળું પ્રીતિથી પાળું ચાલ તુંને મારા મહેલ દેખાડું
ઘરેણાં વસ્ત્ર સારાં સારાં હું કાઢું ચાલ તું જો મારા મહેલનાં ચીત્રો
રમકડાં રૂડાં ન્યારા વિચીત્રો ચાલ્યો આવ બીમાં હું ભેળી છું)
મારે કેવાં છે કંકણ હાથ, જોજે મારે કેવાં કંકણ હાથ– છોકરા
તમે માયાળુ દિલ દયાળુ સઉના કહ્યા વિના હું નહિ આવું
માત પિતા તમ ભ્રાત કોપાવું વિષયાજી એ હું સત્ય કહાવું
નાના નહીં હું તો ત્યાં નહિ આવું (મને ના વળગો જાઓ તમારે
મારૂં શું કામ છે)
તમે મૂકો મારો હાથ, કહું છું તમે મૂકો મારો હાથ– છોકરા

૪૨૨ વિજય કમળા

વાલા વચનની વિણા વાગી અંતરમાં મારા પ્રેમનીઅખંડ આગ લાગી
બાળા બીચારી બની બાધી અંતરમાં જેના પ્રેમની અખંડ આગ લાગી
લાગી લલિત લાજ્ઞ લલના તુજ પ્યારની શીતળ શૃંગાર જળે
શાન્તિ અંગારની
લઉં છું એજ માગી કરજો પ્રેમ ભાગી હે સુંદરી સુહાગી—વાલા

૪૨૩ સરદારબા

બંન્સીવાલા આજોરે મારે દેશ તારી સામરી સુરત પ્યારો બેસ–બંન્સી
આવન આવન કહે ગયોજી કર ગયો કોલ અનેક
ગિણતાં ગિણતાં ગસગઇ મોરી આંગરીયારી રેખ
સાંવરીયા, રસીલા, સલુણા પ્રીયાપે જીયામે કરૂં એ નીસાર– તારી
હમતો જોગી પ્રેમ કેરે પ્રેમ હમારો દેશ,
સુધ નહીં પાઈ પીયુકી તબલીનો આબેસ– સાંવરીયા

૪૨૪ મદનવસંત

ઓ સતી સુંદરી પ્રિય પ્યારી હો મદન વિશાળી રસાળી તું– સતી
મન હરનારી તનપર વારી જન વરદાળી જય કરનારી—સુંદરી પ્રિય

બોલી મધુરી તારી સુણી સુંદરી પ્યારી વાહવા રસિક નારી જાણે રંભા ઉતારી
ચહેરો ચમકાવ પ્યારી નયનો નચાવ તારી
કરને લહેકાવ પ્યારી ઝાંઝર ઝમકાવ પ્યારી
તન મન ધન પ્યારી તુજપર જાઉં વારી—સુંદરી પ્રિય
સાચી સતી વાલી અતી પ્રીતી થકી પાળો રતી આપો મતી સુખી થતી
આપ થકી પ્રિય પતિ—સતી સુંદરી

૪૨૫ તરાજુએ આમાલ ઉર્ફે નાજાં

સુનો મેરે યારો યે છયલકા કહના અકેલે રહના બડે મજેદાર --સુનો
જજાલ હય જોરૂ બચે પામાલ હયે અછે અછે
યે હાલ હે સચે સચે શાદી કે યાર— સુનો
જોરૂં લાકે ઘર બનાકે યાદ સબક કિયે તીન તેલ નહિ હય નાન મંગાદો
લાવો લકડીયાં બીન, સુનો તુમ ઓર મજેદારી ચોરી કરો કયદબરો
ચાહે મરો ચાહે લડો કુચ્છબી કરો જોરૂકું પઇસેકા પ્યાર સુનો

૪૨૬ બાગે બહેસ્ત

અરે જારે મન દુશ્મન થઇ કેમ દીલડું દુખાવે
નવ કર મુજપર જુલ્મ શીતમગર કાંએ સંતાવે- અરે
હસીન સુરત તુજ મનના મોહન મુજ મન મજનું લોભાવે
તન મન ધન સઘિ કરૂં અરપણ પણ જો મન દર્દ મીટાવે
દુખ જાવે સુખ આવે-નવ કર મુજપર જુલમ શીતમગર
દીલદારીમાં દિલ દઇ દિલડું ધરૂજાવે,
દિલ અધીરાં ધીર ધરે દુખતો ભુલાવે-નવકર

૪૨૭ ખુનેનાહક

નાચે છુમ છુમ છુમ પ્યારી ગુલશન હય સબ હરા
પ્યારી નાચે હીલ મીલ ખીલ હાંહાંહાં
આજ સાજ કરે મહેર પ્યારી રંગ ઉડે ગત રાગ છીડે
બડહેશાંન કરે આન પે કુરબાન દીલો જાન, આ દીખાવે જલવા પ્યારી
ખીલ જાયેગી કીયારી, હાંહાંહાં— નાચે હીલમીલ

૪૨૮ સરસ્વતીચંદ્ર

છળખળકળ કરી અજબ જમાવું રંગ
શઠ નટ ખટની ખટપટ સઘળી કરીશ પલકમાં ભંગ
સજ્જન જનને વ્યર્થ પ્રયોજન પીડે નીચ કમજાત

ગર્વ તેમનો સહજ હું તોડું, અવસર મળતાં અવશ્ય ન છોડું
દુરજનએ મચ્છરની નીચ કરણી, નફ્ટ ધણી
ઝેરી એ વિકરાળ સાંપ, પાપની પ્રતિમા છે સાક્ષાત
સાલ પ્રભૂતણી સત્યને છે ધણી અરજ ગરીબની
પ્રભુ કૃપાલ દીન દયાળ રદયધાર હે જગત ધણી—છળગળ

૪૨૯ સરદારબા

પ્રીતીના પંથનો ગ્રંથ ગુંથેલો કોણુ ભેદુ ભણુનાર
જ્યાં જ્યાં જોઇએ ત્યાં આજ સમામાં સ્વાર્થની મારામાર
ગુલામ ગોટા ચુંટવા ચાલ્યો માળી કોક ગમાર
કાંટાનો ગાંદડો બાંધીને લાવ્યો બુડથલ બેસુમાર
પ્રીતીની પુષ્પની મીઠી મજા ખુવે એમ ઘણાક ગમાર
એક વખત બની વિશ્વાસ ધાતી પોતે બને હુશીયાર- પ્રીતીના
(સાખી) .ખાય ખવાડે હેતથી દે તન ધનને પ્રાણુ
સાચો મિત્રજ .આ સમે લાખે એક સુજાણુ
સંસાર વગડે સનમિત્ર ભોમીયો સોંપજો શ્રી કિરતાર- પ્રીતીના

૪૩૦ સરસ્વતીચંદ્ર

પ્રાણુ પ્યારી હમારી દિલદારીપે દિલકો મનાલેહાં
મહેરબાની કરજાની સેહલાનીસે નયનાં મિલાલેહાં— પ્રાણુ પ્યારી
દુર ઓ પ્યારી કહેનારા ઠગારા પુરી ખુવારી લે ધારી ધુતારા
તજી અવિચારી તારી દુરાચારી જા જા જા- પ્રાણુ
માન ગોરી દિલબર કિશોરી ગલે લગાજાની મોરી
જા જારે વ્યભિચારી, છોડ લવારી, છે પરનારી ઝેરી કટારી,
નફ્ટ જખ્શ જીવન હારી, જા જા જા— પ્રાણુ

૪૩૧ જુલ્મેવહેશી

જરદેતો વાંકો છોડું માનું નાહી ચાલવે હજાર કરે— જર
જો માંગુ વો દેદે મુજે બોલે યા, વો લેલે મુઝે
ધોકા દેતો દેખે મુજે નાકારી-હારે જાન માલસે મતમારી ધતકારી બદનારી
બોલું રાજકા મએ હાલ ખતનીકાલ અલબત સર ફોડું— જર

૪૩૨ ખુનેનાહક

સખી કયસે દુખ સહા જાયે બીનપીયા જીયા કલ નહી પાયે
જાયે સીસક સીસક જીયા હાયે હાયે— સખી

જીયરા અજાનકો બીછોહસે પીછાન પડી. દુખસો મીલાપ ભયો
સુખ બન ગયો બયરી—હોએ દરશતોહે પ્રાનકા કાહે સુંદરી અધીરી ભઈ
સખી કયસે ધરે મન ધીર દરશન બાન જહાંગીરકે ધીર ધીર, અધીર ધીર
પીરદે ગયો જહાંગીર સંગ લે ગયો મોરી કરૂં કાહા હાએ
કહાં બસું જાએ કયસે કલ આએ, ચયન જીયા પાવે— સખી

૪૩૩ અલીબાબા ૪૦ ચોર

સારી પઇસેકી બહાર પયસેસે કારોબાર
પયસેકા પ્યાર પયસેસે યાર ગાર તાબેદાર- સારી
ગરહો કાઇ ચમાર યા હો કાઇ કુમ્હાર
પયસે હો ચાર તો બેસુમાર કહલાએ ઇજ્જતદાર
પયસેકી સબકો ચાહ મફતાજ હો યા શાહ, પયસા, પયસેકી વાહવાહ
કોઇ પયસેકા મજુર પંચકેહય જા જરૂર કહે ઉસકો હુર સબ બેકસુર
હો દૂર બેશઉર
ધોબી હો યા હજામ પર હોવે પાસ દામ
સબ ખાસો આમ સઓસઓ સલામ ઝુક ઝુક કરે મુદામ- સારી

૪૩૪ સરદારબા

શાણા ગજબ ભરયુ જાદુ આ શરીરમાં
તાકી અજબ માર્યું તીરજો-સાણબા
બાળા ડરીને પડી પાછી પ્રીત જુદ્ધમાં- શાણા
કકળાટ કોયલડી કરે સઙના ગમેતું આજરે,
સાકર સમાં પ્રિય વેણુ છે તે શુદ્ધ સંગિત સાજરે
ઝળકે છે ઝંખાએલજો આ ચંદ્રરે આકાશમાં
હુ તો રમું છું રસિલા રસિક નેણુ પ્રકાશમાં
વ્હાલા અજબ વસી મોહની આ નેણમાં
વાલમ વીણા તમારા વેણજો-સાણબા
રસીઆ રંગ બધા પ્રેમના પ્રસંગના- શાણા

૪૩૫ ચન્દ્રાબકાવલી

જબકે કલંદર બનબન ફીરકર બનદર લેકર આતે હયે

તાલી બજાના નિશદીન પલછીન બંદરકો બતલાતે હયે
તુંને આકર કયું દીખાયે મોહે બંદર વાકો ખેલ
ભોલે ભાલે મનકો નભાયે તેરા ખેલ
ઇન્સાંનોને કયસે પાયા હયવાનોકા મેલ- તુને

૪૩૬ જગતસિંહ

જારે જારે ઓ રંગિલા હઠીલા જારે કુડા કાનુડા હરખાવે મુંઝાવે
સતાવે શાને- જારે
વેણુંનો નાદ સુંદર સાદ, આવે છે યાદ વાણી વિવાદ
રેન તું જગાવે, ભાન તું ભુલાવે, દેહ તું ડુલાવે-ઘેલી ગોપી જાણ-
જારે

૪૩૭ રાજતરંગ

ઘેલાં કીધાં એ કાનુડે કામણગારે મીઠું મુખ વદનારે મોહની લગાડી-
ઓ આલી કાળજું અલબેલે નાંખ્યું કોરીરે, ચિત્ત છબીલે લીધું
આ ચોરીરે
કેવા છેલ્લાની શિરજોરીરે મારે વાલેરે ખેંચી દોરીરે- ઘેલાં
કુળની લજ્જાનો હવે કાંઇ ભય ન મળેરે જીવનજીનું જાદુ પાક્યું
નહિ વળેરે

(સાખી) વશીકરણ મંત્રે કર્યાંરે પરવશ સઉનાં પ્રાણ,
લોચન બે લલચાય આ માર્યાં મોહક બાણ
રહી છે છાતીમાં છુપાઇરે મનહર મોહનની મૂર્તિ
હવે એ છોડયાં ના છોડાય અધરરસ ક્યારે પીને પાય
માન મૂકાવે તોય ન આવે સુંદર વર એ હાથ-
સાહેલી, મદઘેલી જા વ્હેલી મન મેલી, કર કેલી, રસ રેલી, પ્રભૂ બેલી થશે-
કોણ તુંને વારે, શ્યામ સાથે તારે, વેર શું છે એવું વધારે
નંદજીનો લાલ ભેદુ છે ભારે પળપળ પ્રીતી વિસારે
કોટીમાં નટવર કેને સંભારે પણ પ્રાણાધાર ઉરના એ હાર આવે
છે પ્યાર
બોલાવે એ કયારે, પ્યારો વિરહીની પિડ પેખી- ઘેલાં

૪૩૮ હરિશ્ચંદ્ર

મન મયલ મિટે તન તેજ બડે દે રંગ ભંગકા લોટા
સો રોગ ટલે સો સોગ જલે કરે ભંગ અંગકો મોટા
જબ તારજમે આજાર રમેં નવ હાથ બડે જી છોટા
તન સાફ મન સાપ હો સાપ આદમી ખોટા- મન
લે કંદ દૂધમે ઘોલા તો ભાંગ બના અનમોલા
કર પાર ભંગકા ગોલા હરબાર બોલ બમ ભોલા
ઉઠ ભોર નહાકે ગંગ ચડાલે ભંગ જમાલે રંગ
નિરાલે ઢંગ દિખાદે જંગી કુંડી અઉર સોટા- મન

૪૩૯ અસીરેહિર્સ

અય વાહજી વાહ, દીવાના હય બંદર મુછંદર કલંદરકા પાલા અઇયાર
અય વાહજી વાહ, જી લોના ચમારી હો સુરતપે વારી બાતે લછેદાર
કુરબાન સયતાન, યે પેટ નીકાલા, યા કાબુકા નાલા હય બોલો મુરદાર
અય વાહજી વાહ, બુહડાપેકા ટકુ મોહબતપે લટુ નીખટુ મક્કાર
ઇધર ઉધર રંગી જવાનોમે જંગી ધરાનોમે હય હોતા શુમાર
સટરપટર સારી બાતે દીવાની ઓંધી પેશાનીકા ઉલુ ગંવાર

૪૪૦ ચંદ્રહાસ

થયા છોરે પતિ તેજ પ્યારી તનના ઉર હસી વરી આજે- તનના
છેલ છબીલા રૂડા રંગીલા રાજપુત્ર પ્રખ્યાત
જોયા બાગે, અનુરાગે, ચિત લાગે, કેમ ત્યાગે-પ્રભુ તે વખતે
મેં તનમન તમને અરપ્યું થઇ રાજી- થયા
કૃષ્ણુ કૃપાયે તમોજ મળીયાં દિલમાં જે ચિત્ત ચાહ
નોતું નક્કી, નોતી વક્કી, નિશા પક્કી વિધી લખી
પ્રિયા ઉત્તમ તન બની ઠની, દેવસુંદરી, પદમણી મળી આજે- "
મહેલ જતાં તે દીતર છોડી હવે ન મૂકું હાથ
ચાલો આવું મન ભાવ્યું કેમ નાવું પ્રિય કહાવું
હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે- થયા

તમામ શુદ.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર સદ્‌ગૃહસ્થોના મુબારક નામો.

નકલ

૨૨ ધોકાઇ, વેરસીમલ ચાંદુમલ
૨૨ શેઠ હીરાનંદ શેવકરામ
૧૦ શેઠ ટહેલરામ વાધુઆણી
૧૦ શેઠ ટેકચંદ પરશોત્તમ
૧૦ શેઠ ખુશીઆલદાસ મંગતરામ
૧૦ ઠા. કાળીદાસ ત્રીકમજી
૧૦ સોની પ્રાગજી ભવાનજી
૧૦ હારમોનીયમ માસ્તર-નાનાલાલ માધવજી
૪ ઠા. વિશરામ ત્રીકમજી
૪ મહારાજ, ગિરજાશંકર
૪ જોશી, ત્રીભોવન ગોવિંદરામ (મોરબીવાળા)
૨ ઠા. વેલજી સામજી
૨ ઠા. લખમશી વાલજી
૧ ઠા. મેઘજી પ્રધાન
૧ ઠા. નારણ ગુંદ
૧ કાલુ લક્ષમણ
૧ મણિલાલ, ખુશીઆલ (સિદ્ધપુર વાળા
૧ બાપુજી નાગજી
૧ શંકર નારાણ
૧ રામનારાયન સદાસુખ પુરોહિત
૧ નરોત્તમભાઇ મોતીરામ(ઉનાવા
૧ બાપુ શીવા
૧ હીંમતલાલ ડોશાભાઈ
૧ ચેલારામ હરીભાઇ
૧ રગનાથભાઇ મુલજી
૧ ઠા. પદમસી દયાળજી
૧ જોશી રામજી શવજી
૧ બ્રહ્મભાટ, મણિલાલ કાનજી
૧ દવે, દલસુખ, હરગોવિંદ(મીઠી ધારીઆલ
૨ ઠા. કેશવજી ભાગચંદ
૩ ઠા. જીવરાજભાઇ ખોગાભાઈ
૨ ડી. ડેનીઅલ
૧ જાનમામદ તાલબ
૧ મહારાજ, ભગવાનદાસ હોતચંદ
૧ નીલકંઠ આભા
૨ ભાટીઆ મનસુખ લાલચંદ:
૧ શંકર રામા (માલવન
૧ તુકારામ ક્રીસના
૧ ભાટીઆ ચુનીલાલ ઉત્તમચંદ
૧ લખીમલ ઠાકરદાસ
૧ ખોજા. હાસમ તાલબ
૧ ,, ગુલામ હુસેન ઇબરામ
૧ ,, ટુલા અલારખીઆ
૧ ,, અબદુલા તાલબ
૧ લોવાર, રમજાન મામદ
૧ રામચંદર ગોવિંદ સિન્ધે
૧ અંબાલાલ ગંગારામ (સાયલાવાલા)
૧ મોતીભાઇ તુલસીભાઈ, પટેલ
૧ ગોરધનભાઇ સીવાભાઇ પટેલ
૧ છોટાભાઇ ઇશ્વરભાઇ દેશાઇ
૧ ઇશ્વરભાઇ ઉમેદભાઇ પટેલ
૧ રામભાઇ હરીભાઇ પટેલ
૧ મણીભાઇ જેઠાભાઇ પટેલ
૧ વામન વિશનુ, પરભ
૧ ઠા. ખટાઉ વેલજી
૧ જોશી નરભેરામ જાદવજી

૧ ઠા. દેવચંદ કલ્યાણજી–ભનસારી
૧ મુકાદમ ચત્રભોજ પરધાન
૧ સીતારામ મહાદેવ
૧ ઠા. આરાબાઇ શવજી
૧ પરશોત્તમ, ટી. મહારાજ
૨ વેલજી નારાણજી શીવજી
૧ રામભાઇ મોતીભાઇ દેશાઇ
૧ ડા. રવીભાઇ પુંજાભાઇ એન્ડ કંપની
૧ મહાદુ સાવંત
૧ તુકારામ સાભાજી
૧ દેવજી રાજાપુરકર
૧ મેમણ, સાલેમામદ ઇલીઆસ
૧ નાથાલાલ ગોપાલજી
૧ નારણ દેવજી (મોરબીવાળા)
૧ ભાટીયા વિશનજીસુંદરજી–તસંપ
૧ પેન્ટર ઇશ્વરલાલ વિઠલજી લ્હેર
૧ ચુનીલાલ ભાઇશંકર ભટ
૧ એમ. કે. ગાગલાની
૧ સુતાર ચના વાગજી
૧ પી. બધા મોટર ડ્રાઇવર
૨ મહારાજ હીરાલાલ ગાંગજી
૨ ઘોડાઇ, ખુશીઆલભાઇ પમામલ
૧ ઇશ્વરલાલ નાગરદાસ
૧ શા. સાંમજીભાઇ ઠાકરસીભાઇ
૨ મુકાદમ ડુંગરશી દામજી
૨ હારમોનીયમ માસ્તર–ભાઇ અનંતલાલ જેઠાલાલ
૨ ડા. મોહનલાલ નથુ
૨ ડા. ઉમરસીભાઇ કાળાભાઇ

૨ મંગલરામ હનમંતરામ
૧ મેતા ગોપાલ સાંકળેશ્વર
૧ બાબાજી રામા
૧ ખોજા કાનજીબસરીઆ
૧ દેવનમલ ખીમચંદ
૧ ખોજા જાફરભાઇ હાસમ
૧ ઠા. વેલજી કલ્યાણજી
૧ અચરતલાલ દેવશંકર (સિદ્ધપુર)
૧ શેઠ ઉમા લક્ષમણ
૧ મુરલીધર સતરામદાસ
૧ નારણદાસ ત્રીકમદાસ
૧ રાવળ હરગોવિંદ દામોદર
૧ ખોજા મામદ અબદલા
૧ શુકલ મણિલાલ હરિશંકર
૧ મગનલાલ વિશનજી (સુરત, એર)
૧ ભીખાજી દાદાજી, હારમોનીયમ ટીચર
૧ મીસ્ટર. જેમ્સભાઇ
૧ ખોજા વેલજી ખટાઉ
૧ શંકરલાલ નથુરામ
૧ સોની જાધવજી ગોવિંદજી
૧ ભાટીઆ–મથરાદાસ ખીમજી–મુંબઇ
૧ સોની–નારાયણ હેમરાજ
૧ રાજગોર–રામજીભાઈ લધાભાઇ મુંબઇ
૧ ડા. હેમરાજ ધારસી–કતીરા
૧૦ ભાટીઆ–ત્રીકમદાસ ભાણજી

શ્રી સત્યપ્રકાશ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં, ડાહ્યાભાઇ શકરાભાઇ
ગાંધીએ છાપ્યું. ખાડીયા—અમદાવાદ.